

กรมป่าไม้

วชิรมบถการป่าไม้

ประวัติ เหตุการณ์ สถานที่สำคัญ

จากอดีตสู่ปัจจุบัน

(พ.ศ. ๒๔๓๙ - ๒๕๕๖)

(๔๔๔๔-๔๔๔๔) (๔๔๔๔-๔๔๔๔) (๔๔๔๔-๔๔๔๔) (๔๔๔๔-๔๔๔๔) (๔๔๔๔-๔๔๔๔) (๔๔๔๔-๔๔๔๔) (๔๔๔๔-๔๔๔๔) (๔๔๔๔-๔๔๔๔) (๔๔๔๔-๔๔๔๔) (๔๔๔๔-๔๔๔๔)

กรมป่าไม้ ๖๑ ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กทม. ๑๐๙๐๐

www.forest.go.th

คำนำ

เนื่องในโอกาสครบรอบ ๑๑๗ ปี ของการสถาปนากรมป่าไม้ ในวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๖ นับเป็นโอกาสดีที่กรมป่าไม้จะได้รวบรวมข้อมูลที่สำคัญในด้านต่างๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จึงได้มีคำสั่งกรมป่าไม้ที่ ๑๙๖/๒๕๕๖ แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการโครงการจัดทำฐานข้อมูลกรมป่าไม้ และคณะทำงานโครงการจัดทำฐานข้อมูลกรมป่าไม้ จำนวน ๔ ด้าน ประกอบด้วย ด้านประวัติและสถานที่สำคัญทางการป่าไม้ ด้านพระราชดำริกับการป่าไม้ ด้านสารสนเทศและด้านงานป่าไม้กับต่างประเทศ เมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๖ ขึ้น

ในส่วน of คณะทำงานจัดทำฐานข้อมูลด้านประวัติและสถานที่สำคัญทางการป่าไม้ ได้แต่งตั้งให้ นางอำนวยการ ชลดำรงกุล ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านจัดการและควบคุมป่าไม้ เป็นประธานคณะทำงาน โดยมีผู้แทนสำนักต่างๆ เป็นคณะทำงาน และนางสาวสุกัลยา ไตรสินธุ์ เจ้าพนักงานเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ชำนาญงาน เป็นคณะทำงานและเลขานุการ โดยให้คณะทำงานฯ มีหน้าที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา สถานที่ และเหตุการณ์สำคัญๆ ของกรมป่าไม้ แล้วนำมารวบรวมให้เป็นรูปแบบที่สมบูรณ์ครบถ้วน เพื่อใช้ศึกษา ค้นคว้า และเป็นหลักฐานในการอ้างอิงต่อไป

อนึ่ง คณะทำงานฯ ขอเรียนว่า หนังสือ “ปฐมบทการป่าไม้ไทย ประวัติ เหตุการณ์ สถานที่สำคัญ จากอดีตสู่ปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๔๓๙-๒๕๕๖)” เป็นการรวบรวมข้อมูลเหตุการณ์ที่สำคัญๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงภารกิจของเจ้ากรมป่าไม้คนที่ ๑-๓ ซึ่งต่อมาเปลี่ยนเป็นอธิบดีกรมป่าไม้ คนไทยท่านแรก เรื่อยมาจนถึง นายบุญชอบ สุทธมนัสวงษ์ อธิบดีป่าไม้คนที่ ๓๕ ในปัจจุบัน ซึ่งการจัดทำหนังสือในลักษณะและรูปแบบนี้ เป็นการจัดทำเป็นครั้งแรก ภายในระยะเวลาที่จำกัด จึงอาจจะมีข้อมูลที่คลาดเคลื่อนและตกหล่นได้บ้าง ดังนั้น หากท่านใดพบข้อผิดพลาดขอได้โปรดแจ้งให้กรมป่าไม้ทราบ เพื่อในอนาคตหากมีการแก้ไขปรับปรุงจะได้ดำเนินการให้ครบถ้วนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

คณะทำงานฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือปฐมบทการป่าไม้ไทย...นี้ จะได้บอกเล่าเรื่องราวความทรงจำที่ประทับใจและภาคภูมิใจให้กับเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้และบุคคลทั่วไป ได้น้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระผู้ทรงสถาปนากรมป่าไม้ ตลอดจนคุณงามความดี ความมุ่งมั่น เสียสละ ของบรรพบุรุษชาวป่าไม้ในอดีตจนถึงปัจจุบัน

คณะทำงานจัดทำฐานข้อมูลด้านประวัติ

และสถานที่สำคัญทางการป่าไม้

๙ สิงหาคม ๒๕๕๖

สารบัญ

	หน้า
เหตุการณ์ก่อนตั้งกรมป่าไม้	๑
เหตุการณ์เมื่อตั้งกรมป่าไม้	๔
เจ้ากรมป่าไม้ คนที่ ๑-๓	
มร.เอช.เอ.เสลด	๕
มร.ดัมบลิว.เอฟ.แอล. ทอทเทนแฮม	๕
มร.ดัมบลิว.เอฟ.ลอยด์	๕
อธิบดีกรมป่าไม้ คนที่ ๔-๓๕	
พระยาตรุพนพิทักษ์ (สนิท พุกกะมาน)	๘
พระยาพนานุจร (เปล่ง สาครบุตร)	๑๐
พันเอกเพียร สฤษฏ์ยุทธศิลป์ ปิริยะโยธิน	๑๑
หม่อมเจ้าสืบสุขสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์	๑๒
หลวงสมานวนกิจ (เจริญ สมานวนกิจ)	๑๓
นายเทียม คมกฤษ	๑๔
นายเฉลิม ศิริวรรณ	๑๓/
นายวิเชียร ภูณชร ณ ออยุธยา	๑๙
นายดุสิต พานิชพัฒน์	๒๐
นายตรี กกกำแหง	๒๓
นายประดิษฐ์ วนาพิทักษ์	๒๕
นายถนอม เปรมรัตน์	๒๓/
นายพงศ์ โสโน	๒๙
นายจำนงค์ โพธิสาโร	๓๒
นายชำนาญ บุญโยภาส	๓๓
ดร.เกษม จันทรแก้ว	๓๕
นายยุคติ สาริกะภูติ	๓๖
นายไพโรจน์ สุวรรณกร	๓๓/
นายทิวา สรรพกิจ	๔๐
นายผ่อง เล่งอี้	๔๒
ร้อยตรี บรรณเลิศ รัชตกุล	๔๖
นายยรรยง ถนอมพิชัย	๔๓/

	หน้า
นายพยุ่ง นพสุวรรณ	๔๘
นายสถิตย์ สวินทร	๕๑
ดร. ปลอดประสพ สุรัสวดี	๕๓
นายวีรพันธ์ ศรีบุญลือ	๕๓/
นายฉัตรชัย รัตโนภาส	๕๙
นายไพศาล กุลชัยรัตน์	๖๓
นายวิชัย แหลมวิไล	๖๔
นายสมชัย เพียรสภาพร	๖๘
นายสุวิทย์ รัตนมณี	๓๖
นายบุญชอบ สุทมนัสวงษ์	๘๒
บรรณานุกรม	๘๕
ภาคผนวก	๘๓/

ป่าไม้เป็นของขวัญจากธรรมชาติ เป็นสมบัติอันล้ำค่าที่ทำประโยชน์แก่แผ่นดินถิ่นประเทศที่ไม่ว่าที่ไหนๆ หยั่งรากลง ความอุดมสมบูรณ์ ของผืนป่า นับตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเรื่อยมาจนถึงต้นกรุงรัตนโกสินทร์ การค้าไม้และของป่า นำมาซึ่งผลประโยชน์ทางการค้า และความมั่งคั่งแห่งรัฐ รวมทั้งความเสียหายในการตกเป็นอาณานิคมของประเทศมหาอำนาจที่ต้องการประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาตินี้

แต่ด้วยพระปรีชาสามารถของพระมหากษัตริย์ไทย สยามจึงรอดพ้นจากวิกฤตได้อย่างสง่างาม และสามารถก่อตั้ง “กรมป่าไม้” เพื่อบริหารจัดการกิจการป่าไม้ไทยได้อย่างเป็นระบบและยุติธรรมยิ่ง

เหตุการณ์ก่อนตั้งกรมป่าไม้

กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ซึ่งในขณะนั้นดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นผู้ทูลเกล้าถวายความคิดเห็นและได้รับพระบรมราชานุญาตจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ให้สรรหาผู้ที่ได้รับการศึกษาทางด้านการป่าไม้มารับราชการ โดยมีแนวคิดที่จะจัดตั้งหน่วยงานด้านการป่าไม้ขึ้นในประเทศไทย กรมพระยาดำรงราชานุภาพได้เจรจาขออภัยตัว มร.เอช.เอ.เสลด เจ้าหน้าที่ป่าไม้ในกรมป่าไม้พม่าจากรัฐบาลอินเดีย เพื่อสำรวจข้อมูลด้านการป่าไม้ของประเทศไทย โดยในวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๓๔ มร.เอช.เอ.เสลด ได้ออกเดินทางจากกรุงเทพฯ โดยเรือกลไฟชื่อ “Oriental” เดินทางผ่าน ชัยนาท ปากน้ำโพ ถึงอุตรดิตถ์ และเปลี่ยนจากการเดินทางด้วยเรือเป็นเดินทางด้วยช้างไปยังจังหวัดแพร่ ลำปาง ลำพูน และเชียงใหม่ วันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๔๓๔ ถึงเชียงใหม่ จากนั้นได้เดินทางกลับโดยการล่องแพตามลำแม่น้ำปิง ผ่านจังหวัดตาก กลับถึงกรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๓๔ รวมเวลาเดินทาง ๔ เดือนกับ ๒๙ วัน

มร.เอช.เอ.เสลด ได้ทำรายงานกราบทูลถวายสมเด็จพระเจ้า รัชพระยาดำรงราชานุภาพ เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๓๔ ถึงข้อบกพร่องในการทำป่าไม้ในขณะนั้นว่ามีสาเหตุ ๒ ประการคือ

๑. การทำป่าไม้ในสมัยนั้นยังไม่มีระเบียบแบบแผนในการควบคุมและคุ้มครองป่าตามหลักการวางโครงการป่าไม้เพื่อผลระยะยาว เป็นเหตุให้สภาพป่าเสื่อมโทรมลง ซ่อแก๊ไข ควรสำรวจป่าเพื่อกำหนดจำนวนไม้ที่จะให้ตัดฟันเป็นรายปี ควรหาทางส่งเสริมให้หันมาใช้ไม้กระยาเลยต่างๆ แทนไม้สักบ้าง และไม่ควรตัดฟันไม้สักต้นเล็กๆ ที่ยังไม่ได้ขนาด เนื่องจากสถานการณ์ตัดฟันไม้ ณ ขณะนั้นปรากฏว่ามีการตัดฟันไม้สักออกจากป่าเกินกำลังของป่าประมาณ ๓ เท่าครึ่ง รัฐบาลจึงควรหาหนทางทุกอย่างที่จะลดการทำไม้ลงให้เหลือน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

๒. ป่าไม้สักทางเหนือของสยามเป็นกรรมสิทธิ์ของเจ้าผู้ครองนคร แทนที่จะเป็นกรรมสิทธิ์ของแผ่นดิน ไม่มีการคุ้มครองดูแลรักษาตามหลักวิชาการ มีแต่เพียงการเก็บผลประโยชน์จากค่าตัดไม้ค่าเปิดป่า แต่การที่เจ้าผู้ครองนครอนุญาตให้บุคคลเข้าทำไม้ได้ และส่งสัญญามาประทับดวงตราสัตยาบัน

จากรัฐบาลที่กรุงเทพฯ ก็เท่ากับว่ารัฐบาลรับรองว่าป่าไม้เป็นกรรมสิทธิ์ของเจ้าผู้ครองนคร ซึ่งผิดความประสงค์เพราะในทางทฤษฎี คนในบังคับต่างประเทศจะทำป่าไม้ได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตที่รัฐบาลได้ลงดวงตราสตัยบันให้แล้วเท่านั้น

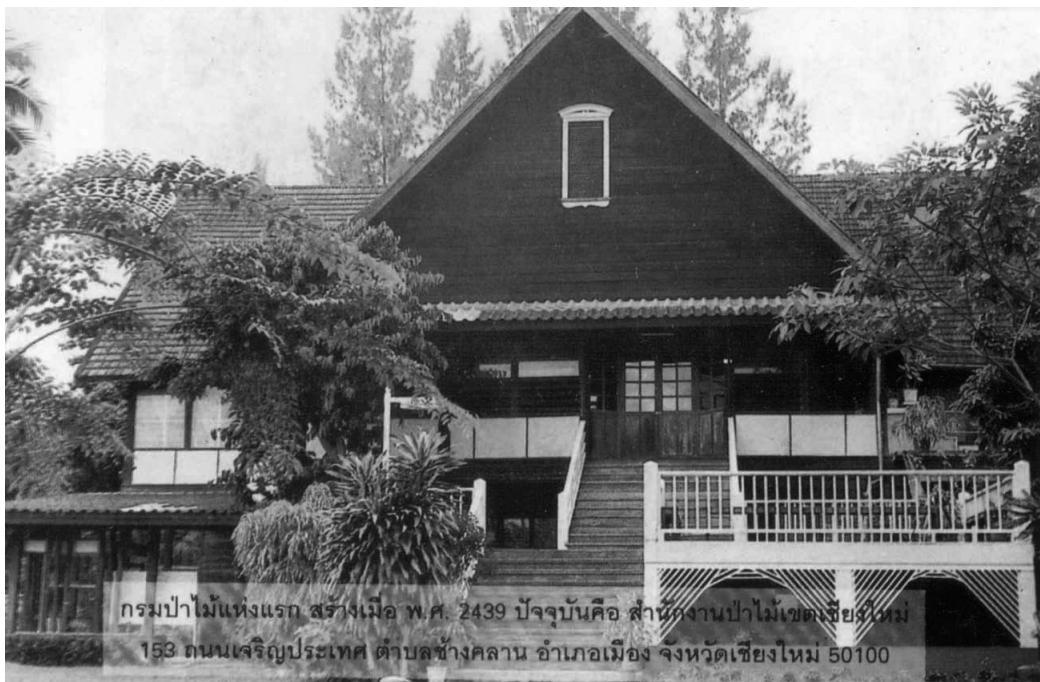
นอกจาก มร.เอช.เอ.เสลด ได้ชี้แจงข้อบกพร่องดังกล่าวแล้ว ก็ได้เสนอวิธีแก้ไขไว้หลายประการที่สำคัญก็คือ รัฐบาลควรต้องเข้าจัดการป่าไม้เสียเอง ไม่ควรปล่อยให้อยู่ในมือของเอกชนคนใดคนหนึ่ง ฉะนั้น ป่าไม้สักอันมีค่าของไทยควรจะต้องโอนมาอยู่ในความดูแลควบคุมของรัฐบาลโดยสิทธิ์ขาด และเพื่อให้การจัดการป่าไม้ของประเทศมีเสถียรภาพอันมั่นคง กับรักษาสภาพเช่นนั้นไว้ได้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะจัดตั้งองค์การในรูปทบวงการเมืองของรัฐบาลควบคุมและบริหารป่าไม้ขึ้น และให้พนักงานที่ได้รับการอบรมมาโดยเฉพาะเป็นผู้ดำเนินการ เพราะการป่าไม้เป็นวิทยาศาสตร์แขนงหนึ่ง และควรออกกฎหมายสำหรับควบคุมกิจการป่าไม้ด้วย นอกจากนี้ยังได้เสนอให้มีบทบัญญัติกล่าวถึงการจัดการป่าเป็นป่าสงวน และการบันทึกสิทธิต่าง ๆ ที่มีอยู่เหนือป่าไม้ การป้องกันป่าไม้ให้พ้นจากการถูกบุกรุกทำลาย การเก็บเงินผลประโยชน์และการควบคุมไม้ระหว่างเคลื่อนที่ การแก้ไขแบบสัญญาอนุญาตทำป่าไม้ที่ใช้อยู่ เพื่อมุ่งเน้นไปทางการคุ้มครองรักษาป่าไม้มากกว่าการบำรุงป่า การบำรุงป่านั้นควรเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ป่าไม้มากกว่า สำหรับเงินค่าต่อไม้ก็ควรเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลจัดเก็บเสียเอง แทนที่จะให้พนักงานของเจ้านายเจ้าของป่าดำเนินการ ซึ่งได้เงินค่าต่อน้อยกว่าที่ควรได้ เพราะการทุจริตของพนักงานเหล่านั้น

เมื่อกระทรวงมหาดไทยได้รับรายงานของ มร.เอช.เอ.เสลด และได้พิจารณาเห็นชอบด้วยแล้ว จึงได้นำความกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อขอพระราชทานพระบรมราชวินิจฉัย ซึ่งก็ได้ทรงพระราชดำริเห็นชอบ และพระราชทานพระราชหัตถเลขา ที่ ๖๒/๓๔๕ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ร.ศ. ๑๑๕ (พ.ศ. ๒๔๓๙) ถึงเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งกรมป่าไม้ขึ้น โดยให้สังกัดอยู่ในกระทรวงมหาดไทย นับแต่บัดนั้นเป็นต้นมาจึงได้มีทบวงการเมืองควบคุมกิจการป่าไม้ของประเทศไทยโดยเฉพาะขึ้น และทางราชการก็ได้ถือเอาวันที่ ๑๘ กันยายน ร.ศ. ๑๑๕ (พ.ศ. ๒๔๓๙) เป็นวันสถาปนากรมป่าไม้ตลอดมา

เหตุการณ์เมื่อตั้งกรมป่าไม้

เมื่อได้ตั้งกรมป่าไม้ขึ้นแล้ว ก็ยังไม่มีเจ้ากรมหรืออธิบดี ทางรัฐบาลสยามก็ได้ขอร้องไปยังรัฐบาลอินเดียของอังกฤษ หรือ British India ขอตัว Mr. H.A. Slade อยู่ทำงานในประเทศสยามเป็นการชั่วคราว และในกาลต่อมาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ **Mr. H.A. Slade เป็นเจ้ากรมป่าไม้คนแรก เมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๓๙** ในสมัยนั้นชื่อตำแหน่งต่างๆ ใช้เป็นภาษาอังกฤษหมด เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงานของชาวอังกฤษที่จ้างมาจากรกรมป่าไม้พม่าเป็นส่วนใหญ่ แม้แต่หนังสือราชการก็ใช้ภาษาอังกฤษด้วย ในสมัยเริ่มตั้งกรมป่าไม้ ตำแหน่งอธิบดีเรียกว่า “Conservator of Forests” ซึ่งเรียกกันในภาษาไทยว่า **“เจ้ากรมป่าไม้”** (เปลี่ยนเป็น “อธิบดีกรมป่าไม้” ในภาษาไทย และ “Director General of the Royal Forest Department” ในภาษาอังกฤษ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๓) สังกัดกระทรวงมหาดไทย

เนื่องจากพื้นที่ป่าไม้ในขณะนั้นส่วนใหญ่อยู่ในภาคเหนือของประเทศ ดังนั้น เมื่อจัดตั้งกรมป่าไม้ ที่ทำการกรมป่าไม้จึงตั้งอยู่ที่เมืองเชียงใหม่ เพื่อสะดวกในการปฏิบัติงาน

ในช่วง ๒๓ ปีแรกของกรมป่าไม้ (พ.ศ.๒๔๓๙-๒๔๖๖) รัฐบาลสยามได้รับความช่วยเหลือจาก อังกฤษเข้ามาปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้ากรมป่าไม้ ๓ คน คือ **มร.เอช.เอ.เสลด** (๒๔๓๙-๒๔๔๔) **มร.ดับบลิว.เอฟ.แอล. ทอทเทนแฮม** (๒๔๔๔-๒๔๔๗) และ **มร.ดับบลิว.เอฟ.ลอยด์** (๒๔๔๘-๒๔๖๖) ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากสมัยนั้นยังไม่มีคนไทยที่มีความรู้ ความสามารถ เพียงพอในการ จัดการป่าไม้แบบตะวันตก

มร.เอช.เอ.เสลด

มร.ดับบลิว.เอฟ.ลอยด์

เหตุการณ์สำคัญในช่วงที่มีเจ้ากรมป่าไม้ เป็นชาวต่างประเทศทั้ง ๓ คน คือ รัฐบาลได้ออกกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับกิจการป่าไม้ไว้รวม ๙ ฉบับ คือ

๒๔๓๙	พ.ร.บ. ไม้ซุงและไม้ท่อนที่ดงตราลบเลื่อน ร.ศ. ๑๑๕
๒๔๔๐	พ.ร.บ. รักษาป่า ร.ศ. ๑๑๖
	พ.ร.บ. รักษาต้นไม้สัก ร.ศ. ๑๑๖
๒๔๔๑	พ.ร.บ. ป้องกันการลักลอบตีตราไม้ ร.ศ. ๑๑๗
๒๔๔๒	พ.ร.บ. ป้องกันการลักลอบชักลากไม้สักออกจากป่าที่ยังมิได้เสียค่าต่อและ ภาษีไม้ ร.ศ. ๑๑๘
๒๔๔๓	พ.ร.บ. เปลี่ยนวิธีเก็บภาษีไม้กระยาเลย ร.ศ. ๑๑๙
- กฎกระทรวงมหาดไทยที่ ๑ แผนกป่าไม้ ว่าด้วยอำนาจเจ้าพนักงานป่าไม้ เกี่ยวกับไม้ของกลางที่ตกเป็นของหลวง
- กฎกระทรวงมหาดไทยที่ ๒ แผนกป่าไม้ ว่าด้วยการทำนุบำรุงป่า บวรพุทธศาสนาและส่งเสริมการปลูกสร้างสาธารณประโยชน์
- กฎกระทรวงมหาดไทยที่ ๓ แผนกป่าไม้ ว่าด้วยการควบคุมและจัดเก็บไม้ ใช้สอย

ตอนปลายปี ๒๔๔๓ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานทุนหลวงส่งนักเรียนไทยชุดแรกจำนวน ๔ นาย ไปศึกษาวิชาการป่าไม้ที่วิทยาลัยอิมพีเรียลฟอเรสต์ เมืองเดห์ราดูน ประเทศอินเดีย หลักสูตร ๒ ปี (ซึ่งทั้ง ๔ ท่าน ได้สำเร็จการศึกษาและกลับมารับราชการในกรมป่าไม้ใน พ.ศ. ๒๔๕๖) คือ

นายทองคำ เศวตศิลา (พระยาวันพฤกษ์พิจารณ์)

นายวาศ วินทุพราหมณกุล (พระยาพนพลาภักษ์)

นายเอื้อ ศุภมิตร (พระยาสมบัติบริหาร)

นายลก นิยมฤกษ์ (ขุนวนชั้นที่ประเวศ)

พ.ศ. ๒๔๔๘ ตั้งส่วนราชการป่าไม้ตอนหรือภาค (Circles) ประกอบด้วย ตอนเหนือ ตอนตะวันออกเฉียงเหนือ และตอนใต้ ผู้ดำเนินงานคือเจ้าพนักงานบำรุง ป่าไม้ภาค (Conservator of the Forest)

พ.ศ. ๒๔๔๙ กรมป่าไม้ได้ริเริ่มปลูกสวนหลักเป็นครั้งแรกในท้องที่จังหวัดแพร่ ใน พ.ศ. ๒๔๔๙ โดยพระยาวันพฤกษ์พิจารณ์ (ทองคำ เศวตศิลา) เป็นผู้ดำเนินการเพื่อเป็นการทดลอง เพราะปรากฏว่าทางอินเดียและพม่าได้จัดทำเป็นผลดีมากก่อนแล้ว และได้มีการปลูกทดลองในปีต่อมาอีกบ้างเล็กน้อย จนกระทั่งในราว พ.ศ. ๒๔๘๔ กรมป่าไม้จึงได้เริ่มดำเนินการปลูกสร้างสวนป่าอย่างจริงจัง ทั้งไม้สักและไม้กระยาเลยชนิดต่างๆ และได้ดำเนินต่อมาทุกปีตามกำลังงบประมาณที่ได้รับ

พ.ศ. ๒๔๕๐-๒๔๕๒

- เปลี่ยนกำหนดรอบตัดฟันจากเดิม ๑๒ ปี เป็น ๓๐ ปี โดยอนุญาตให้เข้าทำ เป็น ๒ ภาคๆ ละ ๑๕ ปี เมื่อครบกำหนดแล้วจึงให้เข้าทำในภาค ๒ ต่อไป

- รัฐบาลมีสิทธิจำหน่ายไม้แป๊ะที่บริษัททำไม้ไม่ต้องการชักลากออกจากป่า แบ่งประเภท แม่ไม้ที่กำหนดให้เป็นแม่เชื้อออกเป็นไม้โทและไม้สันเขา

- บำรุงป่าโดยการตัดเถาวัลย์และหวานเมล็ดพันธุ์ไม้สักบริเวณพื้นที่ว่างในป่า

พ.ศ. ๒๔๕๑-๒๔๖๘ ส่งนักเรียนไทยไปศึกษาวิชาการป่าไม้ทั้งที่วิทยาลัยอิมพีเรียล ฟอเรสต์ ประเทศอินเดีย และเมื่อพม่าตั้งโรงเรียนเบอร์มา ฟอเรสต์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๕ รัฐบาลก็ส่งนักเรียนป่าไม้คนไทยไปเรียนที่โรงเรียนนี้

พ.ศ. ๒๔๕๓ ย้ายที่ทำการจากเชียงใหม่มาอยู่กรุงเทพฯ

พ.ศ. ๒๔๕๕ กรมป่าไม้ได้รับอนุญาตจากรัฐบาลให้เข้าไปทำป่าไม้ในป่าแม่แฮด จังหวัดแพร่

พ.ศ. ๒๔๕๖

- กรมป่าไม้ขยายการควบคุมการทำไม้ออกไปจนถึงไม้กระยาเลยและอื่นๆ และเริ่มเก็บภาษีของป่า เช่น น้ำยาง และสีเสียด
- ตรา พ.ร.บ. รักษาป่า เพื่อเป็นหลักในการควบคุมและรักษาป่าไม้และของป่าต่างๆ

พ.ศ. ๒๔๕๘

- กรมป่าไม้ได้รับอนุญาตจากรัฐบาลให้เข้าไปทำป่าไม้ในป่าแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่
- กรมป่าไม้ริเริ่มจัดทำรายงานกิจกรรมป่าไม้ตั้งแต่เริ่มแรกถึง พ.ศ. ๒๔๕๙ นับเป็นหนังสือ

ประวัติกรมป่าไม้เล่มแรก โดยจัดทำเป็นภาษาอังกฤษ

- ตั้งโรงเรียนสอนวิชาป่าไม้ขึ้นครั้งแรก มีฐานะเป็นแผนกชั้นตรีศึกษา โรงเรียนข้าราชการพลเรือน ที่วังใหม่ สระปทุม ทำการสอนวิชาป่าไม้เบื้องต้น หลักสูตร ๒ ปี

พ.ศ. ๒๔๕๙ กรมป่าไม้เสนอร่าง พ.ร.บ. สงวนป่า ต่อรัฐบาล

พ.ศ. ๒๔๖๑ ตั้งกองกานไม้มีที่ทำการที่ป่าไม้ภาคลำปาง โดยกรมป่าไม้เข้าไปเลือกและกานไม้ในป่าสัมปทานเอง และเปลี่ยนขนาดจาก ๖ ฟุต ๔.๕ นิ้ว เป็น ๖ ฟุต ๖.๕ นิ้ว และ คิดค่าใช้จ่ายจากบริษัททำไม้ตันละ ๑ บาท ยกเว้นป่าแม่เมยของบริษัท บอมเบย์ เบอร์มา จำกัด ที่ห่างไกลและกันดาร ยังคงให้บริษัทดำเนินการเอง

พ.ศ. ๒๔๖๔ กรมป่าไม้ย้ายสังกัดจากกระทรวงมหาดไทยมาอยู่กระทรวงเกษตราธิการ

พ.ศ. ๒๔๖๕ กรมป่าไม้ทำความเข้าใจกับกองทะเบียนที่ดิน กระทรวงมหาดไทย เรื่องการออกโฉนดที่ดินต้องได้รับความเห็นชอบจากกรมป่าไม้ก่อน อันเป็นระเบียบที่ยังได้รับการปฏิบัติสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน

พระยาตรุพันธ์พิทักษ์ (สนิท พุกกะมาน)

อธิบดีกรมป่าไม้ คนที่ ๔

เป็นคนไทยคนแรก (๒๔๖๓ - ๒๔๗๓)

พระยาตรุพันธ์พิทักษ์ เป็นนักเรียนทุนหลวงในวิชาการป่าไม้คนแรก ในสมัยของมร.ลอยด์ ท่านได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานบำรุงป่าไม้ภาคเหนือ เมื่อ มร.ลอยด์ ได้กราบถวายบังคมลาออกจากราชการแล้ว ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้พระยาตรุพันธ์พิทักษ์ เป็นอธิบดีกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๔๖๓ จนเกษียณอายุในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๔๗๓ นับเป็นอธิบดีกรมป่าไม้คนไทยคนแรก

ผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก อันเนื่องมาจากสงครามโลกครั้งที่ ๑ ผนวกกับการส่งออกข้าวและสินค้าอื่นๆ ชบเซา กิจกรรมทางเศรษฐกิจหลายอย่างในประเทศต้องหยุดชะงักลง รวมทั้งกิจการป่าไม้ที่ต้องปรับบทบาทจากการดำเนินกิจการป่าไม้เพื่อการพาณิชย์มาสู่การกอบกู้เศรษฐกิจของประเทศเป็นสำคัญ

ปี ๒๔๖๓ กรมป่าไม้ได้เปลี่ยนวิธีเก็บค่าภาคหลวง (ค่าตอ) ไม้สักเสียใหม่ จากเป็นรายต้นมาเป็นต่อหน่วยปริมาตร

ปี ๒๔๖๔ กรมป่าไม้ย้ายจากศาลาลูกขุนไปอยู่ที่

ตึกสามชั้นมุมถนนสุริวงค์ ซึ่งเป็นธนาคารอินเดียด้วย

อยู่ที่ใหม่นี้นับประมาณปีเศษก็ย้ายไปอยู่ที่วังกรมหลวงชุมพร

ซึ่งเป็นที่ตั้งโรงเรียนพาณิชยการพระนครปัจจุบัน (นางเลิ้ง)

แล้วย้ายกลับไปอยู่ในที่ทำการกรมที่ดินเก่าในกระทรวงเกษตรเดิม

ที่ตั้งกรมป่าไม้ในปี ๒๔๖๔

ปี ๒๔๗๐ อนุญาตให้บริษัทอีสต์เอเชียติก จำกัด ของฝรั่งเศส รับช่วงสัมปทานทำป่าไม้ที่แม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ที่แต่เดิมเป็นของรัฐบาล ทำให้รัฐได้ค่าสัมปทานทำไม้จากป่านี้นี้

ปี ๒๔๗๔ กรมป่าไม้ตั้งอู่ไม้ที่บางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพิ่มขึ้นอีกแห่งหนึ่ง เพื่อให้มีสถานที่เก็บไม้ไว้ขายในฤดูแล้ง ซึ่งแต่เดิมมีอู่ที่อู่ไม้ปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์แห่งเดียว

ปี ๒๔๗๕ มีการปรับปรุงส่วนราชการในกรมป่าไม้ โดยยกเลิกส่วนราชการเดิม คือ แขวง และประจำป่า มาตั้งเป็น สาขา ทำให้กิจการป่าไม้ได้ขยายไปทั่วพระราชอาณาจักรเป็นครั้งแรก

นอกจากนี้ในปี ๒๕๓๕ กรมป่าไม้ได้จัดตั้งกองปราบปรามพิเศษ ประกอบด้วย พนักงานป่าไม้ ตำรวจ และเจ้าหน้าที่อำเภอ ออกร่วมกันในการปราบปราม โดยมีด่านป่าไม้ทั่วประเทศ รวม ๒๑๖ แห่ง

ปี ๒๕๓๖ เปิดสาขากองทำไม้ของรัฐบาล เพิ่มอีก ๒ แห่ง คือ อำเภอท่าหลวง จังหวัดพิจิตร และอำเภอแก่ง จังหวัดระยอง และมีการขยายไม้ที่บางปะอินให้กว้างขวางเพื่อเก็บไม้ได้มากขึ้น และจำหน่ายได้รวดเร็วตามนโยบายรัฐบาล ทำให้ไม้สักและไม้กระยาเลยถูกตัดและแปรรูปมากขึ้น เป็นผลให้พื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทยลดลงเป็นลำดับด้วย

จากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการแบ่งส่วนราชการระดับกระทรวงหลายครั้ง เพื่อลดค่าใช้จ่าย ประกอบกับรัฐบาลในช่วงนี้มีนโยบายทำป่าไม้ในเชิงพาณิชย์ จึงมีการย้ายสังกัดของกรมป่าไม้จากกระทรวงมหาดไทยไปขึ้นกับกระทรวงเศรษฐกิจ ใน พ.ศ.๒๕๓๖ ซึ่งเป็นการรวมส่วนราชการระหว่างกระทรวงเกษตร พณิชย และคมนาคมเข้าด้วยกัน และในปี ๒๕๓๗ ได้ย้ายกลับมาสังกัดทบวงเกษตรราธิการ กระทรวงเศรษฐกิจ ต่อมาในปี ๒๕๓๘ ย้ายมาสังกัดกระทรวงเกษตรราธิการ ซึ่งแยกออกมาจากกระทรวงเศรษฐกิจ โดยถือว่าไม้เป็นผลผลิตภาคการเกษตรอย่างหนึ่ง

ปี ๒๕๓๙ รัฐบาลอนุญาตให้ทำป่าไม้สักสัมปทานโดยวิธีเปิดประมูลเป็นครั้งแรกที่ ป่าครองตรอนจังหวัดอุดรดิตถ์

พระยาพนาจร (เปล่ง สาครบุตร)

อธิบดีกรมป่าไม้คนที่ ๕ (๒๔๗๘-๒๔๘๔)

พระยาพนาจร เป็นนักเรียนทุนวิชาการป่าไม้ที่กรมป่าไม้ส่งไปศึกษาที่ประเทศอินเดีย
รุ่นที่ ๒ ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ ๑
ธันวาคม ๒๔๗๘ จนถึงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๔๘๔

ในสมัยนั้นมีการปรับปรุงส่วนราชการในกรมป่าไม้หลายครั้ง โดยสรุปดังนี้

ปี ๒๔๗๘ กรมป่าไม้ได้ก่อตั้งกองใหม่ ๔ กอง ประกอบด้วย กองค้นคว้าของป่า กองโรงเรียน
ป่าไม้ กองบำรุง (ปรับจากกองกานไม้) และกองคุ้มครอง (ปรับจากกองทำไม้)

ในเดือนตุลาคม ๒๔๗๘ รัฐบาลอนุมัติให้กรมป่าไม้จัดตั้งโรงเรียนป่าไม้ขึ้น ที่จังหวัดแพร่
มีหลักสูตร ๒ ปี โดยเริ่มเปิดเรียนเป็นปีแรก ในวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๔๗๙ โดยมีหลวงวิลาสวนวิทย์
(เมธ รัตนประสิทธิ์) ป่าไม้ภาคแพร่ ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนป่าไม้อีกตำแหน่งหนึ่ง และ
วารสารของกรมป่าไม้คือ “วนสาร” ก็ถือกำเนิดในสมัยนี้

ต่อมาในปี ๒๔๘๑ ได้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนป่าไม้เป็นโรงเรียนวนศาสตร์ และในปี ๒๔๘๒
จึงได้รวมเข้าเป็นแผนกหนึ่งในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และขยายหลักสูตรการศึกษาขึ้นเป็น ๓ ปี

ทั้งนี้ในปี ๒๔๘๑ หลวงสมานวนกิจ ป่าไม้ภาคลำปาง ได้เชิญชวนข้าราชการพ่อค้าและ
ประชาชน ปลุกต้นไม้เนื่องในวันชาติ (๒๔ มิถุนายน ๒๔๘๑) นับว่าเป็นครั้งแรกที่มีการชักชวนกัน
ปลุกต้นไม้ตามแบบฉบับที่ทำกันอยู่ในต่างประเทศซึ่งเรียกว่า อาร์บอ เดย์ (Arbor Day)

ปี ๒๔๘๒ รัฐบาลได้เริ่มกิจการเช่าโรงเลื่อยเพื่อทำการแปรรูปไม้ได้เอง คือโรงเลื่อยเกษตร๑
ที่จังหวัดธนบุรี และโรงเลื่อยเกษตร ๒ ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งภายหลังได้นำไปสู่การ
ดำเนินการด้านอุตสาหกรรมป่าไม้อย่างครบวงจรของรัฐบาล นั่นคือ ผลิต แปรรูป และจำหน่าย

การรักษาผลประโยชน์ในกิจการป่าไม้ปรากฏขึ้นอีกครั้งในปี ๒๔๘๒ โดยกรมป่าไม้ได้จ้าง
เจ้าหน้าที่ตำรวจสำหรับตรวจจับกุม โดยให้ประจำที่จังหวัดพิษณุโลก เพื่อทำหน้าที่ปราบปราม
ผู้ลักลอบตัดไม้ และต่อมาได้ขอโอนข้าราชการตำรวจมารับราชการในกรมป่าไม้เป็นครั้งคราว
และเป็นที่มาของตำรวจป่าไม้ในเวลาต่อมา

พันเอกเพียร สฤษฎ์ยุทธศิลป์ พิริยะโยธิน

อธิบดีกรมป่าไม้ คนที่ ๖ (๒๔๘๔-๒๔๙๐)

พันเอกเพียร สฤษฎ์ยุทธศิลป์ พิริยะโยธิน เป็นอธิบดีกรมป่าไม้คนแรกที่ไม่เคยศึกษาวิชาการป่าไม้ หรือรับราชการป่าไม้มาก่อน ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง “อธิบดีกรมป่าไม้” เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๔๘๔ จนถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๔๙๐

ในระหว่างปี ๒๔๘๔-๒๔๘๘ เป็นระยะที่ประเทศไทยตกอยู่ในภาวะสงคราม มีเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในสมัยนั้น โดยเฉพาะในปี ๒๔๘๔ คือ

๑. สภาผู้แทนราษฎรได้ผ่านพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ.๒๔๘๔ ออกบังคับใช้ เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๔๘๔ โดยกฎหมายฉบับนี้ได้ยกเลิกกฎหมายฉบับก่อนๆ รวม ๑๙ ฉบับโดยกฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายสำคัญ และมีผลบังคับใช้มาจนกระทั่งปัจจุบัน

๒. มีการปรับปรุงส่วนราชการ โดยเปลี่ยนชื่อป่าไม้ภาค เป็นป่าไม้เขต มีอำนาจควบคุมบังคับบัญชาป่าไม้และยางจังหวัด และป่าไม้อำเภอได้โดยตรง

๓. รัฐบาลอนุมัติให้เพิกถอนสัมปทานป่าไม้หลักที่ให้แก่บริษัทชาวอังกฤษ ๔ บริษัท คือ บริษัท บอมเบย์ เบอร์มา จำกัด บริษัทบอเนียว จำกัด บริษัทแองโกลไทย จำกัด และบริษัทหลุยส์ ดี เลียวโนเวนส์ จำกัด เพื่อพียงฐานะทางการเงินของรัฐบาล และกรมป่าไม้ได้เสนอรัฐบาลจัดตั้ง บริษัท ไม้ไทย จำกัด ขึ้นรับช่วงดำเนินการแทนบริษัททั้งสิ้น

๔. กรมป่าไม้เตรียมการจัดตั้งสถานีทดลองวนกรรม และเริ่มงานสวนพฤกษศาสตร์ ที่พุแค จังหวัดสระบุรี

๕. กรมป่าไม้สั่งการให้เจ้าหน้าที่ป่าไม้ส่วนภูมิภาค เป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินการร่วมกับคณะกรรมการจังหวัดและอำเภอ ปลุกต้นไม้ในวันชาติ (๒๔ มิถุนายน ๒๔๘๔) เป็นปีแรก และถือปฏิบัติเป็นประเพณีสืบต่อกันมา

ปี ๒๔๘๙ สงครามโลกครั้งที่ ๒ ยุติลง กรมป่าไม้ต้องรับภาระหนักในการชดเชยค่าเสียหายที่ดำเนินการยึดสัมปทานป่าไม้ของชาติตะวันตกระหว่างสงคราม กรมป่าไม้ต้องยอมออกสัมปทานให้ใหม่ตามจำนวนป่าที่บริษัททำไม้ค้างไว้ ส่งไม้ซุงที่ตกค้างกลับคืน ที่จำหน่ายจ่ายโอนไปแล้วต้องซื้อกลับมาใช้ ส่วนที่ขาดต้องกานไม้หลักในป่าชดเชยให้

ต่อมารัฐบาลได้ยุบกองกานไม้ แล้วจัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ขึ้นตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๔๙๐ แทนบริษัทไม้ไทย จำกัด โดยเป็นหน่วยงานในสังกัดกรมป่าไม้

หม่อมเจ้าสืบสุขสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์

อธิบดีกรมป่าไม้คนที่ ๗ (๒๔๙๑-๒๔๙๒)

หม่อมเจ้าสืบสุขสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์ สำเร็จการศึกษาวิชาการป่าไม้จากโรงเรียนเบอร์มาฟอเรสต์ ประเทศพม่า โดยทุนหลวง ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๔๙๑ จนถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๔๙๒

เป็นระยะเวลาหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ มีเหตุการณ์ที่สำคัญ คือ มีการติดต่อกับต่างประเทศ โดยในปี ๒๔๙๑ องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ได้ส่งคณะผู้เชี่ยวชาญเข้ามาสำรวจสถานการณ์การเกษตรในสาขาต่างๆ และได้เสนอแนะให้มีการสงวนป่าไม้ไว้ให้ได้พื้นที่ประมาณ ๔๐% ของพื้นที่ประเทศ และเสนอแนะให้ใช้แผนที่ทางอากาศมาใช้ในการปักไม้

นอกจากนี้ในปี ๒๔๙๑ ได้มีการเฉลิมฉลองกรมป่าไม้เนื่องในวันคล้ายวันก่อตั้งเป็นปีแรก โดยมีการจัดพิมพ์หนังสือชื่อ พันธุ์ไม้ในประเทศไทย ตอนที่ ๑ และหนังสือประโยชน์ไม้และของป่าบางชนิดในประเทศไทยขึ้นเผยแพร่เป็นครั้งแรก

ในปี ๒๔๙๒ ได้ย้ายองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้กลับมาเป็นองค์การยาง สังกัดกรมป่าไม้ และมีการจัดตั้ง องค์การสวนยางนาบอน ขึ้นตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๔๙๒

หลวงสมานวนกิจ (เจริญ สมานวนกิจ)

อธิบดีกรมป่าไม้ คนที่ ๔ (๒๔๙๓-๒๔๙๔)

หลวงสมานวนกิจ สำเร็จวิชาการป่าไม้จากโรงเรียนเบร็มาพอเรสต์ ประเทศพม่า ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๔๙๓ จนถึงวันที่ ๑ มกราคม ๒๔๙๔

ในสมัยนี้กิจการต่างประเทศมีความก้าวหน้าทั้งการส่งข้าราชการไปร่วมประชุมระหว่างประเทศ รวมทั้ง การศึกษาดูงาน และมีผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศ เข้ามาดำเนินการช่วยเหลือแนะนำงานทางวิชาการในประเทศไทย อาทิเช่น ในปี ๒๔๙๓ ได้มีการลงนามข้อตกลงทางวิธีการระหว่างองค์การสหประชาชาติกับรัฐบาลไทยในเดือนธันวาคม เพื่อให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่ประเทศไทย

ปี ๒๔๙๔ ตั้งบริษัทไม้อัดไทยขึ้น เมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน โดยคณะรัฐมนตรีในสมัยนั้นอนุมัติให้สัมปทานป่าบ้านไร่-ทับทัน อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ให้กับบริษัทไม้อัดไทยนี้ด้วย

และในปีเดียวกันนี้ได้มีประกาศใช้ พ.ร.บ. ป่าไม้ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๙๔ แก้ไขกำหนดให้ไม้สักทั่วราชอาณาจักรเป็นไม้หวงห้ามประเภท ก แล้วมีบัญญัติให้อำนาจรัฐมนตรีเรียกเก็บเงินบำรุงได้นอกจากเงินค่าภาคหลวง

นอกจากนี้ได้มีการออกหนังสือพิมพ์วนสารอีกครั้ง หลังจากยุติไปเพราะสงครามโลก

นายเทียม คมกฤษ

อธิบดีกรมป่าไม้คนที่ ๙ (๒๔๙๕-๒๕๐๐)

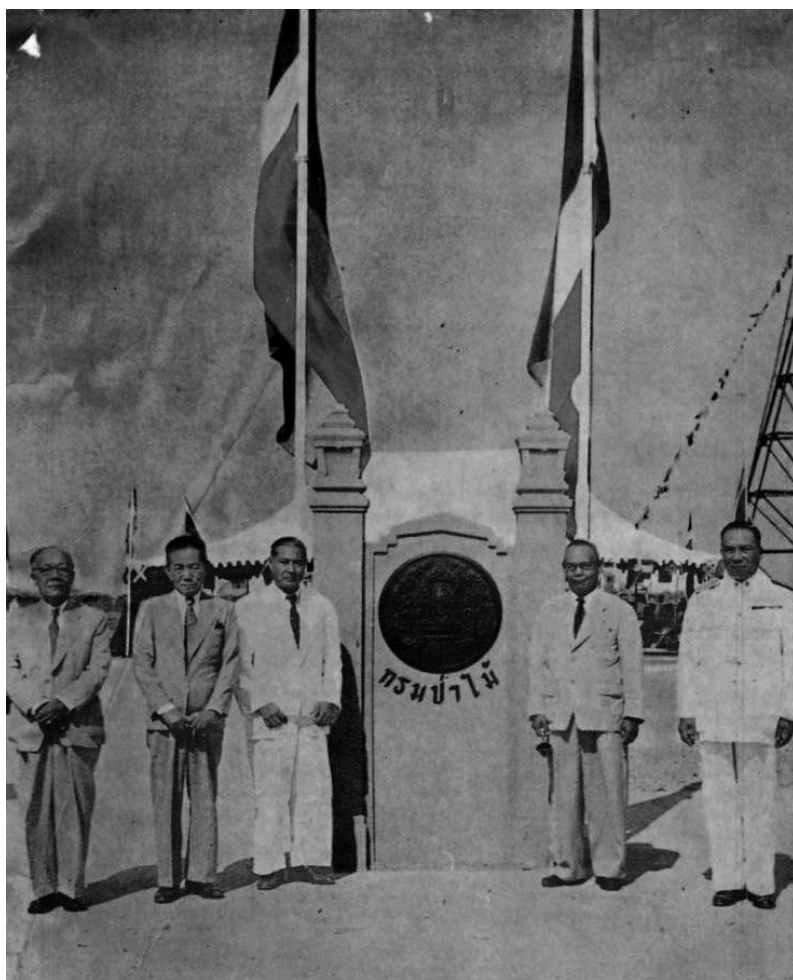
นายเทียม คมกฤษ สำเร็จการศึกษาวิชาการป่าไม้จากประเทศพม่าได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๔๙๕ จนถึงวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๐๐ โดยมีนายคิด สุวรรณสุทธิ และนายเฉลิม ศิริวรรณ เป็นรองอธิบดีกรมป่าไม้

ปี ๒๔๙๕ ได้มี พ.ร.บ. ปรับปรุงกระทรวงทบวงกรม พ.ศ. ๒๔๙๕ เปลี่ยนชื่อกระทรวงเกษตรธิการเป็น “กระทรวงเกษตร” มีการปรับปรุงกองและแผนกในกรมป่าไม้ป่าไม้เขตได้ขยายเพิ่มขึ้นเป็น ๒๑ เขต

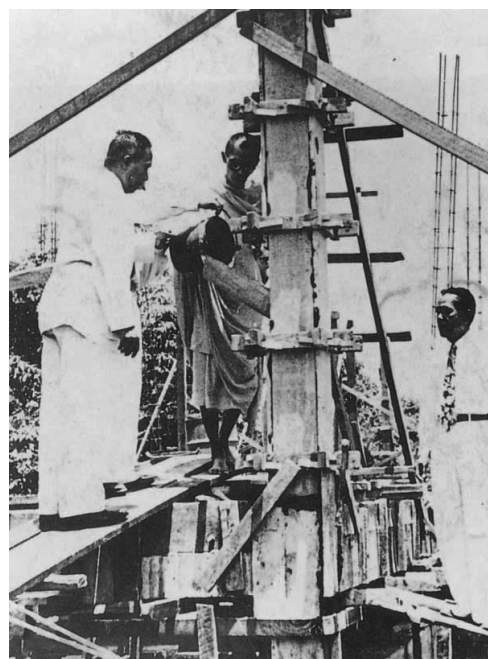
ปี ๒๔๙๖ กรมป่าไม้ได้รับงบประมาณเพื่อมาดำเนินงานเป็นปีแรก คืองานสำรวจทรัพยากรป่าไม้ การป้องกันต้นน้ำลำธาร การส่งเสริมเพาะเลี้ยงครั้ง และค้นคว้าวิจัยทางวนวัฒนวิทยา และได้รับงบประมาณสำหรับจัดซื้อที่ดิน ๖๐ ไร่เศษ เพื่อสร้างกรมป่าไม้ที่บางเขน

ปี ๒๔๙๗ กระทรวงเกษตรได้ออกระเบียบปฏิบัติราชการป่าไม้ ฉบับที่ ๘ ลงวันที่ ๘ กันยายน ๒๔๙๗ ความในข้อ ๑๐ วางระเบียบให้เจ้าหน้าที่ของกลางที่ตกเป็นของแผ่นดินแก่ราษฎรในท้องที่ที่มีไม้ของกลางนั้นได้ ซึ่งระเบียบนี้ได้ยกเลิกไปในปี ๒๕๐๒

วันที่ ๒๔ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๘ เวลา ๐๙.๑๗ น. ประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์ที่ทำการกรมป่าไม้ และย้ายมาตั้งอยู่ที่บางเขน โดยอาคารกรมป่าไม้ที่สร้างขึ้นอาคารแรก ได้รับการตั้งชื่อว่า “อาคารเทียมคมกฤษ” เพื่อเป็นการให้เกียรติและระลึกถึงท่านเทียม คมกฤษ อธิบดีกรมป่าไม้ในขณะนั้น

ศาสตราจารย์เทียม คมกฤส อธิบดีกรมป่าไม้
ถ่ายภาพพร้อมกับอดีตอธิบดีทั้ง ๔ ท่าน หน้าประตูกรมป่าไม้
ในวันทำพิธีวางศิลาฤกษ์ที่ทำการถาวรของกรมป่าไม้ ปี ๒๔๙๔

พิธีวางศิลาฤกษ์ ที่ทำการกรมป่าไม้

ปี พ.ศ. ๒๔๙๘ สัมปทานป่าไม้ของบริษัทต่างประเทศสิ้นสุดลง รัฐบาลไทยได้ตัดสินใจไม่ต่อสัญญาสัมปทานทำป่าไม้ให้กับบริษัทอังกฤษ จึงเป็นการสิ้นสุดยุคการทำไม้สัก ภายใต้การครอบงำของระบอบอาณานิคมยุโรป และก้าวสู่บริบทใหม่ของการป่าไม้ไทยที่การจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติของประเทศไทยอยู่ในมือของข้าราชการประจำ และกรมป่าไม้ได้มีการจัดตั้ง “สวัสดิการกรมป่าไม้” ขึ้นด้วย

ในปีนี้ได้เปิดการศึกษาชั้นปริญญาตรีขึ้นในคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ต่อมาในปี ๒๔๙๙ คณะวนศาสตร์ที่แพร่ได้ย้ายกิจการมาอยู่ที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน กรุงเทพฯ

คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นายเฉลิม ศิริวรรณ

อธิบดีกรมป่าไม้ คนที่ ๑๐ (๒๕๐๑-๒๕๐๓)

นายเฉลิม ศิริวรรณ สำเร็จการศึกษาวชิราวุธจากโรงเรียนเบอรัมาฟอเรสต์ ประเทศพม่า ได้รับการแต่งตั้งจากกระทรวงเกษตรให้รักษาราชการในตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้เมื่อเดือนเมษายน ๒๕๐๑ และต่อมาได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้เมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๐๒ จนถึงวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๐๓ โดยมีนายคิด สุวรรณสุทธิ และหลวงประกอบ วณกิจ เป็นรองอธิบดีกรมป่าไม้

ในสมัยนี้ประเทศไทยมีการปกครองโดยคณะปฏิวัติ การคุ้มครองป้องกันรักษาป่า การสงวนคุ้มครองสัตว์ป่าและการจัดตั้งวนอุทยานได้รับการเอาใจใส่จากรัฐบาลเป็นกรณีพิเศษ โดยรัฐบาลได้ให้คำขวัญเกี่ยวกับการป่าไม้ในยุคนั้นว่า

“ป่าไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติอันสำคัญยิ่งสำหรับชีวิตของชาวไทยและความคงอยู่ของประเทศไทย ผู้ใดทำลายป่า ผู้นั้นเป็นศัตรูบ่อนทำลายความมั่นคงของประเทศไทย”

ในปี ๒๕๐๑ ตึกที่ทำการกรมป่าไม้ได้สร้างเสร็จเรียบร้อย และได้มีพิธีเปิดโดย ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี พลเอกถนอม กิตติขจร เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๐๑ อันเป็นวันคล้ายวันสถาปนากรมป่าไม้ ครบรอบปีที่ ๖๒

ตึกที่ทำการกรมป่าไม้ เปิดทำการในปี ๒๕๐๑ จนถึงปัจจุบัน

ในปี ๒๕๐๒ คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๒ กันยายน ให้แต่งตั้งคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติขึ้น เพื่อจัดทำโครงการและดำเนินงานเกี่ยวกับการสงวนและคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติ

ปี ๒๕๐๓ คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ในส่วนที่เกี่ยวกับการทำไม้สักและการออกใบอนุญาตตั้งโรงงานแปรรูปไม้ ความว่า การทำไม้สักมอบให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ทำแต่ผู้เดียว การตั้งโรงงานแปรรูปไม้เพิ่มขึ้นใหม่นั้น ให้ระงับเสียโดยเด็ดขาด

ทั้งนี้ ในปี ๒๕๐๓ ได้มีการเปลี่ยนระบบงบประมาณเป็นแบบใหม่ โดยเริ่มปีงบประมาณตั้งแต่ ๑ ตุลาคม ๒๕๐๒ ไปสิ้นสุดในเดือนกันยายนของปี ๒๕๐๓ โดยงบประมาณรายจ่ายมีการจำแนกเป็นงานและแผนงานด้วย

นายวิเชียร ฤกษ์ธร ณ อยุธยา

อธิบดีกรมป่าไม้คนที่ ๑๑ (๒๕๐๓-๒๕๐๗)

นายวิเชียร ฤกษ์ธร ณ อยุธยา เป็นอธิบดีกรมป่าไม้ คนที่สอง ซึ่งไม่เคยศึกษา และปฏิบัติงานทางด้านป่าไม้มาก่อน ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๐๓ จนถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๐๗ โดยมีนายดุสิต พานิชพัฒน์ และหลวงประกอบ วรกิจ เป็นรองอธิบดีกรมป่าไม้

ปี ๒๕๐๓ ประกาศใช้ พ.ร.บ. สงวนคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๐๓ โดยกรมป่าไม้ร่วมกับนิคมไพรสมาคม กำหนดให้วันที่ ๒๖ ธันวาคม เป็นวันคุ้มครองสัตว์ป่าของชาติ ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ในเดือนธันวาคม ๒๕๐๓ ได้จัดตั้งกองตำรวจป่าไม้ขึ้นเพื่อช่วยในการปราบปรามผู้กระทำความผิด พ.ร.บ.ป่าไม้

ปี ๒๕๐๔ กรมป่าไม้ได้รับงบประมาณจัดตั้ง “หน่วยป้องกันรักษาป่า” โดยได้รื้อฟื้น “ป่าไม้แขวง” ขึ้นมาใหม่ให้ชื่อว่า “หน่วยป้องกันรักษาป่า” โดยมีอุปกรณ์ในการดำเนินงานครบถ้วน สมบูรณ์กว่าแต่ก่อน

ทั้งนี้ในปี ๒๕๐๔ ได้มีการจดทะเบียนเป็นผู้เชี่ยวชาญของศาลทางพิสูจน์ไม้เป็นครั้งแรก จำนวน ๓ นาย คือ นายเต็ม สมิตินันท์ ทายทวิศักดิ์ ศรีบุรี และนายพงศ์ โสโน

นอกจากนี้ในปี ๒๕๐๔ ได้ประกาศใช้ พ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ หลังจากนี้ก็มีพระราชกฤษฎีกากำหนดที่ป่าต่างๆ เป็นอุทยานแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๕๐๕ ประกาศให้เขาใหญ่เป็นอุทยานแห่งชาติแห่งแรกของประเทศไทย

ในปี ๒๕๐๗ รัฐบาลได้ประกาศใช้ พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ ณ วันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๐๗ มีผลให้ พ.ร.บ. คุ้มครองสงวนป่าทั้งสามฉบับยกเลิกไป และมีหลักการให้สงวนและคุ้มครองป่าได้เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

นายดุสิต พานิชพัฒน์

อธิบดีกรมป่าไม้ คนที่ ๑๒ (๒๕๐๓-๒๕๑๔)

นายดุสิต พานิชพัฒน์ ได้รับการคัดเลือกเข้ารับการศึกษาวชิการป่าไม้เป็นนักศึกษา รุ่นแรกของโรงเรียนป่าไม้แพร่ ของกรมป่าไม้ที่เปิดขึ้นเมื่อปี ๒๔๗๘ และได้รับทุน ก.พ. ไปเรียน ต่อที่ประเทศฟิลิปปินส์ ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๐๓ จนถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๑๔ เป็นอธิบดีกรมป่าไม้คนแรกที่อยู่ ในตำแหน่งจนเกษียณอายุราชการ โดยมีนายตรี กนกคำแหง นายกริต สามะพุทธิ และ นายประดิษฐ์ วานิชพัทธ์ เป็นรองอธิบดีกรมป่าไม้

วันที่ ๑๖ เมษายน พ.ศ.๒๕๐๓ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๐๓ ซึ่งบังคับใช้มาจนถึงปัจจุบัน

ปี ๒๕๐๘ คณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ ๑๓ เมษายน ๒๕๐๘ แต่งตั้งคณะกรรมการ พิจารณาป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าขึ้น เพื่อพิจารณาหาทางป้องกันและ ปราบปรามให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ กรมป่าไม้ได้จัดตั้งหน่วยพัฒนาชนบทด้านป่าไม้ โดยมีกฎระเบียบปฏิบัติเหมือน หน่วยป้องกันรักษาป่า แต่เน้นหนักในทางการปลูกสร้างเสริมป่าเป็นหลัก

ในปีเดียวกันนี้ กรมป่าไม้ได้ตั้ง “ฝ่ายประชาสัมพันธ์และส่งเสริมเผยแพร่” โดยขึ้นตรง กับอธิบดีกรมป่าไม้ งานเด่นด้านการประชาสัมพันธ์ในขณะนั้น คือ การจัดแสดงละครทางโทรทัศน์ เนื่องในวันครบรอบ ๓๒ ปี ของการสถาปนากรมป่าไม้ เมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๐๙ เรื่อง “ร้อยป่า”

ปี ๒๕๐๙ กระทรวงเกษตร เห็นชอบให้กรมป่าไม้เปลี่ยนวิธีการให้อนุญาตทำไม้รายย่อย มาให้สัมปทาน หรือผูกขาดระยะยาว รวมทั้งจัดตั้ง “สถาบันวิจัยป่าไม้” ซึ่งเน้นความร่วมมือ ระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันขึ้นที่กรมป่าไม้

ปี ๒๕๑๐ กรมป่าไม้เริ่มงานศูนย์เพาะชำขึ้นเป็นแห่งแรกที่แม่่างาว อำเภองาว จังหวัดลำปาง ปีต่อมาก็เปิดขึ้นใหม่อีกแห่งที่มวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ทั้งนี้เพื่อผลิตกล้าไม้ให้หน่วยราชการ และประชาชนที่สนใจ

ปี ๒๕๑๑ เพื่อเป็นการประกาศเกียรติคุณพนักงานป่าไม้ผู้ประกอบคุณงามความดี และที่ต้องสูญเสียชีวิตลงเนื่องจากการปฏิบัติงานในหน้าที่ กรมป่าไม้จึงได้สร้าง **“อนุสาวรีย์วีรชนป่าไม้”** ขึ้นบริเวณด้านหน้าอาคารเทียมคมกฤส ทั้งนี้ได้รับความร่วมมือร่วมใจจากพ่อค้า ข้าราชการ พนักงานในการจัดสร้างจนเป็นผลสำเร็จ และทำพิธีเปิดท่ามกลางแขกผู้มีเกียรติ ทายาทของ ผู้วายชนม์ และข้าราชการ เมื่อวันสถาปนากกรมป่าไม้ครบรอบ ๗๒ ปี ในวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๑๑

อนุสาวรีย์วีรชนป่าไม้ ได้ย้ายมาตั้งที่ลานเอนกประสงค์หน้าอาคารศูนย์วิจัยและฝึกอบรมการป่าไม้ เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๓๙ เนื่องจากที่เดิมได้ใช้เป็นที่ประดิษฐานพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระผู้พระราชทานกำเนิดกรมป่าไม้

โครงการปรับปรุงพันธุ์ไม้สน ได้เริ่มก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ.๒๕๑๒ โดยความร่วมมือระหว่าง รัฐบาลไทยโดยกรมป่าไม้และรัฐบาลเดนมาร์กโดย DANIDA (Danish International Development Agency) มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้วิชาทางวนวัฒนวิทยาและพันธุศาสตร์ในการปรับปรุงพันธุ์ไม้สนเขา ที่มีอยู่ในท้องถิ่นและต่างถิ่น เพื่อให้โตเร็ว มีคุณภาพดีที่สุดสำหรับใช้ในอุตสาหกรรมทำเยื่อกระดาษและเป็นการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สนเขา โครงการระยะแรกมีกำหนดระยะเวลา ๕ ปี คือ ตั้งแต่ ๑๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๒ ถึง ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๗ เมื่อหมดสัญญาตามโครงการช่วยเหลือระยะแรก รัฐบาลทั้งสองประเทศได้ตกลงขยายความร่วมมือออกไปอีก ๕ ปี ผลสำเร็จของโครงการเป็นไปตาม วัตถุประสงค์ สามารถกำหนดพันธุ์ไม้สนเขาที่สมควรปลูกและปรับปรุงพันธุ์อยู่ ๕ ชนิด คือ ไม้สนเขา ท้องถิ่นได้แก่ ไม้สนสองใบ (*P. merkusii* et de Vriese) และ ไม้สนสามใบ (*P. kesiya* Royle ex Gordon) และไม้สนต่างถิ่นอีก ๓ ชนิด คือ ไม้สนคาริเบีย (*P. caribaea* Morelet) ไม้สนโอคาร์ปา (*P. oocarpa* Schiede) และไม้สนเทคนูมานี (*Pinu spatula* ssp. *tecumanii* (Schwerdtfeger) Mittak and Styles)

การพัฒนาไม้สนในประเทศไทยได้ดำเนินการคัดเลือกแม่ไม้สนชนิดต่างๆ หลายถิ่นกำเนิดภายในประเทศ นอกจากนี้ยังมีการนำเมล็ดพันธุ์ไม้สนจากถิ่นกำเนิดต่างๆ นอกประเทศมาปลูกทดสอบสายพันธุ์ (Progeny test) และจัดสร้างสวนผลิตเมล็ดทั้งแบบอาศัยเพศและไม่อาศัยเพศ (Seeding seed orchard และ Clonal seed orchard) มีการทดสอบการผสมเกสร จัดสร้างสวนอนุรักษ์พันธุ์นอกถิ่นกำเนิด (Ex-situ gene conservation) ศึกษาการขยายพันธุ์โดยไม่อาศัยเพศ ศึกษาเทคนิคการเพาะชำไม้สนและวนวัฒนวิธีต่างๆ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการปลูกสร้างสวนป่าไม้สนในประเทศไทย

การประชุมหารือระหว่างรัฐบาลไทย โดยกรมป่าไม้ และรัฐบาลเดนมาร์ก

ปี ๒๕๑๔ กรมป่าไม้ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลนิวซีแลนด์ ภายใต้แผนโคลัมโบ ให้จัดตั้งโรงเรียนอบบรมนกรรม ที่จังหวัดตาก เพื่อใช้เป็นสถานที่ฝึกอบรมผู้ที่มีอาชีพทางป่าไม้ ในสาขาต่างๆ โดยเปิดอบรมรุ่นแรกในหลักสูตร “หัวหน้าคนงานป่าไม้” เมื่อวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๑๔

นายตรี กกกำแหง

อธิบดีกรมป่าไม้ คนที่ ๑๓ (๒๕๑๔-๒๕๑๖)

นายตรี กกกำแหง สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนวนศาสตร์ จังหวัดแพร่ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๔ และได้ถึงแก่กรรมในขณะดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๑๖ โดยมีนายถนอม เปรมรศมี นายประดิษฐ์ วนาพิทักษ์ และนายทวีศักดิ์ ศรีบุรี เป็นรองอธิบดีกรมป่าไม้

พ.ศ. ๒๕๑๕ แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๐๓ บางมาตราให้รัดกุมขึ้น และออกกฎกระทรวง ฉบับที่ ๖ กำหนดชนิดของสัตว์ป่าคุ้มครองประเภทที่ ๑ และประเภทที่ ๒

ในปี ๒๕๑๕ นี้ได้ออกพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งอุทยานแห่งชาติอีก ๓ แห่ง คือ

- อุทยานแห่งชาติน้ำหนาว จังหวัดชัยภูมิ (๔ พฤษภาคม)
- อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ (๒ ตุลาคม)
- อุทยานแห่งชาติภูพาน จังหวัดสกลนคร (๓ พฤศจิกายน)

และในปีเดียวกันได้ประกาศและจัดตั้ง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ๕ แห่ง คือเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองนาคา จังหวัดระนอง (๒๖ พฤษภาคม) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ (๒๖ พฤษภาคม) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสอยดาว จังหวัดจันทบุรี (๔ กันยายน) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง จังหวัดตากและอุทัยธานี (๔ กันยายน) และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลุ่มน้ำปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน (๑๓ ธันวาคม)

ต่อมาในปี ๒๕๑๖ ได้จัดตั้งศูนย์ศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่า ขึ้นเป็นแห่งแรกที่เขาเขียวที่ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

ปี ๒๕๑๖ ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งสัตว์และพืชป่าที่กำลังสูญพันธุ์ (CITES) ซึ่งเป็นผลมาจากการประชุม CITES ณ กรุงวอชิงตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ถึง ๒ มีนาคม ๒๕๑๖

วันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๑๖ กองทัพเรือสดหีบได้ทำการปลูกสร้างสวนสักในพื้นที่ ๒๐ ไร่ โดยมีสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี เสด็จเป็นประธานในพิธี นับเป็นครั้งแรกที่หน่วยงานที่หน่วยงานอื่น นอกเหนือจากกรมป่าไม้และรัฐวิสาหกิจ ที่ประกอบการค้าป่าไม้ ริเริ่มปลูกป่าขึ้น

นายประติษฐ์ วนาพิทักษ์

อธิบดีกรมป่าไม้ คนที่ ๑๔ (๒๕๑๖-๒๕๒๐)

นายประติษฐ์ วนาพิทักษ์ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จากโรงเรียนวชนาธรรมศาสตร์ จังหวัดแพร่ ได้รับการแต่งตั้งให้รักษาราชการตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๑๖ ต่อมา ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๑๖ จนถึงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๒๐ จึงได้ลาออกจากราชการ โดยมีนายถนอม เปรมรัตน์ นายทวีศักดิ์ ศรีบุรี และนายสร้อย มังคลชัยเชิฐ เป็นรองอธิบดีกรมป่าไม้

ปี ๒๕๑๗ มีประกาศพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าในปี ๒๕๑๗ จำนวน ๔ เขต คือ (๑) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร จังหวัดกาญจนบุรี และตาก (๒) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียวและเขาชมพู่ จังหวัดชลบุรี (๓) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี และ (๔) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง จังหวัดเลย

โดยในปีนี้ได้มีประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ ๒ แห่ง คือ อุทยานแห่งชาติเกาะตะรุเตา จังหวัดสตูล และอุทยานแห่งชาติเขาหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ปี ๒๕๑๘ ได้ตั้งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูวัว จังหวัดหนองคาย และประกาศเขตห้ามล่าสัตว์ป่า จำนวน ๔ เขต คือ (๑) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย จังหวัดนครศรีธรรมราช พัทลุง และสงขลา (๒) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ (๓) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าพุ จังหวัดนราธิวาส และ (๔) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองหูกทอง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

นอกจากนี้ยังได้ประกาศพื้นที่อุทยานแห่งชาติเพิ่มอีก ๔ แห่ง คือ (๑) อุทยานแห่งชาติเขาสระบาป จังหวัดจันทบุรี (๒) อุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล จังหวัดลำพูน และลำปาง (๓) อุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี และ (๔) อุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยอง

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ กรมป่าไม้ ได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๘ โดยให้จัดตั้งกองเพิ่มใหม่อีก ๓ กอง คือ กองอนุรักษ์สัตว์ป่า กองจัดการที่ดินป่าสงวนแห่งชาติ และกองอนุรักษ์ต้นน้ำ มีการปรับปรุงขยายอัตราค่าจ้างครั้งใหญ่ และเป็นปีที่เริ่มดำเนินการจัดอัตราค่าจ้างตามระบบการจำแนกตำแหน่ง (Position Classification) รวมอัตราค่าจ้างตามการวิเคราะห์ทั้งหมด จำนวน ๕,๙๕๘ ตำแหน่ง นอกจากนี้ยังได้จัดตั้งกองอนุรักษ์ต้นน้ำขึ้น โดยแยกออกจากกองบำรุง

ปี ๒๕๑๙ สมาคมวิทยาศาสตร์การเกษตรแห่งประเทศไทย ได้มอบเกียรติบัตรให้กับนักวิจัยของกรมป่าไม้ที่มีผลงานดีเด่นและทำคุณประโยชน์แก่วงการเกษตร ๒ ท่าน คือ นายพงศ์ โสโน ผู้อำนวยการกองวิจัยผลิตผลป่าไม้ และนายณรงค์ เพ็งปรีชา นักวิชาการป่าไม้ ๔

ปี ๒๕๒๐ กรมป่าไม้ได้ประกาศเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเพิ่ม จำนวน ๕ เขต คือ (๑) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัด จังหวัดตรัง พัทลุง สตูล และสงขลา (๒) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสลักพระ จังหวัดกาญจนบุรี (๓) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ายอดโดม จังหวัดอุบลราชธานี (๔) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเมี่ยงและภูทอง จังหวัดอุดรธานี และ (๕) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน จังหวัดฉะเชิงเทรา

ประกาศเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาท่าเพชร จังหวัดสุราษฎร์ธานี และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าวัดราษฎร์ศรัทธากะยาราม จังหวัดสมุทรสาคร รวมทั้งจัดตั้งศูนย์ศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่า ๓ แห่ง คือ (๑) ศูนย์ศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าเชิงดอยสุเทพ จังหวัดเชียงใหม่ (๒) ศูนย์ศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าเขาท่าพระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และ (๓) ศูนย์ศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าเขาน้ำพุ จังหวัดกาญจนบุรี

และในปี ๒๕๒๐ ได้ประกาศจัดตั้งอุทยานแห่งชาติเพิ่มอีก ๑ แห่ง คือ อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี

นายถนอม เปรมรศมี

อธิบดีกรมป่าไม้ คนที่ ๑๕ (๒๕๒๐-๒๕๒๓)

นายถนอม เปรมรศมี สำเร็จการศึกษาที่โรงเรียนวณศาสตร์ จังหวัดแพร่ และได้รับทุน ก.พ. ไปศึกษาวิชาการป่าไม้ระดับปริญญาตรีและโท ที่มหาวิทยาลัยมิชิแกน ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๒๐ จนถึงปี ๒๕๒๓ โดยมีนายเต็ม สมิตินันท์ นายดิเรก สกุนธวงศ์ นายทวีศักดิ์ ศรีบุรี เป็นรองอธิบดีกรมป่าไม้ ซึ่งต่อมา นายสมเพิ่ม กิตตินันท์ ไปรับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองอธิบดีแทนนายทวีศักดิ์ ศรีบุรี ที่เกษียณอายุราชการ

ในปี ๒๕๒๐ กรมป่าไม้ได้เชิญชวนให้ประชาชนร่วมมือกับกรมป่าไม้ในการปลูกป่าในบริเวณพื้นที่รกร้างว่างเปล่าและเสื่อมโทรมทั่วประเทศ ตาม “โครงการอาสาพัฒนาปลูกป่าในฤดูฝน” โครงการดังกล่าวกรมป่าไม้เป็นผู้แจกกล้าไม้ให้ประชาชน และยังแจกจ่ายให้ประชาชนนำไปปลูกบำรุงป่าในวันว่างหรือวันหยุดและวันสำคัญทางศาสนา และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๒๐ ให้ถือเอาวันเข้าพรรษาของทุกปีเป็น “วันต้นไม้ประจำปีของชาติ”

ต่อมาในปี ๒๕๒๑ ประกาศเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเพิ่มอีก ๖ เขต คือ (๑) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ (๒) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโตนงาช้าง จังหวัดสงขลา และสตูล (๓) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าพนมดงรัก จังหวัดศรีสะเกษ และสุรินทร์ (๔) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสาละวิน จังหวัดแม่ฮ่องสอน (๕) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแม่น้ำพาชี จังหวัดราชบุรี (๖) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแม่ตื่น จังหวัดเชียงใหม่

ในปีเดียวกันนี้ กรมป่าไม้ได้แบ่งส่วนราชการใหม่ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมป่าไม้ โดยตั้งกองเพิ่มอีก ๒ กอง คือ กองนิติการ และกองแผนงาน เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๒๑

นอกจากนี้ ก.พ. ได้กำหนดให้มีตำแหน่ง ผู้ตรวจการป่าไม้ ขึ้นในกรมป่าไม้ ๔ ตำแหน่งรับผิดชอบเขตตรวจราชการ ๔ ภาค รวมทั้งตำแหน่งผู้ตรวจสอภายในด้วย

ปี ๒๕๒๒ ได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ เพิ่มจำนวน ๒ แห่ง คือ อุทยานแห่งชาติลานสาง จังหวัดตาก และอุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย และเพื่อเป็นการป้องกันและปราบปรามผู้ละเมิด พ.ร.บ. ป่าไม้ กรมป่าไม้จึงจัดตั้งหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติขึ้นเป็นครั้งแรกในอุทยานแห่งชาติ

ปี ๒๕๒๓ ดำเนินการก่อสร้างอนุสาวรีย์หลวงวิลาสวันวิท (เมธ รัตนประสิทธิ์) ผู้ก่อตั้งโรงเรียนป่าไม้ จังหวัดแพร่ และมีพิธีเปิดอนุสาวรีย์ เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๒๓

วันอังคารที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๒๓ เวลา ๐๙.๑๙ น. สมเด็จพระสังฆราชเสด็จเป็นองค์ประธานพิธีวางศิลาฤกษ์สร้างอาคาร “อนุสรณ์ป่าไม้ ๘๔ ปี” และทำพิธีเปิดอาคารในวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๒๓ ซึ่งเป็นวันคล้ายวันสถาปนากรมป่าไม้ครบรอบ ๘๔ ปี

นอกจากนี้ในปี ๒๕๒๓ กรมป่าไม้ได้ดำเนินนโยบายเข้าถึงประชาชน โดยเห็นว่าการแก้ไขปัญหาการลักลอบตัดไม้และบุกรุกแผ้วถางป่าไม้ของชาติ จะให้ได้ผลดีอีกทางหนึ่ง คือ ต้องให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการป้องกันรักษาด้วย จึงได้กำหนดโครงการฝึกอบรมราษฎรอาสาสมัครป้องกันรักษาป่าตามท้องถิ่นต่างๆ เรียกว่า “โครงการฝึกอบรมราษฎรอาสาสมัครป้องกันรักษาป่า” โดยจัดขึ้นครั้งแรกที่จังหวัดสกลนคร

นายพงศ์ โสโน

อธิบดีกรมป่าไม้ คนที่ ๑๖ (๒๕๒๓-๒๕๒๖)

นายพงศ์ โสโน สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี วนศาสตร์บัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ ๒) จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๒๓ จนถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๒๖ เป็นอธิบดีกรมป่าไม้ที่เกียติยศอายุราชการในตำแหน่งเป็นคนที่ ๒ โดยมีนายจำนง โพธิ์สีโร นายดิเรก สกุนาณรงค์ นายสมเพิ่ม กิตตินันท์ เป็นรองอธิบดีกรมป่าไม้ และนายธานี บุญโยภาส ดำรงตำแหน่งรองอธิบดีแทน นายดิเรก สกุนาณรงค์ ที่เกียติยศอายุราชการ

ปี ๒๕๒๓ ออกพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าขึ้นใหม่ ๒ แห่ง คือ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองพระยา จังหวัดกระบี่ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยผาช้าง จังหวัดพะเยา และน่าน รวมทั้งประกาศเขตห้ามล่าสัตว์ป่าขึ้นใหม่ ๑ แห่ง คือ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขากระโดง จังหวัดบุรีรัมย์

ปี ๒๕๒๔ ได้รับความช่วยเหลือจากประเทศแคนาดา โดยสำนักตัวแทนเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ (CIDA – Canadian International Development Agency) จัดตั้งศูนย์เมล็ดพันธุ์ไม้ป่าอาเซียน-แคนาดา (ASEAN – Canada Forest Tree Seed Centre) ที่อำเภออมกเหล็ก จังหวัดสระบุรี

ด้านการป้องกันรักษาป่า กองจัดการป่าไม้เป็นหน่วยงานกลาง ทำหน้าที่ควบคุมการปฏิบัติงานของหน่วยป้องกันรักษาป่า จำนวน ๒๒๔ หน่วย และสายตรวจปราบปราม ๖๓ สาย ในท้องที่ต่างๆ ทั่วประเทศ ซึ่งในปีต่อมามีตั้งหน่วยป้องกันรักษาทั่วประเทศเพิ่มเป็น ๒๓๒ หน่วย และให้สายตรวจปราบปรามอยู่ในความรับผิดชอบของป่าไม้เขต ๒๑ เขต จำนวน ๖๓ สาย โดยมีสายตรวจส่วนกลาง จำนวน ๖ สาย รวมเป็น ๖๙ สาย

ส่วนงานด้านการควบคุมไฟป่า คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๔ ให้กรมป่าไม้กับกระทรวงมหาดไทยดำเนินการเรื่องไฟป่าอย่างจริงจัง และในปีต่อมาได้จัดตั้งศูนย์ควบคุมไฟป่าภาคเหนือที่จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วยหน่วยควบคุมไฟป่า ๑ หน่วย หน่วยดับไฟเคลื่อนที่ ๓ หน่วย และตั้งงานควบคุมไฟป่าประจำป่าไม้เขตที่มีปัญหาไฟป่ารุนแรง

เพื่อให้การดำเนินงานด้านการป้องกันรักษาป่าประสบผลสำเร็จ กรมป่าไม้ได้ปรับปรุง
ตราประทับไม้ ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ปรับปรุงเมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๒๓

ลำดับที่	ลักษณะรูปรอยตรา	ความหมายการใช้	หมายเหตุ
๑		เป็นตราประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ ใช้สำหรับประทับไม้เพื่อแสดงว่าเป็นไม้ ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ตรวจแล้ว	.. ตำนานพิเศษ O เลขกำกับตราแต่ละตัว
๒		เป็นตราอนุญาตตัดโค่นไม้สำหรับ ประทับไม้เพื่อแสดงว่าเป็นไม้ที่อนุญาต ให้ตัดฟัน	
๓		เป็นตราอนุญาตชักลากใช้สำหรับ ประทับไม้เพื่อแสดงว่าเป็นไม้ที่อนุญาต ให้ชักลากเพื่อการทำไม้	
๔		เป็นตราค่าภาคหลวง ไม้สักและไม้ กระยาเลยใช้สำหรับประทับไม้เพื่อ แสดงว่าเป็นไม้สักหรือไม้กระยาเลยที่ ชำระค่าภาคหลวงแล้ว	
๕		เป็นตรารายเงินค่าภาคหลวงใช้สำหรับ ประทับไม้เพื่อแสดงว่าเป็นไม้ที่ยกเงิน ค่าภาคหลวง	
๖		เป็นตราผลิตชำระค่าภาคหลวงใช้ สำหรับประทับไม้เพื่อแสดงว่าเป็นไม้ที่ ผลิตชำระค่าภาคหลวง	
๗		เป็นตราการใช้สำหรับประทับไม้เพื่อ แสดงว่าเป็นไม้ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ ยึดอายัดหรือกักไว้ไม้อนุญาตให้นำ เคลื่อนที่ต่อไป เพื่อได้สวนหรือ สอบสวนเกี่ยวกับไม้ชิ้น	
๘		เป็นตรายึดใช้สำหรับประทับไม้เพื่อ แสดงว่าเป็นไม้ที่ยึดไว้เนื่องจากได้มา หรือมิใช่โดยมิชอบด้วยพระราชบัญญัติ ป่าไม้	

ด้วยความเดือดร้อนของราษฎรที่ไม่มีที่ทำกินได้ทวีขึ้นเรื่อยๆ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 จี๋ทรงมีพระราชดำริให้แก้ไขปัญหานี้ ในโครงการช่วยเหลือราษฎรให้มีสิทธิทำกินในพื้นที่เขตป่า
 สงวนแห่งชาติ หรือพื้นที่ป่าที่ทางราชการได้จำแนกไว้เป็นพื้นที่ป่าไม้อาวารของชาติโดยทรงให้ชื้อย่อ
 ของโครงการว่า สทก. เริ่มดำเนินการในปีงบประมาณ ๒๕๒๕

ปี ๒๕๒๕ ได้รับความช่วยเหลือทางด้านวิชาการจากสำนักงาน JICA (Japan International
 Cooperation Agency) ประเทศญี่ปุ่น จัดตั้งศูนย์ห้องปฏิบัติการกลาง การวิจัยและฝึกอบรมการป่าไม้
 (Central Forest Research Laboratory and Training Centre) เป็นการช่วยเหลือแบบให้เปล่าจาก
 ประเทศญี่ปุ่น

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเปิดอาคารศูนย์วิจัยและฝึกอบรมการป่าไม้ และทอดพระเนตรนิทรรศการงานวิจัยเพื่อการปลูกไม้ป่า เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม พ.ศ. 2517

Central Forest Research Laboratory and Training Center

อาคารศูนย์วิจัยและฝึกอบรมการป่าไม้ (สำนักวิชาการป่าไม้)
เดิมด้านหน้าอาคารศูนย์วิจัยฯ จะมีสระน้ำ ขนาดใหญ่
อยู่ด้านหน้า ปัจจุบันเป็นลานจอดรถ

ในปี ๒๕๒๕ นี้ได้ จัดสร้างสวนพฤกษศาสตร์ขึ้นใหม่ ๑ แห่ง คือ สวนรุกขชาติห้วยทาก จังหวัดลำปาง และประกาศเขตห้ามล่าสัตว์ป่าขึ้นใหม่ ๔ แห่ง คือ (๑) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำกระดังงา และวัดเขาพระนอน จังหวัดราชบุรี (๒) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำค้างคาว เขาช่องพราน และวัดเขาช่องพราน จังหวัดราชบุรี (๓) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าปากกรด จังหวัดสงขลา (๔) เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย รวมทั้งจัดตั้งศูนย์เพาะเลี้ยงสัตว์ป่าเขาสอยดาว จังหวัดจันทบุรี

วันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๒๖ ประเทศไทยได้ลงนามเป็นภาคีสัญญาวาด้วยการค้ำระหว่างประเทศ ซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora : CITES) เป็นลำดับที่ ๗๘ ซึ่งปัจจุบันมีสมาชิกทั้งสิ้น ๑๗๘ ประเทศ (พ.ศ.๒๕๕๖)

ปี ๒๕๒๖ กรมป่าไม้ได้จัดตั้งหน่วยงานขึ้นมาใหม่ หลายหน่วยงาน คือ ศูนย์ปราบศัตรูพืชป่าไม้ภาคเหนือ จังหวัดลำปาง สวนพฤกษศาสตร์ภาคเหนือ (แม่สา) อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ สวนรุกขชาติกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ และตาก และประกาศเขตห้ามล่าสัตว์ป่าขึ้นใหม่ ๒ แห่ง คือ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงฉวาก จังหวัดสุพรรณบุรี และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำผาท่าพล จังหวัดพิษณุโลก

นายจ่านงค์ โพธิสาโร

อธิบดีกรมป่าไม้ คนที่ ๑๗ (๒๕๒๖-๒๕๒๘)

นายจ่านงค์ โพธิสาโร สำเร็จการศึกษาอนุปริญญาวิทยาศาสตร มหาวิทยาลััยเกษตรศาสตร์ ปี ๒๔๙๑ และได้รับปริญญาเทคโนโลยีการเกษตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ จากสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ ปี ๒๕๒๔ ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๖ จนถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๒๘ เป็นอธิบดีกรมป่าไม้คนที่ ๓ ที่อยู่ในตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้จนเกษียณอายุราชการ โดยมีนายไพโรจน์ สุวรรณกร นายธานี บุญโยภาส และนายอุดม หิรัญพุกษ์ เป็นรองอธิบดีกรมป่าไม้

วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๒๖ กรมป่าไม้ทำพิธีเปิดศูนย์วิจัยและฝึกอบรมการป่าไม้ภาคสนาม ที่ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการก่อสร้างจากรัฐบาลญี่ปุ่น (JICA) ทั้งนี้ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ให้เกียรติมาเป็นประธานในพิธีเปิด ปัจจุบันคือ ที่ตั้งของสถานีวิจัยสะแกราชสังกัดสำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้

สถานีวิจัยสะแกราช

ออกพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งอุทยานแห่งชาติใหม่ ๔ แห่ง คือ อุทยานแห่งชาติหาดนพรัตน์ธารา-หมู่เกาะพีพี จังหวัดกระบี่ (๖ ตุลาคม ๒๕๒๖) อุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า จังหวัดพิษณุโลก และเลย (๒๖ กรกฎาคม ๒๕๒๗) อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตรา จังหวัดตรัง และสตูล (๓๑ ธันวาคม ๒๕๒๗) และอุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภูพานคำ จังหวัดอุดรธานี และขอนแก่น (๒๐ กันยายน ๒๕๒๘)

นายชำนาญ บุญโยภาส

อธิบดีกรมป่าไม้ คนที่ ๑๘ (๒๕๒๘-๒๕๓๑)

นายชำนาญ บุญโยภาส สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และได้รับทุนไปศึกษาปริญญาเอกทางวิทยาศาสตร์ (ป่าไม้) จากมหาวิทยาลัยแฮมเปิร์ก สาธารณรัฐเยอรมัน ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๘ จนถึงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๓๑ โดยมีนายอุดม หิรัญพุกษ์ นายบุญส่ง สรรพศรี และนายไพโรจน์ สุวรรณกร เป็นรองอธิบดีกรมป่าไม้ ต่อมานายฟอง เล็งอี และนายทิวา สรรพกิจ ได้รับการแต่งตั้งเป็นรองอธิบดีกรมป่าไม้ แทนนายบุญส่ง สรรพศรี และนายอุดม หิรัญพุกษ์ ตามลำดับ

กำหนดนโยบายป่าไม้แห่งชาติ โดยในวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๒๘ คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายแห่งชาติขึ้น โดยมีนายพิชัย รัตตกุล รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ และมีหัวหน้าส่วนราชการ หรือผู้แทนส่วนราชการที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดิน เป็นกรรมการ เพื่อนำเสนอแนะนโยบายการป่าไม้แห่งชาติและกำหนดงานจัดการป่าไม้ในระยะยาวและต่อเนื่อง เสนอคณะรัฐมนตรีและมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๒๘ โดยเนื้อหาที่สำคัญ คือ การกำหนดให้มีพื้นที่ป่าไม้ทั่วประเทศอย่างน้อยอัตราร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศ โดยแบ่งเป็นป่าเพื่อการอนุรักษ์ ร้อยละ ๒๕ ของพื้นที่ประเทศ

ปี ๒๕๒๙ กรมป่าไม้จัดตั้งสำนักงานส่งเสริมการปลูกป่าเอกชนขึ้น ตามคำสั่งกรมป่าไม้ที่ ๑๖๘๓/๒๕๒๙ ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๒๙ เพื่อรับผิดชอบงานด้านส่งเสริมให้เอกชนปลูกป่าไว้ใช้สอยและเชิงพาณิชย์

วันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๙ คณะกรรมการบริหารของกองทุนสัตว์ป่าโลกสากล (World Wildlife Fund) ทูลเกล้าฯ ถวายประกาศนียบัตรเทิดพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในฐานะนักอนุรักษ์ดีเด่นของโลก

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ กับงานอนุรักษ์สัตว์ป่า

ปี ๒๕๒๙ ออกพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ ๒ แห่ง คือ อุทยานแห่งชาติแม่ยม จังหวัดแพร่ และลำปาง (๑ มีนาคม) และอุทยานแห่งชาติเขาลำปี – หาดท้ายเหมือง จังหวัดพังงา (๑๔ เมษายน)

ปี ๒๕๓๐ มีการส่งเสริมให้ราษฎรให้มีบทบาทในการป้องกันและบำรุงรักษาป่า โดยการฝึกอบรมอาสาสมัครป้องกันรักษาป่า (อส.ป.) และโครงการฝึกอบรมเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ (ย.ช.ป.)

มีการจัดตั้งหมู่บ้านป่าไม้ โดยมีเป้าหมายเพื่ออพยพราษฎรที่เข้าไปบุกรุกถือครองสิทธิโดยมิชอบในเขตป่าสงวนแห่งชาติ อุทยาน และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ให้ออกมาประกอบอาชีพนอกเขตพื้นที่ป่า แล้วดำเนินการพัฒนาพื้นที่ภาคอีสานให้เป็นสีเขียวในลักษณะของหมู่บ้านป่าไม้

และในปี ๒๕๓๐ ได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ เพิ่ม ๓ แห่ง คือ อุทยานแห่งชาติภูจอง-นายอย จังหวัดอุบลราชธานี (มิถุนายน) อุทยานแห่งชาติแม่วังก์จังหวัดกำแพงเพชร และนครสวรรค์ (๑๔ กันยายน) และอุทยานแห่งชาติน้ำตกชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก (๒ พฤศจิกายน)

ต่อมาในปี ๒๕๓๑ มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งอุทยานแห่งชาติเพิ่มขึ้นอีก ๓ แห่ง คือ อุทยานแห่งชาติศรีพังงา จังหวัดพังงา (๑๖ เมษายน) อุทยานแห่งชาติห้วยยอด จังหวัดสกลนคร และมุกดาหาร (๒๘ กรกฎาคม) อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน จังหวัดลำปาง (๒๘ กรกฎาคม)

ดร.เกษม จันทรแก้ว

รักษาราชการแทนอธิบดีกรมป่าไม้ คนที่ ๑๙

(๑๕ กันยายน – ๒๖ ตุลาคม ๒๕๓๑)

ศ.ดร.เกษม จันทรแก้ว สำเร็จการศึกษาวนศาสตร์บัณฑิต (เกียรตินิยม) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปริญญาโทในสาขาจัดการลุ่มน้ำ มหาวิทยาลัยโคโลราโด และปริญญาเอกด้านอุทกวิทยาป่าไม้ มหาวิทยาลัยวอชิงตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีคำสั่งแต่งตั้งให้มาเป็น ผู้รักษาราชการแทนอธิบดีกรมป่าไม้เป็นคนแรก เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน จนถึงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๓๑ โดยมี นายไพโรจน์ สุวรรณกร และนายทิวา สรรพกิจ เป็นรองอธิบดีกรมป่าไม้

ด้วยเหตุที่ท่านเป็นหนึ่งในคณะกรรมการป่าไม้แห่งชาติ เมื่อได้รับการแต่งตั้งให้รักษาราชการแทน อธิบดีกรมป่าไม้ ได้ตั้งเป้าหมายไว้ว่า “จะสร้างงานทางวิชาการให้เป็นงานที่สำคัญของป่าไม้เมืองไทย” และเมื่อมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งอธิบดีกรมป่าไม้คนใหม่ ท่านได้กลับไปรับราชการเป็น หัวหน้าภาควิชาอนุรักษวิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นายยุกติ สาริกะภูติ

รักษาราชการแทนอธิบดีกรมป่าไม้ คนที่ ๒๐

(๒๓/ ตุลาคม ๒๕๓๑ – ๓๐ กันยายน ๒๕๓๒)

นายยุกติ สาริกะภูติ สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีวิศวกรรมและสัตวบาล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปริญญาโททางเกษตร จากมหาวิทยาลัยมิสซิสซิปปี สหรัฐอเมริกา และได้รับปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ (เกษตรศาสตร์) จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และปริญญาเทคโนโลยีการเกษตรจากสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นผู้รักษาราชการแทนอธิบดีกรมป่าไม้ คนที่สอง เมื่อวันที่ ๒๓/ ตุลาคม ๒๕๓๑ จนถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๓๒ โดยมีนายไพโรจน์ สุวรรณกร นายทิวา สรรพกิจ และนายปรีชา อบอวย เป็นรองอธิบดีกรมป่าไม้

วันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๑ ได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งอุทยานแห่งชาติมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร และต่อมาได้จัดตั้งอุทยานแห่งชาติศรีลานนา จังหวัดเชียงใหม่ ในวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๓๒

ปี ๒๕๓๒ รัฐบาลได้มีคำสั่งปิดป่า และยกเลิกการทำไม้ของผู้รับสัมปทาน เพื่อต้องการอนุรักษ์ป่าไม้ซึ่งมีอยู่อย่างจำกัดมิให้ถูกทำลายต่อไปอีก ทั้งนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงลงพระปรมาภิไธยในพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ.ป่าไม้ ๒๔๘๔ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๖ ตอนที่ ๘ เมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๓๒ มีผลให้ทุกสัมปทานสิ้นสุดลงทั้งแปลง ต่อมาคณะรัฐมนตรีอนุมัติให้วันที่ ๑๔ มกราคม ของทุกปี เป็นวันอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาติ

วันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๓๒ เกิดไฟป่าลุกลามไหม้สวนป่าแม่ท้อ อำเภอเมือง จังหวัดตาก โดยนางกนิษฐรัตน์ เียนกาย นักวิชาการป่าไม้ ๕ ได้เข้าควบคุมไฟป่าและถูกไฟคลอกได้รับบาดเจ็บสาหัส จากการที่อุทิศตนเพื่อปกป้องรักษาทรัพยากรสินของทางราชการ จึงได้รับการยกย่องจากสื่อมวลชนว่าเป็น “วีรสตรีป่าไม้” และได้รับคัดเลือกให้เป็นข้าราชการดีเด่นประจำปี ๒๕๓๒

นายไพโรจน์ สุวรรณกร

อธิบดีกรมป่าไม้ คนที่ ๒๑ (๒๕๓๒-๒๕๓๔)

นายไพโรจน์ สุวรรณกร สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีด้านป่าไม้ (BS.F.) จากมหาวิทยาลัย หลุยส์เซียนาสเตท สหรัฐอเมริกา ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งอธิบดี กรมป่าไม้ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๓๒ จนถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๓๔ นับเป็นอธิบดีกรมป่าไม้ คนที่ ๔ ที่เกษียณอายุราชการในตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ โดยมีรองอธิบดีกรมป่าไม้ในขณะนั้น ๓ ท่าน คือ นายปรีชา อบอวย ร.ต.บรรณเลิศ รัชตกุล และนายจัมรงค์ ประกอบบุญ

รัฐบาลประกาศให้ปี พ.ศ.๒๕๓๒ - ๒๕๓๔ เป็นปีแห่งการป้องกันและอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ กรมป่าไม้มีการประสานงานและผนึกกำลังกองทัพอากาศและส่วนราชการที่ เกี่ยวข้องในการป้องกันรักษาป่า โดยจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่เป้าหมาย และดำเนินการตาม แผนการอพยพราษฎรที่บุกรุกพื้นที่ป่าสมบูรณ์ และแผนการจัดที่ดินทำกินอย่างเคร่งครัด รวมทั้ง จัดให้มีแผนแม่บทการประชาสัมพันธ์ด้านป่าไม้ที่สมบูรณ์ โดยเน้นบทบาทของภาคเอกชนและ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ปี ๒๕๓๓ ได้มีการปรับปรุงหน้าที่และโครงสร้างของกรมป่าไม้ โดยส่วนราชการบริหาร ส่วนกลาง ประกอบด้วย สำนักงานเลขาธิการกรม มีหน่วยงานระดับกอง ๖ กอง และสำนัก ๕ สำนัก ส่วนภูมิภาคประกอบด้วย สำนักงานป่าไม้เขต ๒๑ เขต สำนักงานป่าไม้จังหวัด ๗๕ จังหวัด และสำนักงานป่าไม้อำเภอ ๕๒๔ อำเภอ

โดยรวมหน่วยงานที่มีหน้าที่ภารกิจเหมือนกันหรือคล้ายกันเข้าด้วยกัน เช่น การอนุญาต อุตสาหกรรมไม้ การใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ สัตว์ป่า ไม้และของป่า มาสังกัดที่กองการอนุญาต และ งานวิชาการและงานวิจัย ได้แก่ งานวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมป่าไม้ วนวัฒนวิจัย ผลผลิตป่าไม้ สัตว์ป่า เศรษฐกิจ พืชศาสตร์ และงานวิเคราะห์ทรัพยากรป่าไม้ มาสังกัดที่สำนักวิชาการป่าไม้

นอกจากนี้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ ในปี ๒๕๓๓ จำนวน ๓ แห่ง คือ อุทยานแห่งชาติดอยหลวง จังหวัดเชียงราย พะเยา และลำปาง (๑๖ เมษายน) อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะลันตา จังหวัดกระบี่ (๑๕ สิงหาคม) และอุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า จังหวัดกำแพงเพชร และตาก (๒๙ สิงหาคม) และประกาศพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ๒ แห่ง คือ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูสีฐาน จังหวัดมุกดาหาร (๑๒ มิถุนายน) และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยศาลา จังหวัดศรีสะเกษ (๒๔ ธันวาคม)

วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๓๓ นายสืบ นาคะเสถียร หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง จังหวัดอุทัยธานี ทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าของกรมป่าไม้และของประเทศด้านการอนุรักษ์ป่าไม้ และสัตว์ป่า ทำอัตวิบาตกรรมเสียชีวิต ซึ่งคนรุ่นหลังยังเคารพและนับถือในการทำงานของท่าน ทุกวันที่ ๑ กันยายน จะมีงานระลึกถึงคุณความดีของคุณสืบ นาคะเสถียร จนถึงปัจจุบัน

สัตว์ป่าทุกชนิด	รักชีวิตเหมือนท่าน
เสียงปืนที่ดังลั่น	ตัวแม่มันต้องสิ้นใจ
ลูกน้อยที่กอดไว้	กระดอนไปเพราะแรงปืน
ฝันใจเข้ากอดแม่	หวังแก้ให้แม่ฟื้น
แม่จำเพราะเสียงปืน	จึงไม่คืนชีวิตมา
โทษใดจึงประหาร	ศาลไหนพิพากษา
ถ้าลูกท่านเป็นสัตว์ป่า	ใครเช่นฆ่าท่านยอมไหม
ชีวิตใครใครก็รัก	ท่านประจักษ์หรือไม
โปรดเถิดจงเห็นใจ	สัตว์ป่าใช้รักเหมือนกัน
	สืบ นาคะเสถียร
	๒๖ ธันวาคม ๒๕๑๖

วันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๓๓ ในวาระครบรอบ ๓๐ ปี แห่งการอนุรักษ์สัตว์ป่าไทย สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา เสด็จเป็นองค์ประธานเปิดงานนิทรรศการภาพถ่ายสัตว์ป่า ในวันคุ้มครองสัตว์ป่าของชาติ ณ ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่า โดยมีพลตรี สนั่น ขจรประศาสน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และอธิบดีกรมป่าไม้ ถวายการต้อนรับ

วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๓๔ กรมป่าไม้รับมอบอาคารศูนย์วิจัยสาธิตและส่งเสริมการป่าไม้ จังหวัดลำปาง มูลค่า ๑๐ ล้านบาท จากองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศของรัฐบาลญี่ปุ่น (JICA) ซึ่งเป็นความช่วยเหลือแบบให้เปล่า

ในปี ๒๕๓๔ ประกาศพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ ๑๑ แห่ง คือ อุทยานแห่งชาติน้ำตกโยง จังหวัดนครศรีธรรมราช (๒๒ กรกฎาคม) อุทยานแห่งชาติเขาน้ำค้าง จังหวัดสงขลา (๒๒ กรกฎาคม) อุทยานแห่งชาติเขาลึก – ลำรู่ จังหวัดพังงา (๓๐ สิงหาคม) อุทยานแห่งชาติเขาแหลม จังหวัดกาญจนบุรี (๘ พฤศจิกายน) อุทยานแห่งชาติออบหลวง จังหวัดเชียงใหม่ อุทยานแห่งชาติแก่งกรุง จังหวัดสุราษฎร์ธานี (๔ ธันวาคม) อุทยานแห่งชาติน้ำตกห้วยยาง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อุทยานแห่งชาติภูเวียง จังหวัดขอนแก่น อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน จังหวัดเลยและขอนแก่น (๘ ธันวาคม) อุทยานแห่งชาติไทร่มเย็น จังหวัดสุราษฎร์ธานี และอุทยานแห่งชาติผาแต้ม จังหวัดอุบลราชธานี (๓๑ ธันวาคม)

ในปีเดียวกันนี้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา (ลุ่มน้ำบางนรา) จังหวัดนราธิวาส ในวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๓๔

นอกจากนี้ในปี ๒๕๓๕ ได้มีการจัดตั้งหน่วยป้องกันรักษาป่าขึ้นอยู่ในสังกัดป่าไม้เขตต่างๆ ทั่วประเทศ ๒๑ เขต ๒๔๓ หน่วย และเพิ่มหน่วยเป็น ๕๒๗ หน่วย โดยมีวัตถุประสงค์ให้หน่วยป้องกันรักษาป่าที่จัดตั้งขึ้นนั้นรับผิดชอบพื้นที่ป่าโครงการในท้องที่ประมาณ ๒๐๐ ตารางกิโลเมตร/หน่วย และให้มีเจ้าหน้าที่จัดวางโครงการ สำรวจ ตีตรา คัดเลือกไม้ ตีตราชักลากไม้ – รั้งวัดสงวนป่า – ปลุกสร้างสวนป่า – การป้องกันปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ และงานวิชาการ โดยในขั้นแรกนั้น มีอัตรากำลังไม่เกิน ๖ นาย ประกอบด้วย หัวหน้าหน่วย ผู้ช่วยหัวหน้าหน่วย พนักงานป่าไม้ เจ้าหน้าที่ธุรการ พนักงานพิมพ์ดีด และคนขับรถยนต์ มีพาหนะรถยนต์ ๑ คัน และม้า ๕ ตัว ไว้ใช้ในการปฏิบัติงานสำหรับที่ตั้งสำนักงานหน่วยป้องกันรักษาป่าตั้งอยู่ในพื้นที่ป่าโครงการหรือใกล้เคียง เพื่อให้อยู่ใกล้ชิดพื้นที่ป่ารับผิดชอบ

นายทิวา สรรพกิจ

อธิบดีกรมป่าไม้ คนที่ ๒๒ (๒๕๓๔-๒๕๓๕)

นายทิวา สรรพกิจ สำเร็จการศึกษานุปริญญาวนศาสตร์ จากวิทยาลัยวนศาสตร์ จังหวัดแพร่ ได้เข้ารับพระราชทานปริญญาเทคโนโลยีการเกษตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาพืชศาสตร์จากสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๓๔ จนถึงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ โดยมีรองอธิบดีกรมป่าไม้ ๓ ท่าน คือ ร.ต.บรรณเลิศ รัชตกุล นายอัมรงค์ ประกอบบุญ และนายยรรยง ถนอมพิชัย

ด้วยพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ตลอดระยะเวลาอันยาวนานจนเป็นที่ประจักษ์แก่พสกนิกรและประชาคมโลก ทำให้องค์กรต่างๆ ทั่วโลกต่างทูลเกล้าฯ ถวายรางวัล เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติ อาทิ เมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๓๕ สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชียทูลเกล้าฯ ถวาย “เหรียญทองเฉลิมพระเกียรติคุณ” ในฐานะที่ทรงมีพระปรีชาสามารถในการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม และโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติทูลเกล้าฯ ถวายเหรียญทองเกียรติยศด้านสิ่งแวดล้อม (The UNEP Gold Medal of Distinction) แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๕

ปี ๒๕๓๕ เร่งรัดการออกกฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับป่าไม้ มีการออกกฎหมายและระเบียบใหม่ๆ ดังนี้

๑.พระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ.๒๕๓๕ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๐๙ ตอนที่ ๒๐ วันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๓๕ เพื่อส่งเสริมให้มีการปลูกสร้างสวนป่าเพื่อการค้าในที่ดินของรัฐและของเอกชนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น และเพื่อคุ้มครองสิทธิการทำไม้หวงห้ามที่ได้จากการปลูกสร้างสวนป่าให้ผู้ที่ทำการปลูกสร้างสวนป่ามีความมั่นใจในการลงทุนมากขึ้น

๒.พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.๒๕๓๕ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๐๙ ตอนที่ ๑๕ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ เพื่อปรับปรุงมาตรการในการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าให้เป็นไปอย่างเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน และสอดคล้องกับความต้องการระหว่างประเทศ ประกอบกับต้องเร่งการขยายพันธุ์สัตว์ป่าและดำเนินการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าควบคู่กันไป

นอกจากนี้ปี พ.ศ.๒๕๓๕ ได้ตราพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการของกรมป่าไม้ กองวิจัยผลิตผลป่าไม้ได้ปรับเปลี่ยนเป็นระดับส่วนคือ ส่วนวิจัยและพัฒนาผลิตผลป่าไม้ โดยมี นางวนิดา สุบรรณเสนี เป็นผู้อำนวยการส่วนฯ คนแรก และถือได้ว่าเป็นผู้บริหารสตรีคนแรก ของหน่วยงาน ส่วนวิจัยและพัฒนาผลิตผลป่าไม้ สังกัดสำนักวิชาการป่าไม้ โดยสำนักวิชาการป่าไม้ เป็นศูนย์รวมของหน่วยงานวิจัยค้นคว้าทดลองทั้งหมดของกรมป่าไม้ เพื่อให้งานวิชาการของกรมป่าไม้ มีการบริหารงานเป็นเอกภาพและประสานงานกันได้อย่างคล่องตัวมากยิ่งขึ้น และเหมาะสมกับ สถานการณ์ทรัพยากรป่าไม้ในขณะนั้น ดังนั้น ส่วนวิจัยและพัฒนาผลิตผลป่าไม้ จึงได้ปรับเปลี่ยน กลุ่มงานวิจัยออกเป็น ๖ กลุ่ม คือ กลุ่มคุณสมบัติและผลิตภัณฑ์ป่าไม้ กลุ่มพัฒนาเคมีผลิตผลป่า ไม้ กลุ่มพัฒนาอุตสาหกรรมไม้ กลุ่มป้องกันรักษาเนื้อไม้ กลุ่มพัฒนาของป่า และกลุ่มพัฒนา พลังงานจากไม้

นายผ่อง เล่งอี้

อธิบดีกรมป่าไม้ คนที่ ๒๓ (๒๕๓๕-๒๕๓๘)

นายผ่อง เล่งอี้ สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี (วนศาสตร์บัณฑิต) จากมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ และปริญญาโทจากมหาวิทยาลัยมอนทานา ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๓๕ จนถึงวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๓๘ โดยมี ร.ต.บรรณเลิศ รัชตกุล นายอำมรงค์ ประกอบบุญ และนายยรรยง ถนอมพิชัย เป็นรองอธิบดีกรมป่าไม้ และต่อมาในปี ๒๕๓๗ เป็นนายวัฒนา แก้วกำเนิด และ นายประเสริฐ ศีกวัฒนา แทน นายอำมรงค์ ประกอบบุญ และ ร.ต.บรรณเลิศ รัชตกุล

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ราชเลขาณูการในพระองค์อัญเชิญพระราชกระแสในพระองค์ ลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๓๕ มายังกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้หามาตรการยับยั้งการทำลายป่าและเร่งฟื้นฟูสภาพต้นน้ำลำธารโดยด่วน และ ทรงมีรับสั่งถึงแนวทางการให้พื้นที่จำกัดให้ได้ผลผลิตเพียงพอต่อการเลี้ยงตัวเอง โดยส่งนักวิชาการทุกแขนงที่เกี่ยวข้องเข้าไปให้ความรู้แก่ประชาชนและทดลองปฏิบัติ เปลี่ยนสภาพพื้นที่ที่เคยแห้งแล้งให้กลับคืนสภาพป่าสีเขียว กลับทั้งยังให้มีการปลูกป่าเสริมเข้าไปเรื่อยๆ เพื่อให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ชุ่มชื้นอย่างแท้จริง

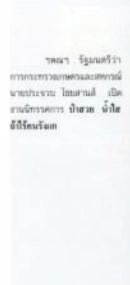
วันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๓๕ ได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ ๓ แห่ง คือ อุทยานแห่งชาติหาดวนกร จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อุทยานแห่งชาติภูสระบัว จังหวัดมุกดาหาร ยโสธร และอุบลราชธานี อุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ และประกาศจัดตั้งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ใหม่ ๑ แห่ง คือ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองย่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ปี ๒๕๓๖ ได้จัดตั้งสวนพฤกษศาสตร์สากลภาคใต้ (ทุ่งค่าย) จังหวัดตรัง และสวนรวมพันธุ์ไม้ป่า ๖๐ พรรษา มหาราชินี ๔ ภาค คือ (๑) ภาคกลาง จังหวัดราชบุรี (๒) ภาคใต้ จังหวัดนราธิวาส (๓) ภาคตะวันออกออกเฉียงเหนือ จังหวัดอุดรธานี (๔) ภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่จัดตั้งสวนรุกขชาติภูซำ จังหวัดเลย และออกพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองพระยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาประ – บางคราม จังหวัดตรัง กระบี่ รวมทั้งจัดตั้งศูนย์พันธุ์ไม้ป่าชายเลนที่ ๓ จังหวัดนครศรีธรรมราช และศูนย์ผลิตเมล็ดไม้ป่าชายเลนที่ ๔ จังหวัดสตูล

วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๓๗ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ทรงงานที่หอพรรณไม้ และทรงปลูกต้นไม้ที่กรมป่าไม้ โดยมีนายสุเทพ เทือกสุบรรณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และศาสตราจารย์ ดร.เต็ม สมิตินันท์ ผู้เชี่ยวชาญทางพฤกษศาสตร์ป่าไม้ ถวายรายงาน

ศาสตราจารย์ ดร.เต็ม
สมิตินันท์ ผู้เชี่ยวชาญทางพฤกษ
ศาสตร์ป่าไม้ ถวายรายงาน

ภาพฯ รัฐมนตรี
ว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
นายประจวบ ไชยสาส์น เป็น
ประธานในการ ป้ายาย 60 ปี
5 ธันวาคม

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี เสด็จออก
ทรงงานที่หอพรรณไม้
และปลูกต้นไม้
ที่หอพรรณไม้ กรมป่าไม้
เมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2537

โครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เนื่องในวโรกาสทรงครองราชย์ ปีที่ ๕๐ โดยชักชวนให้ภาคเอกชนและประชาชนทุกหมู่เหล่าร่วมกันปลูกป่าในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่เสื่อมโทรม จำนวน ๕ ล้านไร่ ภายในเวลา ๓ ปี (๒๕๓๓-๒๕๓๕) รวมทั้งการปลูกป่าในเขตเมือง ที่สาธารณะประโยชน์ สองข้างถนน สองฝั่งแม่น้ำลำคลอง สถานที่ราชการ และพื้นที่อื่นๆ เพื่อถวายเป็นราชสักการะแด่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เนื่องในวโรกาสทรงครองราชย์ปีที่ ๕๐

ตั้งฝ่ายศาสนากับป่าไม้ขึ้น ในส่วนทรัพยากรที่ดินและป่าไม้สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ตามคำสั่งกรมป่าไม้ที่ ๑๑๕๒/๒๕๓๓ ลงวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๓๓/

ปี ๒๕๓๓ ออกพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งอุทยานแห่งชาติสาละวิน จังหวัดแม่ฮ่องสอน (๙ พฤศจิกายน) และอุทยานแห่งชาตินาแห้ว จังหวัดเลย (๒๓ พฤศจิกายน) และพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าในอุทยาน เสด็จในกรม กรมหลวงชุมพร ด้านทิศเหนือ และทิศใต้ (๒๖ กันยายน) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง จังหวัดตาก (๓๐ มีนาคม)

โครงการราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสทป.) ได้เริ่มดำเนินการในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน ๔ อำเภอ ๔๐ หมู่บ้าน โดยกรมทหารราบเฉพาะกิจที่ ๖ ร่วมกับจังหวัดอุบลราชธานี ป่าไม้เขตอุบลราชธานี และป่าไม้จังหวัดอุบลราชธานี โดยกรมป่าไม้สนับสนุนงบประมาณในการฝึกอบรม จำนวน ๙๑๒,๐๐๐ บาท มีราษฎรเข้ารับการฝึกอบรมทั้งสิ้น ๑๖,๐๐๐ คน จากการประเมินผลโครงการฝึกอบรมฯ ดังกล่าว เห็นว่าเป็นโครงการที่มีผลต่อการดูแลรักษาป่า และยังปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ สร้างทัศนคติที่ดี ต่อการให้ความร่วมมือ กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการดำเนินงานป้องกัน รักษาป่า ให้กับประชาชนได้ดี จึงได้ทำการขยายผลโครงการนี้ ไปยังพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มีกำหนด ๓ ปี ตั้งแต่ปี ๒๕๓๕ - ๒๕๔๑ งบประมาณการฝึกอบรมปีละ ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๐๐ รุ่น/ปี

การดำเนินงานตามโครงการ ราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสป.) สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงทราบ และให้ความสนพระทัย เป็นอย่างยิ่ง โดยได้มีพระมหากรุณาธิคุณ ทรงพระราชทานธง “พิทักษ์ป่า เพื่อรักษาชีวิต” ให้กับกลุ่มราษฎร, หมู่บ้าน และ ชุมชนที่สามารถ ดูแลรักษาป่าไว้ได้ ในโอกาสที่ พระองค์ทรงเสด็จพระราชดำเนิน แปรพระราชฐาน ณ ตำบลภูพานราชนิเวศน์ เป็นประจำทุกปี ซึ่งมีตัวแทนของราษฎร เข้ารับพระราชทานธงด้วย และในปัจจุบัน โครงการ ราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสป.) ได้ทำการขยายผล ไปสู่พื้นที่ต่างๆ ของประเทศ

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงพระราชทานธง “พิทักษ์ป่า เพื่อรักษาชีวิต”
ให้แก่กลุ่มราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสป.)

ร้อยตรี บรรณเลิศ รัชตกุล

อธิบดีกรมป่าไม้ คนที่ ๒๔ (๒๒-๒๓ มิถุนายน ๒๕๓๘)

ร้อยตรี บรรณเลิศ รัชตกุล สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (วนศาสตร์บัณฑิต) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และปริญญาโท ด้าน Forest Resources จาก University of Georgia ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๓๘ และได้ลาออกจากราชการเมื่อวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๓๘ นับเป็นอธิบดีกรมป่าไม้ที่ครองตำแหน่งน้อยที่สุด โดยในขณะนั้นมี นายวัฒนา แก้วกำเนิด นายพยุ่ง นพสุวรรณ และนายสถิตย์ สวินทร เป็นรองอธิบดีกรมป่าไม้

ร้อยตรี บรรณเลิศ รัชตกุล ได้ดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมป่าไม้มาตั้งแต่ปี ๒๕๓๒ ตลอดระยะเวลา ๖ ปี ท่านได้รับมอบหมายให้รักษาราชการแทนอธิบดีกรมป่าไม้ รวมทั้งกำกับดูแลงานของกองและสำนักต่างๆ หมั่นเวียนไปทุกหน่วยงาน นับว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการบริหารผลักดันให้การดำเนินงานโครงการต่างๆ ของกรมป่าไม้สำเร็จลุล่วงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นายयरรวง ฅนอมพืชัย

อธิบดีกรมป่าไม้ คนที่ ๒๕ (๒๕๓๘-๒๕๓๙)

นายयरรวง ฅนอมพืชัย สำเร็จการศึกษาอนุปริญญาวิทยาศาสตร ศึกษาศาสตร์ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และปริญญาตรีวนศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทยฟิลิปปินส์ ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๓๘ จนถึงวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๓๙ โดยมี นายวัฒนา แก้วกำเนิด นายพยุ่ง นพสุวรรณ และนายสถิตย์ สวินทร เป็นรองอธิบดีกรมป่าไม้

วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๓๘ มูลนิธิ Charles A. and Anne Morrow Lindbergh ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลลินเบอร์ก แต่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในฐานะที่ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจมาตลอดระยะเวลาอันยาวนานเพื่อบริการมนุษยชาติ และสิ่งแวดล้อม

วันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๓๘ ได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งอุทยานแห่งชาติขึ้นใหม่ ๒ แห่ง คือ อุทยานแห่งชาติขุนแจ จังหวัดเชียงราย และอุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง จังหวัดเชียงใหม่-แม่ฮ่องสอน

วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๓๘ ซึ่งเป็นวันคล้ายวันสถาปนากรมป่าไม้ ครบรอบ ๙๙ ปี ทำพิธีเปิดอาคารอนุสรณ์ ๑๐๐ ปี กรมป่าไม้ โดยนายมนตรี พงษ์พานิช รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานในพิธีเปิด ปัจจุบันเป็นที่ทำการของสำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

พ.ศ. ๒๕๓๘ กรมป่าไม้ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน เพื่อให้การแก้ไขปัญหาการตัดไม้ทำลายจนป่าเสื่อมโทรม ให้เป็นไปในทิศทางที่ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมเพื่อให้การแก้ไขปัญหาบรรลุผลสำเร็จได้ พ.ร.บ. นี้ ได้ผ่านการพิจารณาในรัฐบาลชุดต่างๆ แต่สุดท้ายนี้ไม่ผ่านความเห็นชอบของรัฐบาล

นายพยุ่ง นพสุวรรณ

อธิบดีกรมป่าไม้ คนที่ ๒๖

(๒๔ สิงหาคม – ๓๐ กันยายน ๒๕๓๙)

นายพยุ่ง นพสุวรรณ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (วนศาสตร์บัณฑิต) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปริญญาโทด้านการใช้รูปถ่ายทางอากาศเพื่อสำรวจทรัพยากรป่าไม้ จาก International Institute for Aerial Survey and Earth Sciences ประเทศเนเธอร์แลนด์ ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๓๙ จนกระทั่งเกษียณในตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ ในวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๓๙ เป็นอธิบดีคนที่ ๕ ที่เกษียณอายุราชการในตำแหน่ง โดยมีนายวัฒนา แก้วกำเนิด นายสถิตย์ สวิรินทร์ และนายประวัติดนัตคำ เป็นรองอธิบดีกรมป่าไม้

เพื่อเป็นการน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ได้ทรงสถาปนากรมป่าไม้ เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๔๓๙ ซึ่งครบรอบ ๑๐๐ ปี ในวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๓๙ กรมป่าไม้จึงได้จัดให้มีกิจกรรมที่สำคัญดังนี้

๑. จัดสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชการที่ ๕ และเหรียญที่ระลึกกรมป่าไม้ครบรอบ ๑๐๐ ปี

เนื่องในโอกาสที่เป็นมหามงคลยิ่งที่กรมป่าไม้ได้รับการสถาปนามาครบ ๑๐๐ ปี ในปีพุทธศักราช ๒๕๓๙ เพื่อเป็นการน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณ ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ผู้พระราชทานกำเนิดกรมป่าไม้ และเพื่อความ เป็นสิริมงคลแก่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ กรมป่าไม้จึงได้ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต จัดสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ของพระองค์ท่านขึ้น

พระบรมราชานุสาวรีย์ที่จัดสร้างขึ้นนี้ เป็นพระบรมรูปหล่อด้วยโลหะผสมรมดำ ขนาดหนึ่งเท่าครึ่งพระองค์จริง ประทับบนพระราชอาสน์สลักลายพนักตราจักรี ทรงฉลองพระองค์ เครื่องแบบเต็มยศทหาร พระภูษาโจงแบบไทยขอบเชิงปักลายทอง รัดประคดแถบทอง ฉลอง พระองค์อินทรนุชซ้ายขวา พระคอฉลองพระองค์ปักลายชัยพฤกษ์ สวมสายสร้อยมหาจักรี บรมราชวงศ์ สายสะพายเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติคุณรุ่งเรืองยิ่งมหาจักรีบรมราชวงศ์ ประดับดาราจักรี ดารานพรัตน์ราชวรราภรณ์ ดาราราชอิสริยาภรณ์ช้างเผือก และประดับเหรียญราชอิสริยาภรณ์ พระหัตถ์ขวาทรงถือม้วนเอกสาร มีพระแสงกระบี่แบบต่างประเทศระหว่างพระกรทั้งสอง พระหัตถ์ซ้าย ทรงจับสายโยงพระแสงกระบี่ ฉลองพระบาทหนังเชือกผูก

กรมป่าไม้ได้ประกอบพิธีอัญเชิญพระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ขึ้น ประดิษฐานบนฐานสี่เหลี่ยมประกอบด้วยหินแกรนิตสีดำ หน้าอาคารที่ทำการกรมป่าไม้ ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร (บริเวณที่เคยเป็นที่ตั้งของอนุสาวรีย์วีรชน ซึ่งปัจจุบันได้ย้ายไปอยู่ที่บริเวณลานอเนกประสงค์ หน้าอาคารศูนย์วิจัยและฝึกอบรมการป่าไม้) เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๑๒ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๓๙ เวลา ๙ นาฬิกา ๓๙ นาที และมีการประกอบพิธีซั้มมงคลเกษิกในตอนเย็นของวันเดียวกันนั้น

นอกจากพระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ดังกล่าวข้างต้นแล้วนั้น กรมป่าไม้ยังได้จัดสร้างพระบรมรูปหล่อจำลองและเหรียญที่ระลึกกรมป่าไม้ครบรอบ ๑๐๐ ปี เพื่อให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของ กรมป่าไม้ ตลอดจนประชาชนทั่วไปได้มีไว้สักการบูชาขึ้นด้วย

สำหรับพระบรมรูปหล่อจำลองนั้นได้จำลองมาจากพระบรมราชานุสาวรีย์ ที่กรมป่าไม้ได้จัดสร้างขึ้น ส่วนเหรียญที่ระลึกกรมป่าไม้ครบรอบ ๑๐๐ ปี มีลักษณะเป็นเหรียญวงกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๓ เซนติเมตร ด้านหน้าตรงกลางเหรียญมีพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ลักษณะนูนเป็นพระพักตร์ไปทางเบื้องขวา ทรงฉลองพระองค์เครื่องแบบเต็มยศ จอมพลกองทัพบก สวมสาย สร้อยมหากัศิรบรมราชวงศ์ สายสะพายอันเป็นที่เชิดชูยิ่งช้างเผือก ประดับเหรียญราชอิสริยาภรณ์ ภายในวงขอบเหรียญเบื้องล่างมีข้อความว่า พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว “พระปิยะมหาราช” ด้านหลังมีเครื่องหมายกรมป่าไม้ ภายในวงขอบเหรียญเบื้องบนมีข้อความว่า กรมป่าไม้ครบ ๑๐๐ ปี เบื้องล่างมีข้อความว่า ๑๔ กันยายน ๒๕๓๙ โดยมีดอกประจายามคั่นข้อความระหว่างเบื้องบนกับเบื้องล่างทั้งสองข้าง

จำนวนของพระบรมรูปจำลองและเหรียญที่ระลึกที่จัดสร้างขึ้นมีดังนี้

๑.พระบรมรูปจำลอง ขนาด ๙ นิ้ว	จำนวน ๒,๕๙๙ องค์
๒.พระบรมรูปจำลอง ขนาด ๕ นิ้ว	จำนวน ๙๙๙ องค์
๓.เหรียญทองคำขัดเงา	จำนวน ๒๐๐ องค์
๔.เหรียญเงินขัดเงา	จำนวน ๓,๐๐๐ องค์
๕.เหรียญทองแดง	จำนวน ๕๐,๐๐๐ องค์

ในการดำเนินการจัดสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์และพระบรมจำลองครั้งนี้ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ได้ทรงมีพระเมตตาเสด็จเป็นองค์ประธานในพิธีเทชนวนเมื่อวันศุกร์ที่ ๓ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๓๙ ณ วัดบวรนิเวศวิหาร

แบบเหรียญที่ระลึก กรมป่าไม้ครบ ๑๐๐ ปี

ด้านหน้า

ด้านหลัง

ขนาดแท้จริง ๑ 3 ซม.

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
“พระเจ้าพระราชทานกำเนิดกรมป่าไม้ ๑๘ กันยายน ๒๕๓๙”

๒. จัดพิมพ์หนังสือ ๑๐๐ ปี กรมป่าไม้ ที่ได้รวบรวมประวัติโดยสังเขปของกรมป่าไม้
กิจการป่าไม้ตั้งแต่ ปี ๒๔๓๙ ที่มีเจ้ากรมป่าไม้คนที่ ๑ ถึงคนที่ ๓ และอธิบดีกรมป่าไม้คนที่ ๔
ที่เป็นคนไทย และอธิบดีกรมป่าไม้ลำดับที่ ๕ จนถึงลำดับที่ ๒๖ ในปี ๒๕๓๙ ตลอดจนการบริหาร
ราชการกรมป่าไม้ในอดีต การแบ่งส่วนราชการ และบทความต่างๆ ที่ทรงคุณค่าแก่นุชนคน
รุ่นหลังเป็นอย่างยิ่ง

นายสถิตย์ สวรินทร์

อธิบดีกรมป่าไม้ คนที่ ๒๗ (๒๕๓๙-๒๕๔๑)

นายสถิตย์ สวรินทร์ ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๓๙ จนถึงวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๔๑ โดยมีนายวัฒนา แก้วกำเนิด นายประวัติ ถนัดคำ และนายฉัตรชัย รัตโนภาส เป็นรองอธิบดีกรมป่าไม้

ปี ๒๕๓๙ กรมป่าไม้ได้มีคำสั่งที่ ๑๒๙๓/๒๕๓๙ ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๙ ยกเลิกคำสั่งกรมป่าไม้ที่ ๙๑๔/๒๕๓๖ และปรับปรุงการจัดโครงสร้างการแบ่งงานภายในของกรมป่าไม้ใหม่ ได้เปลี่ยนชื่อส่วนส่งเสริมการเพาะชำกล้าไม้เป็น “ส่วนเพาะชำกล้าไม้” และลดการบริหารงานลงคงเหลือ ฝ่ายวางแผนการผลิตกล้าไม้ ฝ่ายจัดหาเมล็ดพันธุ์ไม้ และศูนย์เพาะชำกล้าไม้ที่ ๑-๑๐

วันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๔๐ นายสถิตย์ สวรินทร์ อธิบดีกรมป่าไม้ได้อนุมัติให้ใช้อุทยานแห่งชาติในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าภูแล่นคาด้านทิศเหนือ และป่าสงวนแห่งชาติภูแล่นคาด้านทิศใต้ ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ ๙๒,๕๐๐ ไร่ เพื่อจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาตินามว่า “อุทยานแห่งชาติภูแล่นคา” ซึ่งต่อมาได้จัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติภูแล่นคา ในปี ๒๕๕๐ จัดเป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ ๑๐๘ ของประเทศ

วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๔๐ ได้ออกระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการเก็บค่าบริการ หรือค่าตอบแทนในการที่พนักงานเจ้าหน้าที่ให้บริการ หรือให้ความสะดวกในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า พ.ศ.๒๕๔๐ และระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับสัตว์ป่า หรือซากสัตว์ป่า ที่ตกเป็นของแผ่นดิน พ.ศ.๒๕๔๐

พ.ศ. ๒๕๔๐ นายไพศาล กุวลัยรัตน์ ผู้อำนวยการส่วนวิจัยและพัฒนาผลผลิตป่าไม้ ในขณะนั้น ได้ริเริ่มจัดทำโครงการส่งเสริมและพัฒนากาใช้ประโยชน์ไม้ขนาดเล็กและของป่า โดยได้จัดตั้ง ๒ แห่ง คือ ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้ประโยชน์ไม้ขนาดเล็กและของป่า จังหวัดขอนแก่นและราชบุรี

สำหรับโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า ในปี ๒๕๓๗-๒๕๔๒ ได้เปลี่ยนเป็นโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ ๒๕๔๒ -๒๕๔๙ โดยส่งเสริมให้ประชาชนนำที่ดินปลูกสวนป่าเศรษฐกิจ โดยให้เงินทุนสนับสนุนอัตรา ไร่ละ ๓,๐๐๐ บาท โดยแบ่งจ่าย ๕ ปี ปีแรกจ่ายไร่ละ ๘๐๐ บาท และในปีต่อไปจ่าย ๗๐๐ , ๖๐๐ , ๕๐๐ และ ๔๐๐ บาท ตามลำดับ

ปีงบประมาณ ๒๕๔๕ เป็นปีสุดท้ายที่ได้รับงบประมาณสำหรับส่งเสริมผู้เข้าร่วมโครงการรายใหม่ จากนั้นได้รับงบประมาณเฉพาะในการติดตามให้คำแนะนำและเบิกจ่ายเงินสนับสนุนแก่ผู้เข้าร่วมโครงการ และสิ้นสุดลงในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๙

การดำเนินโครงการข้างต้นกรมป่าไม้ตราระเบียบกรมป่าไม้ สำหรับกำกับกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ตามโครงการ ดังนี้

๑. ระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า พ.ศ. ๒๕๓๖

๒. ระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๗

๓. ระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า พ.ศ. ๒๕๓๗

- ยกเลิกระเบียบตามข้อ ๑ และ ๒

- ส่งเสริมตั้งแต่ ๒ ไร่แต่ไม่เกิน ๕๐ ไร่ ต่อราย ปลูกป่าโดยชนิดพันธุ์ไม้ตามบัญชีรายชื่อที่อธิบดีกำหนด จำนวนไร่ละไม่น้อยกว่า ๒๐๐ ต้น

๔. ระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินโครงการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่า (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๘

- มีการแก้ไขให้เข้าร่วมโครงการตั้งแต่ ๒ -๑๐๐ ไร่ ต่อราย

- กำหนดรายชื่อพันธุ์ไม้ ๒ บัญชี บัญชีที่ ๑ (ไม้เศรษฐกิจ) ปลูกไม่น้อยกว่า ๑๐๐ ต้น ต่อไร่ และปลูกไม้บัญชีที่ ๒ (ไม้โตเร็ว) คละไปให้ได้ไม่น้อยกว่า ๒๐๐ ต้น/ไร่

ดร. ปลอดประสพ สุรัสวดี

อธิบดีกรมป่าไม้ คนที่ ๒๔ (๒๕๔๑-๒๕๔๕)

ดร. ปลอดประสพ สุรัสวดี จบปริญญาตรีคณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปริญญาโทบริหารการประมง มหาวิทยาลัยโอเรกอน ประเทศสหรัฐอเมริกา ปริญญาเอกนิเวศวิทยา มหาวิทยาลัยมานิลา ประเทศสหรัฐอเมริกา คุชกูบัณฑิตเทคโนโลยีการประมง มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และคุชกูบัณฑิตประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๔๑ จนถึงเดือนตุลาคม ๒๕๔๕ เนื่องจากการอยู่ในตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ที่ยาวนานจึงมีการแต่งตั้งรองอธิบดีกรมป่าไม้ หลายท่านดังนี้ นายวัฒนา แก้วกำเนต นายฉัตรชัย รัตโนภาส นายประวัติ ถนัดคำ ม.ร.ว.ภัทรชัย รัชนี นายสนั่น ศิริวัฒนกาญจน์ นายจรินทร์ อัฐรัตน์ นายสมชัย เพียรสถาพร นายสวัสดิ์ ดุลยพัชร และ นายสุวัช สิงห์พันธ์

วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๒ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี นายชวน หลีกภัย ได้ออกกฤษฎีกาสำนักนายกรัฐมนตรี ฉบับที่ ๘๘ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบราชการ ฝ่ายพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๘ กำหนดเครื่องแบบพิเศษข้าราชการกรมป่าไม้ชายและหญิง โดยเฉพาะ เพื่อให้มีเอกลักษณ์เป็นเกียรติ ศักดิ์ศรี และมีความภูมิใจ ทั้งนี้ เนื่องจากการข้าราชการกรมป่าไม้มีหน้าที่และภารกิจต้องดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กฎหมายว่าด้วยสงวนป่า รวมทั้งต้องมีหน้าที่ตรวจสอบและควบคุมการนำเข้า ส่งออก นำผ่าน และส่งกลับออกไปเกี่ยวกับสัตว์ป่า ซากสัตว์ป่า และผลิตภัณฑ์จากซากสัตว์ป่า ตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งชนิดของสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์ (CITES) ซึ่งการกระทำการดังกล่าวต้องปฏิบัติงานทั้งในด้านการป้องกันและปราบปรามตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และปฏิบัติงานประจำ ณ ด่านท่าอากาศยาน ด่านท่าเรือ หรือด่านชายแดน ที่มีการค้าระหว่างประเทศและประจำอุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า จึงสมควรกำหนดให้ข้าราชการกรมป่าไม้มีเครื่องแบบพิเศษเพิ่มขึ้นจากเครื่องแบบข้าราชการพลเรือน เพื่อให้เหมาะสมกับภารกิจและพื้นที่ปฏิบัติการ ปัจจุบันกรมป่าไม้ยังคงใช้เครื่องแบบนี้ และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชได้นำเครื่องแบบพิเศษของกรมป่าไม้ไปใช้ด้วย

กำหนดคำขวัญประจำกรมป่าไม้คือว่า “**ป่านั่นคือมณี มีค่าอนันต์**” และ “**ป่าดง พงไพร ไทย ยั่งยืน**” เพื่อเป็นปรัชญาในการทำงาน และนำไปเผยแพร่ เพื่อปลูกจิตสำนึกสร้างความตระหนักให้ประชาชนเข้าใจถึงคุณค่าและความสำคัญของทรัพยากรป่าไม้ รวมทั้งย้ำเตือนเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ให้นึกถึงบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบในการดำรงไว้ซึ่งการมีป่า การรักษาความเป็นธรรมชาติของป่า อันจะนำมาซึ่งความมั่นคง ยั่งยืนของประเทศชาติ

สร้างความเป็นเอกลักษณ์ให้ทุกหน่วยงานของกรมป่าไม้ โดยเฉพาะตั้งอยู่ในภูมิภาคด้วยการปลูกต้นไม้บริเวณเส้นทางที่จะเข้าหน่วยงานและสองข้างทางเข้าสู่จังหวัดโดยใช้ต้นไม้ประจำจังหวัดหรือพันธุ์ไม้ท้องถิ่น และทำเสาธงด้วยไม้ที่มีลักษณะรูปร่างเฉพาะ ที่มีขนาดไม่ใหญ่ ไม่เล็กเกินไป

เสาธงชาติประจำกรมป่าไม้ ไม้สัก ๒ ต้น อายุ ๑๔๓ ปี มาจากอำเภอฉวาง จังหวัดลำปาง เมื่อปี ๒๕๑๓ เพื่อใช้ทำเสาธงชาติ และกรมป่าไม้ได้รับคืนมาเมื่อปี ๒๕๑๕ ต่อมาในเดือนกันยายน ๒๕๔๑ ดร.ปลอดประสพ สุรัสวดี เห็นว่าเป็นไม้ที่ผ่านพิธีพราหมณ์ เพื่อใช้ทำสถานที่สำคัญ และศักดิ์สิทธิ์ของชาติมาแล้ว และเป็นไม้สักที่สูงเรียวยาวถึง ๒๓ เมตร อันหาได้ยากยิ่งนัก จึงควรรักษาไว้ในสถานที่สำคัญ คือ เป็นเสาธงของกรมป่าไม้สืบไป

รูปแบบของเสาธง เป็นรูปสามเหลี่ยม สูง ๒๘ เมตร มียอดธงบรรจุพระพุทธรูปวิจิตรมาธ อันศักดิ์สิทธิ์ มีส่วนแหลมอันหมายถึงความเฉลียวคมที่อาจทะลุทะลวงแก้ไขปัญหาคได้ด้วยความสำเร็จ ส่วนรากฐานหมายถึงรากฐานที่มั่นคงและแข็งแรง รูปสามเหลี่ยมเปรียบเสมือนดวงใจอันเปี่ยมไปด้วยความรักและสามัคคี ธงชาตินั้นคือธงชัยแห่งความสำเร็จที่สถิตสถาพรตลอดไป

นอกจากนี้ หน่วยงานในสังกัดกรมป่าไม้ได้นำรูปแบบเสาธงนี้ ไปสร้างเป็นเสาธงประจำหน่วยงานด้วย ซึ่งในบางแห่งยังคงปรากฏจนถึงปัจจุบัน

การจัดตั้งป่าชุมชนอย่างเป็นทางการตามแนวทางของกรมป่าไม้ เริ่มเมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยป่าชุมชนที่จัดตั้งเป็นแห่งแรก คือ ป่าชุมชนบ้านเขาราวเทียนทอง หมู่บ้านเขาราวเทียนทอง หมู่ที่ ๑๐ ตำบลเนินฆ้อ กิ่งอำเภอเนินฆ้อ จังหวัดชัยนาท มีเนื้อที่จำนวน ๙๙๙-๐-๐ ไร่

ต่อมากรมป่าไม้ได้เพิ่มกิจกรรมการส่งเสริมให้ชุมชนที่อาศัยอยู่ใกล้ป่าเข้ามาร่วมปลูกต้นไม้ในพื้นที่เขตป่าไม้ ร่วมดูแลอนุรักษ์ป่าไม้ ให้เป็นแหล่งใช้สอยในครัวเรือน และรักษาทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นการจัดการป่าไม้ในลักษณะที่เรียกว่า การจัดการป่าชุมชนในการนี้ กรมป่าไม้โดยสำนักจัดการป่าชุมชนได้พัฒนาแนวคิดและกำหนดแนวทางการจัดทำโครงการป่าชุมชน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านป่าชุมชนปฏิบัติงานเป็นแนวทางเดียวกันสืบเนื่องกันมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๓

กรมป่าไม้ได้ดำเนินการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ โดยมีเป้าหมายการเพิ่มพื้นที่ป่าให้ได้ ๑๒๔ ล้านไร่ หรือ ๔๐% ของพื้นที่ประเทศ โดยการจ้างเอกชนปลูกและบำรุงป่า เพื่อสนองนโยบายรัฐบาลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการลดบทบาทให้ภาครัฐดำเนินการเอง เป็นจ้างเหมาปลูกและบำรุงป่าให้มากขึ้น โดยได้ขอความเห็นชอบต่อกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อประกาศใช้ระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการจ้างปลูก และบำรุงป่า พ.ศ. ๒๕๔๒

พ.ศ. ๒๕๔๔ รัฐบาลได้ดำเนินการปฏิรูประบบบริหารราชการทั้งหมดมีการจัดตั้งกระทรวงใหม่หลายกระทรวง และโยกย้ายหน่วยงานในสังกัดกระทรวงต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ

สังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากมาย โดยรวมหน่วยงานบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่กระจายอยู่ในหลายกระทรวง ให้มารวมอยู่ในกระทรวงเดียวกัน คือ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีผลตั้งแต่วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๔๕

ทั้งนี้ ได้แบ่งกรมป่าไม้ ออกเป็น ๓ กรม คือ กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

โดยแยกงานด้านอุทยานแห่งชาติและการอนุรักษ์ออกจากกรมป่าไม้ ไปจัดตั้งเป็นกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช สังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมอบหน้าที่ในการดูแลไม้เศรษฐกิจป่าชุมชน และที่ดินทำกินของราษฎรในป่าเสื่อมโทรมให้อยู่กับกรมป่าไม้ สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ตามเดิม

ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ.๒๕๔๕ ให้แบ่งส่วนราชการกรมป่าไม้ใหม่ โดยส่วนวิจัยและพัฒนาผลิตผลป่าไม้ ปรับเปลี่ยนเป็นสำนักวิจัยเศรษฐกิจและผลิตผลป่าไม้ สังกัดกรมป่าไม้ โดยมีนางจรรุณี วงศ์ข้าหลวง นักวิชาการป่าไม้ ๙ ชช เป็นผู้อำนวยการสำนักคนแรก

เริ่มดำเนินการขอรับความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์สินทางปัญญา โดยนำผลงานวิจัยและผลงานของกรมป่าไม้ ไปยื่นขอจดสิทธิบัตรสิ่งประดิษฐ์ เรื่อง ถ่านชีวมวลสำหรับทำวัสดุเพาะปลูก เมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๔๕

ในระยะเวลาที่ผ่านมา ได้มีการจัดตั้งและยุบหน่วยป้องกันรักษาป่า เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ รัฐบาลมีการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม หน่วยป้องกันรักษาป่าถูกโอนภารกิจไปให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ต่อมา มีการโอนภารกิจหน่วยป้องกันรักษาป่ากลับมาสังกัดกรมป่าไม้ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ กรมป่าไม้ย้ายมาสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ มีคำสั่งกรมป่าไม้ ที่ ๑๒๓๘/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ เรื่อง กำหนดพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยป้องกันรักษาป่า กำหนดให้มีหน่วยป้องกันรักษาป่า จำนวน ๔๓๓ หน่วย ในปี ๒๕๕๕ ให้ยกเลิกและเปลี่ยนหน่วยประสานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ (นปม.) ประจำจังหวัด ไปเป็นหน่วยป้องกันรักษาป่า จำนวน ๕๘ หน่วย และยกเลิกหน่วยประสานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้ (นปม.) ประจำจังหวัด จำนวน ๓ หน่วย และได้รับโอนหน่วยป้องกันรักษาป่าจากกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จำนวน ๑ หน่วย ในปัจจุบันมีหน่วยป้องกันรักษาป่าทั้งสิ้น ๔๙๒ หน่วย ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ

นายวิรพันธ์ ศรีบุญลือ

อธิบดีกรมป่าไม้ คนที่ ๒๙ (๒๕๔๕-๒๕๔๖)

คณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๔๕ แต่งตั้งให้ นายวิรพันธ์ ศรีบุญลือ รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ ในระหว่างเดือนตุลาคม ๒๕๔๕ ถึงเดือนเมษายน ๒๕๔๖ โดยมี ม.ร.ว.ภัทธชัย รัชนี เป็นรองอธิบดีกรมป่าไม้

วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ กรมป่าไม้โดยสำนักวิจัยเศรษฐกิจและผลิตผลป่าไม้ ได้เสนอขอรับความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญากับกรมทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อขอจดสิทธิบัตรสิ่งประดิษฐ์ จำนวน ๒ เรื่อง คือถ่านหอม และถ่านชีวมวลสำหรับใช้ผสมอาหารสัตว์

พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้มีพระราชกฤษฎีกาโอนกรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ไปเป็น กรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และได้เปลี่ยนแปลงโครงสร้างและอัตรากำลังของกรมป่าไม้ใหม่ รวมทั้งได้ปรับปรุงอำนาจหน้าที่และภารกิจของสำนักวิจัยเศรษฐกิจและผลิตผลป่าไม้ เป็นสำนักวิจัยการจัดการป่าไม้และผลิตผลป่าไม้ โดยมีนายไพโรจน์ พันธุ์ภักดี เป็นผู้อำนวยการสำนักคนแรก

จัดตั้งสำนักจัดการป่าชุมชนขึ้นตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๕ ปรับงานพัฒนาป่าชุมชน เป็นโครงการพัฒนาป่าชุมชนลงสู่ท้องถิ่น เน้นการส่งเสริมจัดการป่าชุมชนอย่างมีส่วนร่วม โดยดำเนินการร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลท้องถิ่น และชุมชนในหมู่บ้านเป้าหมาย และจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชน เพิ่มขึ้น ๑๒ ศูนย์ คือ

๑. ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ ๑ (เชียงใหม่) อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่
๒. ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ ๒ (เพชรบูรณ์) อ.เขาค้อ จ.เพชรบูรณ์
๓. ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ ๓ (สกลนคร) อ.ภูพาน จ.สกลนคร
๔. ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ ๔ (ศรีสะเกษ) อ.น้ำเกลี้ยง จ.ศรีสะเกษ
๕. ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ ๕ (อุทัยธานี) อ.ห้วยคต จ.อุทัยธานี
๖. ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ ๖ (ระยอง) อ.แกลง จ.ระยอง
๗. ศูนย์ส่งเสริมวนศาสตร์ชุมชนที่ ๘ (ตรัง) อ.นาโยง จ.ตรัง

๘. ศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมชุมชนที่ ๙ (ลำปาง) อ.งาว จ.ลำปาง
๙. ศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมชุมชนที่ ๑๐ (ขอนแก่น) อ.ภูเวียง จ.ขอนแก่น
๑๐. ศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมชุมชนที่ ๑๑ (สระบุรี) อ.เฉลิมพระเกียรติ จ.สระบุรี
๑๑. ศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมชุมชนที่ ๑๒ (สุราษฎร์ธานี) อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี

นอกจากนี้ในปี ๒๕๕๖ นายวิรัตน์ ศรีบุญสืบ อธิบดีกรมป่าไม้ได้ออกประกาศกรมป่าไม้ เรื่องการให้ผู้รับอนุญาตตั้งโรงงานแปรรูปไม้โดยใช้เครื่องจักร เพื่อทำการแปรรูปไม้ยางพาราหรือโรงค้ำไม้แปรรูป ออกหนังสือกำกับไม้แปรรูปในราชกิจจานุเบกษา ปี ๒๕๕๖ เล่ม ๑๒๐ ตอนพิเศษ ๖๖ ง วันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๖ เพื่อให้ผู้รับอนุญาตตั้งโรงงานแปรรูปไม้โดยใช้เครื่องจักร เพื่อทำการแปรรูปไม้ยางพาราหรือผู้รับอนุญาตตั้งโรงค้ำไม้แปรรูปออกหนังสือกำกับไม้แปรรูป เพื่อนำไม้ยางพาราแปรรูป เคลื่อนที่จากสถานที่ที่ได้รับอนุญาตไปยังสถานที่อีกแห่งหนึ่ง

การขอจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาของกรมป่าไม้ ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๕๖ ได้แก่

- การจดทะเบียนคุ้มครองพันธุ์พืชสายพันธุ์ใหม่จากการปรับปรุงพันธุ์ไม้ ๒ ชนิด คือ

๑. ยูคาลิปตัส	จำนวน ๖ สายพันธุ์
๒. กระถินณรงค์	จำนวน ๕ สายพันธุ์

- การจดสิทธิบัตร/อนุสิทธิบัตร โดยแบ่งเป็น

๑. สิทธิบัตรสิ่งประดิษฐ์	จำนวน ๘ ชิ้นงาน
๒. สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์	จำนวน ๑ ชิ้นงาน
๓. อนุสิทธิบัตร	จำนวน ๒ ชิ้นงาน

- ลิขสิทธิ์ เอกสารทางวิชาการจำนวน ๒ เรื่อง คือ

๑. แผลงเป้ากูดซี่ยักษ์ แผลงมหัศจรรย์เพาะเลี้ยงง่าย
๒. เห็ดโคนกับปลวก

นายฉัตรชัย รัตโนภาส

อธิบดีกรมป่าไม้ คนที่ ๓๐ (๒๕๔๖-๒๕๔๙)

นายฉัตรชัย รัตโนภาส จบการศึกษาวชิราวุธวิทยาลัย (วนศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปริญญาโทการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ ตั้งแต่วันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๔๖ จนถึง วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๔๙ โดยมีนายไพโรจน์ พันธุ์ภักดี นายดำรงค์ พิเดช และนายธานี วีริยะรัตน์พร เป็นรองอธิบดีกรมป่าไม้

ตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้กำหนดให้กรมป่าไม้มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมปลูกป่าเศรษฐกิจ การวิจัยเศรษฐกิจและผลผลิตป่าไม้ และการอนุญาตที่เกี่ยวข้องกับการปลูกป่าเศรษฐกิจ การทำไม้และของป่าตามกฎหมายป่าไม้ในพื้นที่เขตป่าเศรษฐกิจให้เป็นไปตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วยกลยุทธ์เสริมสร้างความร่วมมือของประชาชนเป็นหลัก เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของประเทศ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้มีการปรับโครงสร้างสำนักจัดการป่าชุมชนโดยให้เป็นไปตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๔๗ ดังนี้

สำนักวิจัยการจัดการป่าไม้และผลผลิตป่าไม้ ได้จัดโครงสร้างภายในส่วนกลางใหม่เป็นฝ่ายบริหารทั่วไป กลุ่มงานพัฒนาผลผลิตป่าไม้ กลุ่มงานพัฒนาอุตสาหกรรมไม้และป้องกันรักษาเนื้อไม้ กลุ่มงานเศรษฐกิจป่าไม้ กลุ่มงานวนวัฒนวิจัย และกลุ่มงานวิจัยความหลากหลายทางชีวภาพด้านป่าไม้ ซึ่งกลุ่มงานวนวัฒนวิจัยได้ตัดโอนมาจากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

ปลายปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้ตัดโอนหน่วยงานในส่วนภูมิภาคที่ปฏิบัติงานด้านวนวัฒนวิจัย ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช มากรมป่าไม้ เพิ่มเติมอีก จำนวน ๑๕ หน่วยงาน

ได้เปลี่ยนชื่อนำหน้าของสถานีและแปลงทดลองทั้งหมดในส่วนภูมิภาคของกลุ่มงานวนวัฒนวิจัย เป็นสถานีวนวัฒนวิจัย ตามการเสนอแนะของนายธานี วีริยะรัตน์พร ผู้อำนวยการสำนักวิจัยการจัดการป่าไม้และผลผลิตป่าไม้

และในปี ๒๕๔๘ สำนักจัดการป่าชุมชน ได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการสนับสนุนกิจกรรมการบริหารจัดการป่าชุมชนจากการสนับสนุนกล้าไม้ เป็นการสนับสนุนเงินอุดหนุนให้กับชุมชนเพื่อนำไปบริหารจัดการป่าชุมชน ตามแผนงานของชุมชนที่กำหนดไว้เฉลี่ยหมู่บ้านๆ ละ ๕๐,๐๐๐ บาท และส่งเสริมพัฒนาอาชีพด้านป่าไม้อีกหมู่บ้านละ ๒๐,๐๐๐ บาท

วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๔๘ ออกระเบียบกรมป่าไม้วาดด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการใช้พื้นที่เป็นสถานที่ปฏิบัติงาน หรือเพื่อประโยชน์อย่างอื่นของส่วนราชการ หรือองค์การของรัฐ ภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๘ หลังจากที่เมื่อพระราชกฤษฎีกาโอนกรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ไปเป็นกรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

รวมทั้งระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยการอนุญาตให้กระทำการเพื่อประโยชน์ในการศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๔๘ ด้วย

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๙ ตามยุทธศาสตร์เรื่องการจัดที่ดินและส่งเสริมอาชีพด้านป่าไม้ ที่ดำเนินการเพื่อออกเอกสารสิทธิทำกิน สทก. ให้ประชาชนที่ถือครองพื้นที่ป่าไม้ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ และให้ส่งเสริมอาชีพด้านป่าไม้ในพื้นที่ที่ออกเอกสารสิทธิทำกิน สทก. ควบคู่ไปสำนักส่งเสริมการปลูกป่าจัดทำโครงการส่งเสริมการปลูกป่าในที่ดินที่เกษตรกรได้รับเอกสารสิทธิทำกิน สทก. เพื่อส่งเสริมอาชีพด้านป่าไม้

วันที่ ๑๖-๒๐ มกราคม ๒๕๔๙ กรมป่าไม้เข้าร่วมกิจกรรมเบื้องต้นแบบของการแก้ปัญหาความยากจน ณ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยกรมป่าไม้ทำการสำรวจและออกหนังสืออนุญาตให้ทำประโยชน์หรืออยู่อาศัย (สทก.) ภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าดงใหญ่ และป่าดงขวาง มอบให้ราษฎร จำนวน ๔๑๔ ราย ๔๙๓ แปลง เป็นเนื้อที่ทั้งสิ้น ๑,๙๓๗ ไร่ ๑ งาน ๒๓ ตารางวา รวมทั้งเข้าไปส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้กับราษฎร เพื่อเป็นการสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลในการแก้ปัญหาสังคมและความยากจนอย่างบูรณาการ

วันศุกร์ที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๔๙ เวลา ๑๔.๑๔ - ๑๕.๒๗ น. ทำพิธีบวงสรวงเทพยดาฯ เชิญไม้สักมงคลทั้ง ๖ ต้น เพื่อไปบูรณาการปฏิสังขรณ์เสาชิงช้า

เสาชิงช้า เป็นโบราณสถานที่มีความสัมพันธ์กับกรุงเทพมหานครนับแต่ช่วงแรกสร้างกรุงเมื่อกว่า ๒ ศตวรรษที่ผ่านมา พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ ๑ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นในช่วงปี พ.ศ. ๒๓๒๓ เพื่อประกอบพิธีพระราชพิธีขึ้นชิงช้า จนมาถึง ปี ๒๕๔๘ กรุงเทพมหานครได้ตรวจพบว่า เสาชิงช้ามีสภาพชำรุดทรุดโทรมตามอายุ เห็นควรจัดหาไม้มาทดแทนเสาชิงช้าตามลักษณะ ขนาด และรูปแบบเดิม โดยหารือกับหน่วยงานที่มีความชำนาญในเรื่องพันธุ์ไม้ ออกค้นหาต้นสักที่มีลำต้นตรง ไม่มีตำหนิขนาดใช้จริงยาวประมาณ ๒๐ เมตร เส้นผ่าศูนย์กลางปลายเสาชิงช้า

ประมาณ ๔๐ เซนติเมตร เส้นผ่าศูนย์กลางโคนต้นประมาณ ๘๐ เซนติเมตร เป็นอย่างต่ำ และไม้ก่อนการตัดแต่งสูง ๒๕ เมตร จนในที่สุด สามารถพบไม้สักสำคัญทั้ง ๖ ต้นตามที่ได้กำหนดไว้ คือ ต้นสักต้นที่ ๑ ใช้ทำเสาหลัก เป็นไม้ธรรมชาติ อายุ ๙๙ ปี อยู่บริเวณหน่วยประสานงานป้องกันและรักษาป่า (นปป.) จังหวัดแพร่ หมู่ที่ ๒ ตำบลไทรย้อย อำเภอด่านซ้าย จังหวัดแพร่ ต้นสักต้นที่ ๒ ใช้ทำเสาหลัก เป็นไม้ธรรมชาติ มีอายุ ๑๔๗ ปี อยู่บริเวณไหล่ทางหลวงหมายเลข ๑๐๑ (สายเด่นชัย - ศรีสัชนาลัย) หลักกิโลเมตรที่ ๑๐๔+๐๖๖ หน้าบ้านเลขที่ ๒๖/๑ หมู่ที่ ๒ ตำบลไทรย้อย อำเภอด่านซ้าย จังหวัดแพร่ ต้นที่ใช้ทำเสาตะเกียบทั้ง ๔ ต้น เป็นไม้ในพื้นที่สวนป่าห้วยไร่ (หน้าวัดบ้านห้วยไร่) แปลงปลูกปี ๒๕๔๘ หมู่ที่ ๒ ตำบลห้วยไร่ อำเภอด่านซ้าย จังหวัดแพร่ มีอายุ ๖๑ ปี ทั้งหมดอยู่ในเขตควบคุมรับผิดชอบของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติ

กรมป่าไม้ได้เก็บกิ่งพันธุ์ต้นสักดังกล่าวมาขยายโดยการติดตา และเก็บรวบรวมพันธุ์ไว้ที่สถานีวนวัฒนวิจัยยาว จังหวัดลำปาง เพื่อใช้เป็นต้นแม่พันธุ์ในการขยายพันธุ์แบบไม่อาศัยเพศด้วยการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อและปักชำ เพื่อการผลิตกล้าไม้สักที่มีลักษณะทางพันธุ์เหมือนต้นสักเดิมทุกประการ และเพื่อเป็นการบูรณาการในการอนุรักษ์สายพันธุ์สักมงคลที่นำไปทำเสาชิงช้า กรมป่าไม้ กรุงเทพมหานคร และศูนย์พันธุ์วิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ จึงได้ร่วมกันลงนามบันทึกความร่วมมือการดำเนินโครงการปลูกต้นสักมงคลสายพันธุ์เสาชิงช้าในครั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมกันขยายพันธุ์ต้นสักมงคลทั้ง ๖ ต้น ให้ได้จำนวน ๑ ล้านต้น ในปี ๒๕๕๔ ในการแจกจ่ายกล้าไม้สักมงคลสายพันธุ์เสาชิงช้านี้ กรมป่าไม้ได้จัดทำโปรแกรมการแจกจ่ายต้นสักมงคลสายพันธุ์เสาชิงช้าผ่านระบบ internet ซึ่งประชาชนสามารถเข้ามาลงทะเบียนรับกล้าไม้ โดยใช้เลขที่บัตรประชาชน ๑๓ หลักเป็นตัวกำหนด หรือติดต่อรับกล้าไม้ที่กรมป่าไม้ กรุงเทพมหานคร และไบโอเทค ซึ่งทั้ง ๓ หน่วยงานจะใช้โปรแกรมการรับกล้าไม้ร่วมกัน เนื่องจากกล้าสักมงคลสายพันธุ์เสาชิงช้า มีจำกัดเพียง ๑ ล้านต้นเท่านั้น จึงกำหนดให้รับกล้าไปปลูกเพียงคนละ ๑ ต้น หากเป็นหน่วยงานได้หน่วยงานละ ๙ ต้น เพื่อให้ประชาชนทั่วประเทศได้มีโอกาสภาคภูมิใจที่เป็นส่วนหนึ่งในการดูแล รักษา สายพันธุ์ของต้นสักที่นำไปสร้างเสาชิงช้า ซึ่งเป็นเอกลักษณ์คู่กรุงรัตนโกสินทร์ไปปลูกเพื่อเป็นสิริมงคลได้อย่างทั่วถึง

ต้นสักต้นที่ ๑ ใช้ทำเสาหลัก
เป็นไม้ธรรมชาติ อายุ ๙๙ ปี

ต้นสักต้นที่ ๒ ใช้ทำเสาหลัก
เป็นไม้ธรรมชาติ มีอายุ ๑๔๗ ปี

ต้นรองที่ ๑-๔ ซึ่งใช้ทำเสาตะเกียบ
เป็นไม้สวนป่า อายุ ๖๑ ปี

นายไพศาล กุวลัยรัตน์

รักษาราชการแทนอธิบดีกรมป่าไม้ คนที่ ๓๑

(กัณยายน-พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

นายไพศาล กุวลัยรัตน์ จบการศึกษาปริญญาตรีวิทยาศาสตร์บัณฑิต (วนศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปี ๒๕๑๔ และ ปริญญาโทรัฐประศาสนศาสตร์ (บริหารทรัพยากรมนุษย์) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ปี ๒๕๓๗ ได้รับการแต่งตั้งให้รักษาราชการแทนอธิบดีกรมป่าไม้ คนที่ ๔ เมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๙ และอยู่ในตำแหน่งจนถึงเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๙ โดยมี นายไพโรจน์ พันธุ์ภักดี และนายธานี วิริยะรัตน์พร เป็นรองอธิบดีกรมป่าไม้

ได้มอบแนวทางและภารกิจที่สำคัญ ในช่วงที่รักษาราชการแทนอธิบดีกรมป่าไม้ ที่สำคัญ ๓ ด้าน คือ

๑. การใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ โดยให้ติดตามการใช้ที่ดินป่าไม้ให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมาย ข้อบังคับอย่างเคร่งครัด ทวงคืนพื้นที่ป่าให้กรมป่าไม้ นำไปใช้ในการปลูกป่า เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่า ให้กับประเทศ

๒. การบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด ถูกต้อง ชัดเจน และเป็นธรรม

๓. การพัฒนาการใช้ประโยชน์ไม้ ได้ดำเนินการขอรับความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา กับ กรมทรัพย์สินทางปัญญา ได้แก่ ยื่นขอจดสิทธิบัตรสิ่งประดิษฐ์ จำนวน ๓ เรื่อง ได้แก่ ไม้พญาสัตบรรณ อัดเรซินด้วยแรงดัน แผ่นปาร์ติเกิลบอร์ดและแผ่นเอ็มดีเอฟโดยไม่ใช้กาว และแผ่นอัดเพื่อการก่อสร้าง จากเศษไม้และเศษเหลือทิ้งทางการเกษตรที่ปรับปรุงด้วยไอน้ำร้อนก่อนการผลิต ซึ่งทั้งสามเรื่องยื่นเมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๙

นายวิชัย แหลมวิไล

อธิบดีกรมป่าไม้ คนที่ ๓๒

(พฤษภาคม ๒๕๔๙-เมษายน ๒๕๕๑)

นายวิชัย แหลมวิไล จบการศึกษาปริญญาตรีวนศาสตร์ (สาขาจัดการป่าไม้) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปี ๒๕๑๒ ปริญญาโทการจัดการทรัพยากรป่าไม้ University of the Philippines ปี ๒๕๑๖ ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ ตั้งแต่พฤษภาคม ๒๕๔๙-เมษายน ๒๕๕๑ โดยมี นายวิชาญ ทวิชัย นายอุทัย วายุพัฒน์ และนายสมศักดิ์ เนติรังสีวัชร เป็นรองอธิบดีกรมป่าไม้

วันพฤหัสบดีที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๐ พิธีตั้งสถานที่สักการะศาลพระพรหม ณ บริเวณด้านหน้ากรมป่าไม้ โดยพราหมณ์หลวง พราหมณ์ ศรีลรังสีพราหมณกุล จากสำนักพระราชวัง เป็นผู้ประกอบพิธีเชิญองค์พระพรหมขึ้นประดิษฐาน โดยมีพิธีบูชาสืบทอด สมโภชองค์พระพรหม พิธีถวายพระนามองค์พระพรหม โดยมีพระนามว่า **“ท้าวมหาพรหมกรมป่าไม้”** พิธีบูชาอรติไฟ พิธีถวายน้ำ ปิดทอง ผูกผ้าองค์พระพรหม พร้อมอัญเชิญไฟ เพื่อขอความสงบความร่มเย็นมาสู่กรมป่าไม้ให้มีความสว่าง มีฤทธิ มีอำนาจ มีความดี และความสำเร็จ ในโอกาสเดียวกันนี้ได้มีพิธีศาลพระภูมิเดิม ผู้บริหาร และผู้ร่วมงานจะได้รับองค์พระพรหมจำลองเนื่องผลจากอธิบดีกรมป่าไม้ เพื่อเป็นที่ระลึกในการประกอบพิธีด้วย

การประชุมการป่าไม้ ภายใต้หัวข้อ “๑๑๑ ปี กรมป่าไม้ ก้าวไกลอย่างมั่นคง ภายใต้ร่มพระบารมี” ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์ ศูนย์การแสดงสินค้าและการประชุม อิมแพค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๐ และจัดงานวันคล้ายวันสถาปนากรมป่าไม้ ครบรอบ ๑๑๑ ปี วันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๐ ณ บริเวณกรมป่าไม้

ภารกิจเด่นที่สำคัญ

๑. การบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในรูปแบบ “หน่วยจัดการป่าไม้เอกประโยชน์” (Multiple Use Management)

กรมป่าไม้ต้องเร่งดำเนินการเพื่อฟื้นฟูสภาพป่าเสื่อมโทรมให้กลับคืนความสมบูรณ์ของป่าไม้ และทรัพยากรป่าไม้ บนฐานคติที่ประชาชนและภาคีเครือข่ายองค์กรท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการฟื้นฟู ดูแลรักษาป่าร่วมกับกลไกของกรมป่าไม้

รูปแบบของการบริหารป่าไม้ที่ได้ริเริ่มพัฒนาไว้คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน ภายใต้แนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในรูปแบบ “หน่วยจัดการป่าไม้เอกประโยชน์” (Multiple Use Management) โดยยึดแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ ในขอบเขตพื้นที่ที่กรมป่าไม้จะประกาศจัดตั้ง เพื่อตอบสนองพันธกิจของกรมป่าไม้ในทุกๆ ด้าน ทั้งในด้านงานวิชาการ การอนุรักษ์และฟื้นฟู การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน การกำกับควบคุมดูแลตามกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ ตลอดจนการให้บริการด้านป่าไม้แก่ประชาชน

๒. ด้านป่าชุมชน

ดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาป่าชุมชน รวมทั้งร่วมมือกับ บริษัท ผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าราชนบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) ลงนาม MOU เพื่อจัดทำโครงการอนุรักษ์ป่า ป่ารักชุมชน (กล้ายิ้ม) เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการป่าชุมชน

๓. ด้านงานวิจัย

สำนักวิจัยการจัดการป่าไม้และผลิตผลป่าไม้ เปลี่ยนชื่อเป็น สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และตามคำสั่งกรมป่าไม้ที่ ๔๔๕๓/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๑ สำนักฯ มีหน่วยงานในส่วนภูมิภาค ดังนี้

๑. ศูนย์วิจัยผลิตผลป่าไม้ สังกัดกลุ่มงานพัฒนาผลิตผลป่าไม้ จำนวน ๖ ศูนย์ ตั้งอยู่ในจังหวัด นครราชสีมา จังหวัดสกลนคร จังหวัดเลย จังหวัดสุโขทัย จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๒. ศูนย์วิจัยพลังงานจากไม้ จังหวัดสระบุรี (ศูนย์วิจัยการผลิตถ่าน (เดิม)) สังกัดกลุ่มงานพัฒนาผลิตผลป่าไม้

๓. ศูนย์ส่งเสริมพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการใช้ประโยชน์ไม้ขนาดเล็กและของป่า สังกัดกลุ่มงานพัฒนาอุตสาหกรรมไม้และป้องกันรักษาเนื้อไม้ จำนวน ๒ ศูนย์ ตั้งอยู่ในจังหวัดขอนแก่น และ จังหวัดราชบุรี

๔. ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านป่าไม้ จำนวน ๔ ภาค ได้แก่ จังหวัดลำปาง จังหวัดสงขลา จังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดอุบลราชธานี

๕. ศูนย์วนวัฒนวิจัยภาค สังกัดกลุ่มงานวนวัฒนวิจัย จำนวน ๔ ภาค ประกอบด้วยภาคกลาง จังหวัดกาญจนบุรี, ภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดนครราชสีมา และภาคใต้ จังหวัดสงขลา นอกจากนี้หน่วยงานภาคสนามของกลุ่มงานวนวัฒนวิจัยยังมีศูนย์เมล็ดพันธุ์ไม้ จำนวน ๔ ภาค และสถานีวนวัฒนวิจัย จำนวน ๔๓ สถานี

ปี ๒๕๕๐ มีการดำเนินการสงวนป่าถึงกฎกระทรวง เล่ม ๑๒๔ ตอนที่ ๓/๙๓ วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ มีป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน ๑,๒๒๑ ป่า เนื้อที่ ๑๔๓,๙๒๕,๓๐๓.๒๙๕ ไร่ หรือ ร้อยละ ๔๔.๘๑ ของพื้นที่ประเทศไทย แต่ในปี พ.ศ.๒๕๓๖ มีการส่งมอบป่าสงวนแห่งชาติบางส่วน ให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) เพื่อนำไปจัดที่ดินให้กับเกษตรกร เป็นพื้นที่ รวมประมาณ ๓๒.๕๙ ล้านไร่

ปี ๒๕๕๒ กรมธนารักษ์ได้อนุญาตให้กรมป่าไม้ ใช้พื้นที่ราชพัสดุ แปลงหมายเลขที่ นว ๑๘๒ (บางส่วน) เนื้อที่ประมาณ ๒-๐-๕๔ ไร่ พร้อมด้วยอาคารสำนักงานและสิ่งปลูกสร้างอื่นของสำนักงาน อนุรักษ์และพัฒนาสวนป่านครสวรรค์ (เดิม) ใช้เป็นสถานที่ปฏิบัติงานของสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๕ (นครสวรรค์)

นายสมชัย เพียรสถาพร

อธิบดีกรมป่าไม้ คนที่ ๓๓

(๑๗ เมษายน ๒๕๕๑ – ๓๐ กันยายน ๒๕๕๓)

นายสมชัย เพียรสถาพร จบการศึกษาวិทยาศาสตร์บัณฑิต (วนศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปี ๒๕๑๕ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต(รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปี ๒๕๔๒ และปรัชญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ (วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม) มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปี ๒๕๕๓ ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๕๑ จนเกษียณราชการในตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ในวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๓ นับเป็นคนที่ ๖ ที่เกษียณอายุราชการในตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ โดยมีรองอธิบดีหลายท่านที่ปฏิบัติราชการในตำแหน่งประกอบด้วย นายอุทัย วายูพัฒน์ นายณพพล ศรีสุข นายสุนันต์ อรุณนพรัตน์ นายชลธิศ สุรัสวดี นายวิชาญ ทวีชัย นายสมศักดิ์ เนติรังสีวัชร และนายธีรภัทร ประยูรสิทธิ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเป็นองค์ประธานในพิธีเปิดงานสัปดาห์วันต้นไม้ประจำปีของชาติประจำปี พ.ศ.๒๕๕๑ ณ สวนศรีนครเขื่อนขันธ์ ตำบลบางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๑ เวลา ๑๕.๐๐ น. โดยมีนางอนงค์วรรณ เทพสุทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดร.ศักดิ์สิทธิ์ ตรีเดช ปลัดกระทรวงฯ นายสมชัย เพียรสถาพร อธิบดีกรมป่าไม้ พร้อมข้าราชการและพนักงานกรมป่าไม้ เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทรับเสด็จฯ

นางอนงค์วรรณ เทพสุทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานในพิธีพระราชทานน้ำหลวงอาบศพนายสมศักดิ์ เนติรังษีวัชรฯ รองอธิบดีกรมป่าไม้ ณ ศาลา ๑ วัดสุทธจินดา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ทั้งนี้ มีการสวดพระอภิธรรม ตั้งแต่วันที่ ๒๓ กรกฎาคม - ๒ สิงหาคม ๒๕๕๑ เวลา ๑๙.๐๐ น. โดยมีพิธีพระราชทานเพลิงศพ ในวันอาทิตย์ที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๑ เวลา ๑๔.๐๐ น.

พิธีวางศิลาฤกษ์การจัดสร้างศาลาประดิษฐานพระพุทธรูปไตรรสศตวรรษานุสรณ์ พระพุทธรูปประจำกรมป่าไม้ ณ บริเวณสวนด้านหน้ากรมป่าไม้ เมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๒ ทั้งนี้ เพื่อเป็นสิริมงคลแก่กรมป่าไม้ ตลอดจนข้าราชการและเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ต่อไป

สมเด็จพระมหาธีรจารย์ เจ้าคณะใหญ่หนกลาง เจ้าอาวาสวัดชนะสงครามราชวรมหาวิหาร พร้อมด้วย พระพรหมวชิรญาณ กรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าอาวาสวัดยานนาวา เป็นประธานฝ่ายสงฆ์ในพิธีเททองหล่อพระพุทธรูปไตรสรณวรณานุสรณ์ ณ มณฑลพิธีลานอเนกประสงค์ กรมป่าไม้ และจุดเทียนชัยในพิธีพุทธาภิเษก เมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๒ โดยในพิธีดังกล่าว มีนายสุวิทย์ คุณกิตติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานฝ่ายฆราวาส ช่วงบ่ายมีพิธีพุทธาภิเษก พระพุทธรูปไตรสรณวรณานุสรณ์จำลอง และเหรียญพระพุทธรูปไตรสรณวรณานุสรณ์ โดยมีพระเกจิอาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิจากทั่วประเทศ ๑๐๘ รูป ประกอบพิธีนั่งปรกอธิษฐานจิต

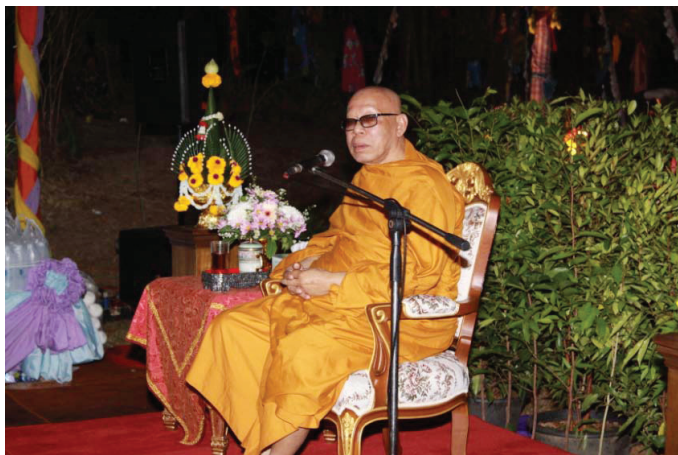

พิธีสมโภชพระพุทธไตรสत्ตวรราชานุสรณ์ พระพุทธรูปอนุสรณ์ ๑๑๓ ปี กรมป่าไม้ ณ ศาลาประดิษฐานบริเวณสวนด้านหน้าอาคารเทียมคมกฤส กรมป่าไม้ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๒ โดยมีพระพรหมวชิรญาณ เจ้าอาวาสวัดยานนาวา เป็นประธานฝ่ายสงฆ์ ในพิธีเปิดแพรคลุมและเบิกเนตรพระพุทธไตรสत्ตวรราชานุสรณ์ และพระสงฆ์ผู้ทรงสมณศักดิ์ เจริญพระพุทธมนต์

โครงการพุทธอุทยาน เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๒ “ธรรมะในธรรมชาติ” ระหว่างวันที่ ๑-๒ ธันวาคม ๒๕๕๒ ณ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยมีสมเด็จพระสงฆ์ที่พักอยู่ในพื้นที่ป่าไม้จำนวน ๖,๐๓๙ แห่งทั่วประเทศไทยใน ๖๔ จังหวัด ร่วมเจริญพระพุทธมนต์และปฏิบัติธรรม เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลอันยิ่งใหญ่แด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ ธันวาคม นี้ ซึ่งในวันที่ ๑ ธันวาคม เวลา ๑๗.๐๐ น. พระสงฆ์ ๖,๐๓๙ รูป ร่วมเจริญพระพุทธมนต์และปฏิบัติธรรม โดยมีพระพรหมเวที เจ้าอาวาสวัดไตรมิตรวิทยาราม เป็นประธานฝ่ายสงฆ์

สำหรับในวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๒ เวลา ๐๖.๐๐ น. มีพิธีทำบุญตักบาตรข้าวสารอาหารแห้งแก่ พระสงฆ์ที่มาร่วมปฏิบัติธรรม และในเวลา ๐๙.๐๐ น. นายสุวิทย์ คุณกิตติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงฯ ประธานในพิธีเปิดโครงการพุทธอุทยาน ถวายหนังสือสำคัญเพื่อแสดงว่าพระสงฆ์สามารถพักอาศัยอยู่ในพื้นที่ป่าไม้ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย หรือระเบียบที่มีอยู่ให้กับพระพรหมโมลี เจ้าอาวาสวัดพิชัยญาติการาม และพิธีถวายผ้าป่า เพื่อจัดตั้งเป็นกองทุนในการดำเนินการโครงการศูนย์กลางพุทธศาสนาโลก

พิธีบวงสรวงอัญเชิญต้นตะเคียน มาตั้ง ณ บริเวณสวนด้านหน้าอาคารเทียมคมกฤษฎา กรมป่าไม้ เมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ โดยตามความเชื่อของคนไทยแต่โบราณกาล เชื่อว่าต้นไม้ใหญ่ที่มีอายุมากจะมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์สถิตย์อยู่ ดังนั้น เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่กรมป่าไม้ตลอดจนเจ้าหน้าที่ จึงได้จัดพิธีดังกล่าวขึ้น

จากการตรวจสอบต้นตะเคียนดังกล่าวโดยผู้เชี่ยวชาญของกรมป่าไม้ ได้คาดว่าน่าจะมีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๕๐ ปี และโค่นตัดโค่นมาตั้งแต่ครั้งที่ยังมีการทำสัมปทานทำไม้ในเขตลำปาง เมื่อประมาณ ๓๐ กว่าปีมาแล้ว โดยล่องแพมาตามแม่น้ำวัง แล้วเกิดจมลงก้นแม่น้ำแล้วไม่สามารถกู้กลับคืนขึ้นมาได้เลยถูกทิ้งไว้อย่างนั้น จนเมื่อปี ๒๕๕๑ บริษัทดูดทรายได้ไปพบเข้าและทำการกู้ขึ้นมา โดยพบทั้งหมด ๒๖ ท่อน มีขนาดและความโตต่างกัน สำหรับท่อนที่นำมาไว้ที่กรมป่าไม้นั้น เป็นท่อนที่มีความสวยงามที่สุด คือมีลักษณะเปลวตรง มีความยาว ๑๗.๒๔ เมตร เป็นเส้นรอบวง ๓.๗๐ เมตร น้ำหนักกว่า ๒๔ ตัน

ภารกิจและแนวทางปฏิบัติที่สำคัญ

๑. ด้านการป้องกันรักษาป่า

กรมป่าไม้ได้นำวิธีการและมาตรการต่างๆ มาใช้เพื่อป้องกันและปราบปรามการลักลอบบุกรุกตัดไม้ทำลายป่าในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ทั้งการกำหนดพื้นที่อนุรักษ์ การออกมาตรการคุ้มครองป้องกันรักษาป่า การจับกุมผู้กระทำความผิดในลักษณะของการบุกรุกแผ้วถาง ยึดถือครอบครองพื้นที่ป่าไม้ การลักลอบตัดไม้เพื่อการค้า การจุดไฟเผาป่า การดำเนินการที่เป็นขบวนการโดยกลุ่มผู้มีอิทธิพลโดยดำเนินมาตรการทางกฎหมายอย่างเฉียบขาด และได้ประสานงานอย่างใกล้ชิดกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อาทิ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและได้มีการจัดตั้ง **“ศูนย์ประสานงานเฉพาะกิจการป้องกันและปราบปรามการตัดไม้ทำลายป่า”** ขึ้น เพื่อเป็นศูนย์กลางในการติดต่อประสานงาน ติดตามสถานการณ์ รายงานเหตุการณ์เกี่ยวกับการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าที่เกิดขึ้นทั่วประเทศในลักษณะวันต่อวัน สนับสนุนข้อมูลการข่าว การสืบสวน ดำเนินคดี และกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดโดยปฏิบัติงานร่วมหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่ได้รับมอบหมาย เพื่อการปฏิบัติงานอย่างบูรณาการ เป็นเอกภาพ และทันเหตุการณ์ เตรียมพร้อมรองรับการแก้ปัญหาในระยะเร่งด่วนและการวางแผนป้องกันในระยะยาว ดังนี้

๑. การคุ้มครองและป้องกันพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน ๑,๒๒๑ ป่า โดยมีเนื้อที่ป่าสงวนแห่งชาติที่ดูแล ๖๗.๗ ล้านไร่ และพื้นที่ป่าไม้ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔

๒. เพื่อควบคุม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาหมอกควันที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน

๓. การถ่ายโอนภารกิจด้านการควบคุมไฟป่าให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

๔. การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่และราษฎรให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในด้านทฤษฎีและวิชาการด้านไฟป่า ควบคู่ไปกับการฝึกทักษะการปฏิบัติงานควบคุมไฟป่า

๕. การนำเทคโนโลยีสารสนเทศภูมิศาสตร์มาใช้ในการใช้ภาพถ่ายดาวเทียมช่วยในการระบุตำแหน่งและพื้นที่ป่าที่ถูกบุกรุกทำลายให้ชัดเจน เพื่อเข้าไปตรวจสอบได้อย่างรวดเร็วทันทั่วทั้งนอกจากนั้นยังมีการนำอุปกรณ์ เครื่องมือ และเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ เช่นการใช้ดาวเทียมตรวจหา Hot Spot เพื่อแสดงพิกัดของไฟป่า ควบคู่ไปกับการตรวจสอบภาคพื้นดิน สามารถลดพื้นที่เสียหายจากไฟป่าลงได้

๒. ด้านการปลูกป่า

การประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน ดำเนินการในหลายรูปแบบตามวัตถุประสงค์ในการใช้ประโยชน์ กล่าวคือในภาคเอกชนนั้น โดยมากเป็นการส่งเสริมการปลูกสวนป่าเพื่อผลผลิตทางเศรษฐกิจเป็นหลัก ส่วนหน่วยงานภาครัฐนั้น เป็นการปลูกป่าทั้งเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและประโยชน์ทางด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำในรูปแบบ

ต่างๆ เช่น การปลูกสร้างสวนป่าเพื่อรักษาต้นน้ำลำธาร การปลูกสร้างสวนป่าเพื่อปรับปรุงป่าสงวนที่เสื่อมโทรม การปลูกสร้างสวนป่าเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การปลูกป่าในรูปแบบหมู่บ้านป่าไม้ ตลอดจนการปลูกป่าตามโครงการพระราชดำริและโอกาสสำคัญต่างๆ รวมถึงการนำพื้นที่ป่าที่มีได้ใช้ประโยชน์กลับคืนมาจากรัฐราชการหรือองค์กรเพื่อฟื้นฟูสภาพป่าโดยรวมมือกับกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง รวมทั้งหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ได้แก่องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ และบริษัท ไม้อัดไทย จำกัด

๓. ด้านการจัดการป่าชุมชน

ดำเนินการเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นที่มีศักยภาพได้มีส่วนร่วมในการปลูกฟื้นฟูสภาพป่า บริหารจัดการ อนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน บนพื้นฐานแนวคิดที่ว่า ชุมชนท้องถิ่นจะเป็นผู้รู้ระบบของทรัพยากร ภูมิปัญญา และศักยภาพได้ดีที่สุด อีกทั้งยังเป็นผู้ที่ได้รับผลประโยชน์และผลกระทบโดยตรง นอกจากนี้ได้มีการกำหนดกรอบของการมีส่วนร่วมไว้อย่างชัดเจนว่าประชาชนหรือองค์กรท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพื้นที่ป่าไม้ในชุมชนหรือท้องถิ่นในระดับใด พร้อมทั้งได้จัดทำแผนแม่บทการพัฒนาป่าชุมชน เพื่อเป็นคู่มือและแนวทางในการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของประชาชนและองค์กรประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนสร้างองค์กรและกลไกรองรับ รวมถึงผลักดัน พ.ร.บ.ป่าชุมชน รวมทั้งจัดการประกวดป่าชุมชนตัวอย่าง โครงการ “คนรักป่า ป่ารักชุมชน” ระยะเวลา ๕ ปี

๕. ด้านงานวิจัยการป่าไม้

ประกอบด้วย ๓ กลุ่มงานหลัก คือ การศึกษาวิจัยและพัฒนาเพื่อการอนุรักษ์และการป้องกัน ทรัพยากรป่าไม้ / การวิจัยและพัฒนาการผลิตและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ / การวิจัย และพัฒนาการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน

- ดำเนินการปรับปรุงพันธุ์ไม้สัก ไม้สน และพันธุ์ไม้เศรษฐกิจโตเร็วต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้เริ่มดำเนินการขอรับความคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่จากกรมวิชาการเกษตร โดยเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๒ ได้ยื่นขอจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ คือ ไม้ยูคาลิปตัส จำนวน ๖ สายพันธุ์ ได้แก่ ยูคาลิปตัส ยูโรฟิลลา ปม ๒-๑ ยูคาลิปตัส ยูโรฟิลลา ปม ๒-๒ ยูคาลิปตัส ยูโรฟิลลา ปม ๒-๓ ยูคาลิปตัส ยูโรฟิลลา ปม ๒-๔ ยูคาลิปตัสลูกผสม ยูคาลิปตัส ยูโรฟิลลา ปม ๒-๕ และยูคาลิปตัส ยูโรฟิลลา ปม ๒-๖ ขณะนี้อยู่ระหว่างการตรวจสอบ

- ดำเนินการจัดตั้งคลินิกป่าไม้ ณ บริเวณชั้น ๑ อาคารสุรัสวดี สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานวิจัยทางด้านป่าไม้ พันธุ์ไม้ ไม้แปรรูป สิ่งประดิษฐ์ วัสดุทดแทนไม้ และเศรษฐกิจป่าไม้ ตลอดจนตอบข้อหารือ ปัญหา และอุปสรรคต่างๆ เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ไม้และพันธุ์ไม้แก่ภาคประชาชน องค์กรท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐและผู้สนใจ อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีพิธีเปิดคลินิกป่าไม้ เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๓

นายสุวิทย์ รัตนมณี

อธิบดีกรมป่าไม้ คนที่ ๓๔

(๑ ตุลาคม ๒๕๕๓-๓๐ กันยายน ๒๕๕๕)

นายสุวิทย์ รัตนมณี จบการศึกษาระดับปริญญาตรีวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปี ๒๕๑๘ ปริญญาโทรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ปี ๒๕๒๑ ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๓ จนถึง วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๕ ซึ่งท่านเป็นอธิบดีกรมป่าไม้คนที่ ๓๔ ที่เกษียณอายุราชการในตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ โดยมี นายประยุทธ์ หล่อสุวรรณศิริ นายชลธิศ สุรัสวดี ดร.วิฑูรย์ ชลายนนาวิน นางสาวอัจฉรา วงศ์แสงจันทร์ นายบุญชอบ สุทธมนัสวงษ์ นายเรียงชัย ประยูรเวช และนายธีรภัทร ประยูรสิทธิ เป็นรองอธิบดีกรมป่าไม้

ภารกิจและแนวทางปฏิบัติที่สำคัญ

๑. การคุ้มครองและป้องกัน พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน ๑,๒๒๑ ป่า โดยมีเนื้อที่ป่าสงวนแห่งชาติที่ดูแล ๖๗.๗ ล้านไร่ และพื้นที่ป่าไม้ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ จำนวน ๑๐.๒ ล้านไร่ โดยมีหน่วยงานป้องกันรักษาป่าที่ปฏิบัติงานทั่วประเทศ จำนวน ๔๙๑ หน่วย

๒. การปลูกป่า โดยมุ่งเน้นการขยายพื้นที่ป่าเพิ่มมากขึ้นทั้งพื้นที่ป่าสงวนและป่าเศรษฐกิจ โดยรณรงค์และประสานความร่วมมือกับภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจและประโยชน์ทางด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำและปลูกแบบประชาราษฎร์ โดยน้อมนำแนวพระราชดำริและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เป็นนโยบายและแนวทางในการดำเนินงาน เพื่อให้ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าไม้ ๔๐% ตามเป้าหมาย

๓. การส่งเสริมการมีส่วนร่วม โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าในทุกขั้นตอน ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมฟื้นฟู ร่วมปลูกป่า ร่วมบำรุงรักษา ร่วมป้องกัน ร่วมรับผิดชอบ ตลอดจนร่วมติดตามผล และสุดท้ายคือ ได้รับประโยชน์ร่วมกัน

๔. การศึกษาวิจัย โดยได้ดำเนินการศึกษา ค้นคว้า วิจัย พร้อมนำผลการศึกษาวิจัยและวิทยาการใหม่ๆ มาช่วยในการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรป่าไม้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น การเพาะชำกล้าไม้ การปลูกป่าในรูปแบบต่างๆ การวิจัยผลิตผลป่าไม้ การใช้วัสดุทดแทนไม้ การพัฒนาอุตสาหกรรมป่าไม้ เป็นต้น แล้วจึงนำผลไปใช้ในการดำเนินการและส่งเสริมเผยแพร่ให้ประชาชนนำไปปฏิบัติและพัฒนาต่อยอดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

- ดำเนินการส่งผลงานเข้าประกวด ภายใต้โครงการส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญาไทย และโครงการส่งเสริมการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในส่วนภูมิภาคประจำปี ๒๕๕๕ จัดโดยกรมทรัพย์สินทางปัญญา โดยที่มนักวิจัยของกรมป่าไม้ร่วมกับคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้แก่ นายวรรณม อุ่นจิตติชัย อาจารย์ทรงกลด จารุสมบัติ นายจรัส ชวณะ และนางพรพิมล อมรโชติ ส่งผลงานเรื่อง หน้ําแผกเป็นแผ่นวัสดุทดแทนไม้ ได้รับรางวัลที่ ๑ จากการประกวดผลงานด้านการประดิษฐ์สาขาที่ ๖ เครื่องใช้ที่ทำจากผลิตภัณฑ์เกษตร หรือวัชพืช ตามประกาศของกรมทรัพย์สินทางปัญญา ณ วันที่ ๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

- ดำเนินการศึกษาวิจัยไม้เทพทาโรอย่างครบวงจรภายใต้แผนงานวิจัยและพัฒนาไม้หอมเพื่อเศรษฐกิจ โดยทำการศึกษาวิจัยในด้านการกระจายพันธุ์ตามธรรมชาติ เทคนิคการขยายพันธุ์ การเจริญเติบโตและการจัดสวนป่าเทพทาโร การสกัดและคุณสมบัติน้ำมันหอมระเหย และการทำผลิตภัณฑ์ต่างๆ จากน้ำมันหอมระเหยเทพทาโร เพื่อนำผลงานวิจัยไปส่งเสริมการปลูกสร้างสวนป่าเทพทาโรในเชิงพาณิชย์ และพัฒนาไม้เทพทาโรให้เป็นผลิตภัณฑ์เพื่อการค้าต่อไป และในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ กรมป่าไม้ได้นำเสนอนิทรรศการผลงานวิจัยไม้เทพทาโร ในการนำเสนอผลงานวิจัยแห่งชาติในหัวข้อ “เทพทาโร ไม้มงคลมหัศจรรย์” ซึ่งจัดโดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ผลงานวิจัยเกี่ยวกับเทพทาโรได้รับรางวัลอันดับ ๒ มีผู้ส่งผลงานเข้าร่วมประมาณ ๑๒๐ หน่วยงาน

- ดำเนินการปรับปรุงพันธุ์ไม้สัก ไม้สน และพันธุ์ไม้เศรษฐกิจโตเร็วต่างๆ อย่างต่อเนื่อง และได้ดำเนินการขอรับความคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่จากกรมวิชาการเกษตร โดยเมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๕ ได้ยื่นขอจดทะเบียนพันธุ์พืชใหม่ คือ ไม้กระถินณรงค์ จำนวน ๕ สายพันธุ์ ได้แก่ กระถินณรงค์ ปม ๓-๑ กระถินณรงค์ ปม ๓-๒ กระถินณรงค์ ปม ๓-๓ กระถินณรงค์ ปม ๓-๔ และกระถินณรงค์ ปม ๓-๕ ขณะนี้อยู่ระหว่างการวางแผนการปลูกทดสอบ

- ดำเนินการขอรับความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญากับกรมทรัพย์สินทางปัญญา ได้แก่ ยื่นขอจดสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ เรื่องเตาเผากระดาษไหว้เจ้า เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ ขณะนี้อยู่ระหว่างการตรวจสอบ นอกจากนี้ยังได้ยื่นขอจดอนุสิทธิบัตร จำนวน ๒ เรื่อง ได้แก่ กรรมวิธีการผลิตแผ่นกากกฤษณาอัดจากเศษเหลือจากการควั่นกฤษณา เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ ขณะนี้อยู่ระหว่างการตรวจสอบ และกล่องตั้งเครื่องทำบัวเพื่อทำเต็อยของหัวไม้ เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๔ โดยได้รับหนังสือสำคัญการจดทะเบียนอนุสิทธิบัตร เลขที่ ๖๙๘๓ เมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๕ ซึ่งนับได้ว่ากรมป่าไม้ได้รับหนังสือสำคัญการจดทะเบียนอนุสิทธิบัตรฉบับนี้เป็นฉบับแรก

เนื่องในปีพ.ศ. ๒๕๕๔ อันเป็นปีมหามงคลที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมพรรษา ๘๔ พรรษา ต่อเนื่องมาถึงปี พ.ศ.๒๕๕๕ ซึ่งเป็นปีมหามงคลที่สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ จงทรงเจริญพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา กรมป่าไม้ได้ร่วมน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณและแสดงความจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ โดยร่วมกับส่วนราชการ หน่วยงานภาครัฐ และประชาชน ทุกหมู่เหล่าดำเนินโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ต่างๆ เพื่อร่วมเฉลิมพระเกียรติ ดังต่อไปนี้

๑.โครงการน้อมเกล้าสดุดี ๘๔ พรรษา ร่วมปลูกยางนาถวายองค์ราชัน ด้วยการปลูกไม้ยางนาแบบประชาราษฎร์ ในเขตพื้นที่ชุมชนหรือใกล้เคียง บริเวณป่าสงวนแห่งชาติ พื้นที่ป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ.๒๔๘๔ พื้นที่สาธารณประโยชน์ ของหน่วยคณะราชการ ศาสนา สถาน โรงเรียน ตลอดจนป่าชุมชน รวม ๘๔ แปลง ในทุกจังหวัดทั่วประเทศ เพื่อเป็นแปลงสาธิตในการอนุรักษ์ยางนาตามโครงการเฉลิมพระเกียรติฯ โดยปลูกไม้ยางนาสาธิตแต่ละแห่งจะมีเนื้อที่ตั้งแต่ ๑ – ๔ ไร่ ใช้กล้าไม้ยางนาจากศูนย์เพาะชำ กล้าไม้ทั่วประเทศ รวมทั้งสิ้น ๒๐,๕๐๐ กล้า รวมเนื้อที่ ๒๐๕ ไร่ เมื่อปลูกเสร็จสิ้นแล้วจะส่งมอบแปลงไม้ยางนาแต่ละแห่งให้สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ไปดำเนินการศึกษาวิจัยต่อไปโดยที่กรุงเทพมหานครปลูกที่ กองพันทหารราบที่ ๑๑ รักษาพระองค์ เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๔

๒.โครงการ ๘๔ ป่าชุมชน ปลุกต้นไม้ถวายพ่อดำเนินการโดยบริษัทผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) ร่วมกับ กรมป่าไม้ โดยคัดเลือกพื้นที่ป่าชุมชนที่มีศักยภาพและมีความพร้อมทั้งทาง ด้ายบุคลากรและความต้องการที่จะฟื้นฟูและปลุกต้นไม้เสริมไม่น้อยกว่า ๒๐๐ ไร่ จาก ๘๔ ป่าชุมชน กระจายทั่วประเทศ โดยใช้กล้าไม้ทั้งหมดจำนวน ๘๔๐,๐๐๐ ต้น โดยมีพิธีเปิดโครงการในวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๔ ณ ป่าชุมชนบ้านโคกแจง ตำบลธรรมเสน อำเภอบัวชุม จังหวัดราชบุรี และมีพิธีปิด โครงการและปลุกต้นไม้ ต้นที่ ๘๔๐,๐๐๐ ที่ป่าชุมชนบ้านลำน้ำเขียว ตำบลเขาน้อย อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี ในวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๕๔

๓.โครงการนำไม้พะยูนคืนสู่ถิ่นกำเนิด โดยกรมป่าไม้ได้สนองพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่ทรงมุ่งเน้นในการปราบปรามตัดไม้ทำลายป่า โดยเฉพาะไม้พะยูน ได้จัดตั้งศูนย์ประสานการป้องกันรักษาป่าและจัดตั้งชุดสายตรวจป้องกันรักษาป่า นอกจากการ ปราบปรามแล้ว กรมป่าไม้ยังได้ส่งเสริมสนับสนุนเพาะกล้าไม้พะยูน เพื่อแจกจ่ายให้ประชาชนนำไป ปลุกในถิ่นกำเนิด โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อเพิ่มจำนวนไม้พะยูนในธรรมชาติ

นอกจากนี้กรมป่าไม้ได้ดำเนินการปราบปรามผู้กระทำผิดว่าด้วยกฎหมายป่าไม้ในท้องที่ต่างๆ โดยคดีที่เด่นที่สุด คือ การบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ในท้องที่อำเภอวังเหียว ที่ได้มีการจับกุมอย่างจริงจัง และเผยแพร่ผลการดำเนินการผ่านสื่อมวลชน สาขาต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ปี ๒๕๕๔ เป็นปีป่าไม้สากล โดยมีคำขวัญในปีป่าไม้สากล ว่า “ป่าไม้เพื่อประชาชน การดำรงชีพ และการขจัด ความยากจน”

(Forest for people, livelihood and poverty eradication)

กรมป่าไม้ได้ร่วมจัดกิจกรรมเฉลิมฉลอง เนื่องในปีป่าไม้สากล ๒๕๕๔

ด้วยการออกแบบตราสัญลักษณ์และจัดกิจกรรม ประกอบด้วย

การจัดคนวันป่าไม้โลก วันต้นไม้ประจำปีของชาติ การแจกจ่ายกล้าไม้ชนิดพันธุ์ต่างๆ การเสวนา เชิงวิชาการ และการจัดนิทรรศการเผยแพร่ ความรู้สู่ประชาชน

ทั้งนี้ในปี ๒๕๕๔ เป็นปีมหาอุทกภัย ในส่วนของกรมป่าไม้ สถานที่ทำงานได้ถูกน้ำท่วมจนไม่สามารถนำรถยนต์มาวิ่งในกรมได้ แต่อย่างไรก็ตามกรมป่าไม้และข้าราชการ พนักงาน ได้เสียสละมาปฏิบัติงาน และให้ความช่วยเหลือกับประชาชนที่ประสบภัยน้ำท่วมในที่ต่างๆ

ปี ๒๕๕๔ ได้จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดพิษณุโลก ที่ตั้ง ตำบลวังนกแอ่น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก และในปีต่อมาได้จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ฐานศาสตร์ ชุมชนกรมป่าไม้ ที่ตั้ง ตำบลหลักด่าน อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นศูนย์กลางในการส่งเสริม เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ผลงานและภารกิจของกรมป่าไม้ (เดิมคือโครงการฟื้นฟูพัฒนาคุณภาพชีวิต และพื้นที่ต้นน้ำหนาว ศปน. น้ำหนาวของกองบัญชาการกองทัพไทย (กองบัญชาการทหารสูงสุดเดิม)

ทั้งนี้ในวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ กรมป่าไม้ได้มีคำสั่งที่ ๓๓๑๕/๒๕๕๐ จัดตั้งสำนักด่าน ป่าไม้เป็นสำนักในส่วนกลาง และในวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๕ ได้มีคำสั่งกรมป่าไม้ ที่ ๔๓/๒๕๕๕ จัดตั้งสำนัก จัดการทรัพยากรป่าไม้ ที่ ๑๐ สาขาเพชรบุรี

หนึ่งในปี ๒๕๕๕ กรมป่าไม้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการจัดสร้าง “ลานสมานมิตร คิดดี ทำดี พุดดี” เพื่อเป็นที่พักผ่อนสำหรับข้าราชการ พนักงานกรมป่าไม้ และประชาชนที่มาติดต่อ ราชการ ณ บริเวณด้านข้างอาคารเทียมคมกฤต

นายบุญชอบ สุทธมนัสวงษ์

อธิบดีกรมป่าไม้ คนที่ ๓๕ (๑ ตุลาคม ๒๕๕๕ – ปัจจุบัน)

นายบุญชอบ สุทธมนัสวงษ์ จบการศึกษาศิลปศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง (๒๕๒๗) และ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (๒๕๔๓) ประวัติการศึกษาเพิ่มเติม ประกาศนียบัตร นักปกครองระดับสูง รุ่นที่ ๔๘ และ ประกาศนียบัตร การบริหารงานภาครัฐและกฎหมายมหาชน รุ่นที่ ๗ ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๕ จนถึงปัจจุบัน โดยมีนายชลธิศ สุรัสวดี นายประยุทธ หล่อสุวรรณศิริ ดร.วิฑูรย์ ชลายนนาวิน นายเรวัชชัย ประยูรเวช และนายรัชฎา สุริยกุล ณ อยุธยา เป็นรองอธิบดีกรมป่าไม้

ภารกิจและโครงการที่สำคัญ

๑. โครงการฟื้นฟูป่าต้นน้ำและโครงการประชอาสาปลูกป่า ๘๐๐ ล้านกล้า ๘๐ พรรษามหาราชาธิเนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๕

สืบเนื่องจากวิกฤตอุทกภัยในปี ๒๕๕๔ ซึ่งมีการประเมินความเสียหายประมาณ ๑.๔๔ ล้านล้านบาท ได้ส่งผลกระทบต่อทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านสิ่งแวดล้อมและความมั่นคงในการดำรงชีวิตของประชาชน รัฐบาลตระหนักถึงความสำคัญในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยได้มีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๕ เห็นชอบหลักการของแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ แผนปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหาอุทกภัยทั้งในระยะเร่งด่วนและในพื้นที่ลุ่มน้ำแบบบูรณาการและยั่งยืน ซึ่งภายใต้แผนแม่บทดังกล่าวได้กำหนดแผนงานและแนวทาง ประกอบด้วย ๘ แผนงานหลัก ๓๒ แนวทาง โดยในแผนงานที่ ๑) แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าและระบบนิเวศได้กำหนดแนวทางดำเนินงานครอบคลุม ๓ ด้าน คือ ๑) ฟื้นฟู อนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำที่เสื่อมโทรม ๒) จัดทำโครงการอนุรักษ์ดินและน้ำโดยใช้หญ้าแฝกและฟายชะลอน้ำเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายดิน ๓) ส่งเสริมให้มีการปลูกป่าเศรษฐกิจและจัดทำป่าชุมชนเพื่อรักษาสมดุลในพื้นที่กลางน้ำ ๔) อนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลนเพื่อป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งและรักษาระบบนิเวศ ๕) ปรับปรุงการใช้และการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยการกำหนดกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ๖) เพิ่มศักยภาพการกักเก็บน้ำเพื่อการบริหารจัดการน้ำทั้งอุทกภัยและภัยแล้ง ๗) ยกกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

และเนื่องในปีพุทธศักราช ๒๕๕๕ อันเป็นปีมหามงคลที่องค์สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงมีพระชนมพรรษาครบ ๘๐ พรรษา ดังนั้น เพื่อเฉลิมพระเกียรติและสืบสานพระราชปณิธานในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ รัฐบาลจึงได้จัดทำ “โครงการประชารัฐปลูกป่า ๘๐๐ ล้านกล้า ๘๐ พรรษามหาราชนิ” เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๕ เพื่อร่วมเฉลิมพระเกียรติฯ และเพื่อเป็นการแสดงออกถึงความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงมีพระราชปณิธานมุ่งมั่นด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

กรมป่าไม้ ได้รับจัดสรรเงินกู้สำหรับโครงการตามแผนฟื้นฟูพื้นที่ป่าและระบบนิเวศ ภายใต้แผนฟื้นฟูพื้นที่ป่าและระบบนิเวศ ภายใต้การวางระบบบริหารจัดการน้ำและสร้างอนาคตประเทศเพื่อดำเนินงานตามโครงการดังกล่าว ระยะเวลา ๕ ปี (ปี ๒๕๕๖- ๒๕๖๐) จำนวน ๓,๐๙๔.๓๗๐ ล้านบาท โดยดำเนินการใน ๓ กิจกรรม ได้แก่

๑. เพาะชำกล้าไม้จำนวน ๒๐๐ ล้านกล้า
๒. บำรุงรักษากล้าไม้ที่เพาะชำปี ๒๕๕๕ จำนวน ๒๘๒.๖๐ ล้านกล้า
๓. ปลูกฟื้นฟูระบบนิเวศต้นน้ำจำนวน ๓๐๐,๐๐๐ ไร่
๔. บำรุงรักษาระบบนิเวศต้นน้ำจำนวน ๓๑๐,๐๐๐ ไร่
๕. การจัดทำฝายกั้นถาวรจำนวน ๖,๒๐๐ แห่ง
๖. การจัดทำฝายถาวรจำนวน ๓,๒๐๐ แห่ง
๗. การบำรุงรักษากล้าแฝกและปลูกหญ้าแฝก จำนวน ๒๐ ล้านกล้า

๒. จัดตั้งหัวหน้าป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน ๑๑๑ ป่า โดยตั้งหัวหน้าป่าสงวนแห่งชาติจำนวน ๑๐๓ คน มาทำหน้าที่นำร่องในปี ๒๕๕๖

๓. จัดประชุมสัณฐานนาชาติ (World Teak Conference ๒๐๑๓) ระหว่างวันที่ ๒๕-๓๐ มีนาคม ๒๕๕๖ โดยภาคประชุม และภาคนิทรรศการ จัดขึ้นที่โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์ เซนทรัลเวิลด์ กรุงเทพฯ และมีการดูงานในภาคสนาม การประชุมประกอบด้วย ๔ หัวข้อ คือ ด้านพันธุกรรมวนวัฒนวิทยาและการใช้ประโยชน์ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจและการลงทุน และด้านการพัฒนาชนบท โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นเจ้าภาพหลักในด้านพันธุกรรมวนวัฒนวิทยาและการใช้ประโยชน์ และกรมป่าไม้ถือเป็นผู้ดำเนินการหลักโดยในการประชุมนี้ กรมป่าไม้ได้ร่วมจัดนิทรรศการในด้านการปรับปรุงพันธุ์ไม้สัก การวิจัยเพื่อเพิ่มมูลค่าไม้ การวิจัยพื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกไม้สัก สาระเทคโนโลยีโนนขับไล่ปลวก และแมลงศัตรูไม้สัก นอกจากนี้โปสเตอร์งานวิจัยเรื่องการทดสอบประสิทธิภาพสารสกัดจากแก่นไม้สักเพื่อป้องกันการทำลายของปลวก โดยนางสุวรรณ อ้าเพือก นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการพิเศษ และนางทรงศนีย์ พัฒนาเสรี นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการพิเศษ ได้รับรางวัลผู้ชนะเลิศโปสเตอร์ดีเด่นจากการจัดแสดงภาคโปสเตอร์ โดยมีผู้ส่งทั้งสิ้น ๕๒ ราย

๔. วันที่ ๑๓ เมษายน ๒๕๕๖ ยื่นขอออกสิทธิบัตร เรื่องแม่แบบพิมพ์หล่อเตาปูนซีเมนต์ประสิทธิภาพสูงถ่าน ปม.๑ เพื่อคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญากับกรมทรัพย์สินทางปัญญา ขณะนี้อยู่ระหว่างตรวจสอบ

๕. จัดการประชุมการป่าไม้ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ภายใต้หัวข้อ “ผลผลิตและงานวิจัยป่าไม้สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน” ระหว่างวันที่ ๕-๙ สิงหาคม ณ. กรมป่าไม้ โดยการประชุมประกอบด้วยการบรรยายพิเศษ การอภิปราย การนำเสนอผลงานทางวิชาการทั้งการนำเสนอและโปสเตอร์ นอกจากนี้ยังมีการแสดงนิทรรศการของหน่วยงานต่างๆ ในกรมป่าไม้

บรรณานุกรม

๑. กรมป่าไม้. หนังสือ “๑๐๐ ปี กรมป่าไม้”. ๒๕๓๙. กรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. ๔๐๕ หน้า
๒. กรมป่าไม้. หนังสือ “๑๑๑ ปีกรมป่าไม้ ก้าวไกลอย่างมั่นคงภายใต้ร่มพระบารมี”. ๒๕๕๑. กรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ๑๖๖ หน้า.
๓. กรมป่าไม้. หนังสือ “๑๐๐ ปีวิชาการป่าไม้ไทย”. ๒๕๓๙. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. ๒๖๔ หน้า.
๔. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. ๒๕๕๖. การอนุรักษ์สัตว์ป่าในประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ๑๑๐ หน้า.
๕. กรมป่าไม้. ประมวลภาพกิจกรรมสำคัญในรอบปี ๒๕๕๐. ๒๕๕๑. ฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแพร่, สำนักงานเลขาธิการกรม, กรมป่าไม้. ๑๐๖ หน้า.
๖. กรมป่าไม้. ประมวลภาพกิจกรรมสำคัญ ประจำปี ๒๕๕๑. ๒๕๕๒. ส่วนประชาสัมพันธ์และเผยแพร่, สำนักบริหารกลาง, กรมป่าไม้. ๑๒๔ หน้า.
๗. กรมป่าไม้. หนังสือ “๑๑๓ ปี กรมป่าไม้ พิทักษ์ป่า เพื่อรักษาชีวิต” ๒๕๕๒. ส่วนประชาสัมพันธ์และเผยแพร่, สำนักบริหารกลาง, กรมป่าไม้. ๑๒๐ หน้า.
๘. กรมป่าไม้. ประมวลภาพกิจกรรมสำคัญ ประจำปี ๒๕๕๒. ๒๕๕๓. ส่วนประชาสัมพันธ์และเผยแพร่, สำนักบริหารกลาง, กรมป่าไม้. ๑๓๔ หน้า.
๙. กรมป่าไม้. หนังสือ “๑๑๔ ปีกรมป่าไม้ สืบพระราชปณิธาน สานประโยชน์คนและป่า. ๒๕๕๓. ส่วนประชาสัมพันธ์และเผยแพร่, สำนักบริหารกลาง, กรมป่าไม้. ๑๒๐ หน้า.
๑๐. กรมป่าไม้. ประมวลภาพกิจกรรมสำคัญ ประจำปี ๒๕๕๓. ๒๕๕๔. ส่วนประชาสัมพันธ์และเผยแพร่, สำนักบริหารกลาง, กรมป่าไม้. ๑๓๖ หน้า.
๑๑. กรมป่าไม้. หนังสือ “๘๔ พรรษา ผืนป่าอุดม ได้ร่มพระบารมี”. ๒๕๕๔. ส่วนประชาสัมพันธ์และเผยแพร่, สำนักบริหารกลาง, กรมป่าไม้. ๑๒๐ หน้า.
๑๒. กรมป่าไม้. ประมวลภาพกิจกรรมสำคัญ ประจำปี ๒๕๕๔. ๒๕๕๕. ส่วนประชาสัมพันธ์และเผยแพร่, สำนักบริหารกลาง, กรมป่าไม้. ๑๓๖ หน้า.
๑๓. Royal Forest Department. Research and Training in Re-afforestation Project in Thailand. JICA.

ภาคผนวก

๑. คณะกรรมการอำนวยการโครงการจัดทำฐานข้อมูลกรมป่าไม้

๑. รองอธิบดีกรมป่าไม้กำกับดูแล
สำนักแผนงานและสารสนเทศ	ประธานคณะกรรมการ
๒. ผู้ตรวจราชการกรมป่าไม้ทุกท่าน	รองประธานคณะกรรมการ
๓. ผู้อำนวยการสำนักทุกสำนัก	คณะกรรมการ
๔. นางอำนวยการพร ชลดำรงศักดิ์กุล
ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการจัดการและควบคุมป่าไม้
สำนักป้องกันรักษาป่าและควบคุมไฟป่า	คณะกรรมการ
๕. ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร	คณะกรรมการ
๖. ผู้อำนวยการสำนักแผนงานและสารสนเทศ	คณะกรรมการและเลขานุการ
๗. ผู้อำนวยการศูนย์บริการประชาชนกรมป่าไม้	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๒. คณะทำงานจัดทำฐานข้อมูล ด้านประวัติและสถานที่สำคัญทางการป่าไม้

๑. นางอำนวยการพร ชลดำรงศักดิ์กุล
ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการจัดการและควบคุมป่าไม้
สำนักป้องกันรักษาป่าและควบคุมไฟป่า	ประธานคณะทำงาน
๒. ผู้แทนสำนักส่งเสริมการปลูกป่า	คณะทำงาน
๓. ผู้แทนสำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้	คณะทำงาน
๔. ผู้แทนสำนักจัดการป่าชุมชน	คณะทำงาน
๕. ผู้แทนสำนักบริหารกลาง	คณะทำงาน
๖. ผู้แทนสำนักการอนุญาต	คณะทำงาน
๗. ผู้แทนสำนักแผนงานและสารสนเทศ	คณะทำงาน
๘. นางสาวสุกัลยา ไตสินธุ์
เจ้าพนักงานเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ชำนาญงาน
สำนักบริหารกลาง	คณะทำงานและเลขานุการ

ปฐมบทการป่าไม้ไทย ประวัติ เหตุการณ์ สถานที่สำคัญ จากอดีตสู่ปัจจุบัน
(พ.ศ. ๒๔๓๙-๒๕๕๖)”

ที่ปรึกษา	นายบุญชอบ สุทธมนัสวงษ์
	นายประยุทธ์ หล่อสุวรรณศิริ
	นายเรียงชัย ประยูรเวช
	นายรัชฎา สุริยกุล ณ อยุธยา
บรรณาธิการ	นางอำนวยพร ชลดำรงกุล
ผู้ช่วยบรรณาธิการ	นางสาวสุกัลยา ไตรสินธุ์
กองบรรณาธิการ	นายพิชัย เอกศิริพงษ์
	นางสุจิตา บุญยอด
	นางพรพิมล อมรโชติ
	นางปิยวรรณ วิฑูราภิข
	นางสาวธวชิรา สาตร์รักษ์
	นางสาววริษา ชัยสุขสันต์
	นางสาวอชิรญาณ์ หามนตรี
	นางสาวปรีมรัตน์ กมลเวช
	นางสาวโรจนา บัวทอง
	นายวัชร เกษร
ภาพถ่าย	นายโอภาศ พันธุ์ทอง
	นายสมศักดิ์ ไรจน์เอกจิตต์
	นายสุรกิจ โมบัณฑิตฐ
ออกแบบปก	นายธีรพล ชำนาญพล

ISBN : ๙๗๘-๖๑๖-๓๑๖-๑๐๓-๙

พิมพ์ครั้งที่ ๑ เดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖

จำนวนพิมพ์ ๑,๐๐๐ เล่ม

อำนวยการผลิต กรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๖๑ ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กทม. ๑๐๙๐๐

[http: // www.forest.go.th](http://www.forest.go.th).